

TOKMANNI

YRITYSVASTUURAPORTTI 2017

LIIKKEESSÄ

Sisältö

SUUNTA

Suomen johtava halpakauppa	4
Vastuullisuustyömme	5
Vuoden 2017 kohokohdat	8
Megatrendit	9
Strategiana kannattava kasvu	12
Sidosryhmäyhteistyö	14
Olennaisuusanalyysi	16
Vastuullisuuden johtaminen	18
Olennaisten aiheiden	
johtaminen	20
Arvot vastuullisuus-	
työn perustana	21
Eettinen toimintaohjeisto	22
Ihmisoikeudet	
 vastuullisuuden lähtökohtana	24
YK:n kestävä kehityksen	
 tavoitteet ja Tokmanni	26

ILMIÖT

Rehti liiketoiminta	28
Digitalisaatio mahdollistaa	
vastuullisemman liiketoiminnan	29
Reilu kohtelu	34
Monimuotoisuus liiketoiminnan	
moottorina	35
Vastuullinen hankinta	
 ja tuotteet	38
Elämiseen riittävä palkka ja	
vastuullinen hankinta	39
Viisas resurssien käyttö	43
Kiertotalous haastaa ja	
houkuttelee yhteistyöhön	44

VASTUULLISUUSTYÖ 2017

Rehti liiketoiminta	49
Yksityisyyden suoja	50
Vastuullinen markkinointi	50
Taloudellisen lisäarvon	
tuottaminen	52
Verojalanjälki	52
Reilu kohtelu	53
Sitoutunut henkilöstö	54
Tasa-arvoinen työ	55
Työntekijöiden koulutus ja	
kehittämisen	57
Työterveys- ja turvallisuus	58
Vastuullinen hankinta	
 ja tuotteet	60
Vastuullinen hankinta	61
Tuotevastuu	64
Viisas resurssien käyttö	66
Energiatehokas liiketoiminta	67
Ympäristöystävällinen logistiikka	69
Resurssitehokkuus	70

GRI

Raportointiperiaatteet	73
Laskennan lähtötiedot	74
Data	76
GRI-sisältöindeksi	81

SUUNTA

Tokmanni on liikkeessä. Teemme töitä fiksun ostamisen puolesta ja kehitämme vastuullista halpakauppaa. Vastuullisuus on menestymisemme edellytys ja strateginen fokusalue, johon panostamme aina johtoryhmätasolta myymälöihin ja toimitusketjuun saakka. Visiomme ja strategiamme määrittelevät suunnan, jota kohti etenemme.

Tässä osiossa

Suomen johtava halpakauppa	4
Vastuullisuustyömme	5
Vuoden 2017 kohokohdat	8
Megatrendit	9
Strategiana kannattava kasvu	12
Sidosryhmäyhteistyö	14
Olennaisuusanalyysi	16
Vastuullisuuden johtaminen	18
Olennaisten aiheiden johtaminen	20
Arvot vastuullisuus-työn perustana	21
Eettinen toimintaohjeisto	22
Ihmisoikeudet vastuullisuuden lähtökohtana	24
YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Tokmanni	26

Suomen johtava halpakauppa

Tokmanni on Suomen ainoa valtakunnallinen halpakauppa. Vuoden 2017 lopussa Tokmannilla oli 175 myymälää ympäri Suomea. Tokmanni tarjoaa asiakkailleen mielenkiintoisen ja laajan valikoiman, edulliset hinnat ja hyvän asiointikokemuksen.

Tokmannin valikoima koostuu johtavista kansainvälisistä tuotemerkeistä, Tokmannin omista tuotemerkeistä (private label), lisenssituotemerkeistä ja ei-brändätyistä tuotteista. Tokmannin omia tuotemerkejä ovat muun muassa Autoplus, BBQ King, Energy+, Future TT Sport, Ideale, lisi, Kotikulta, Kraft, Priima, Real, Tok Garden ja Vaeltaja.

Tokmannin pääkonttori sijaitsee Mäntsälässä. Suomen toimintojen lisäksi yhtiö omistaa puolet Shanghaissa sijaitsevasta, hankintaan keskittyvästä yhteisyrityksestä, jonka toinen omistaja on norjalainen Europris ASA.

Tokmannilla ei ole omaa tuotantoa, vaan se hankkii myymänsä tuotteet suoraan kotimaisilta ja kansainvälisiltä valmistajilta, maahantuojilta ja agenteilta. Yhtiö ostaa noin 70 prosenttia tuotteistaan suomalaisil-

ta tavarantoimittajilta, 18 prosenttia Aasiasta ja 12 prosenttia muualta Euroopasta. Tokmannin osto-organisaatio vastaa yhtiön hankinnasta. Yhtiö on sitoutunut toimintansa vastuulliseen hankintatapaan ja pyrkii ostamaan tuotteita vain vastuullisilta tavarantoimittajilta. Vuonna 2017 Tokmannille toimitettiin tuotteita suoraan seuraavista amfori BSCI:n määrittelyn mukaisista riskimaista: Bangladesh, Bulgaria, Indonesia, Intia, Kiina, Turkki ja Vietnam.

Tokmanni on pörssiyhtiö ja sen osakkeet on listattu Nasdaq Helsingin päälistalle. Vuoden 2017 lopussa yhtiöllä oli yli 14 000 osakkeenomistajaa. Yhtiön suurimmat omistajat olivat Rockers Tukku Oy 17 prosentin osuudella, Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo 8 prosentin osuudella ja Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma 7 prosentin osuudella.

Tunnusluvut	2015	2016	2017
Liikevaihto, MEUR	755,3	775,8	796,5
Liikevoitto, MEUR	39,1	49,2	38,8
% liikevaihdosta	5,2	6,3	4,9
Henkilöstö			
Henkilöstön lukumäärä	3 293	3 224	3 255
Vakituiset työsuhteet	2 424	2 440	2 540
Kokoaikaiset työsuhteet	1 203	1 137	1 187
Hankinta			
Osuus suorista ostoista riskimaista, jotka tulevat jatkuvilta amfori BSCI:n toimintaperiaatteiden noudattamiseen sitoutuneilta tehtailta, %	81	95	99
Ympäristö			
Kokonaisenergiankulutus, MWh*	107 038	118 411	115 697
Jätteiden hyötykäyttöaste, %	94,0	99,8	100

* Luvuissa on mukana mitattu ja arvioitu energian kulutus.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja ilmastonmuutoksen lievittäminen ovat vastuullisuustyömme keskiössä

Vastuullisuustyömme tavoitteena on liiketoimintariskien minimointi, mahdollisuuksien hyödyntäminen ja lisäarvon tuottaminen sidosryhmille. Noudatamme kaikessa toiminnassamme lakeja, asetuksia, työehtosopimuksia sekä hyvää hallintotapaa.

Toimintamme perustuu YK:n ihmisoikeuksia koskeviin kansainvälisiin perusasiakirjoihin, ILO:n julistukseen työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista sekä YK Global Compactiin. Meitä ohjaa myös eettinen toimintaohjeistus, joka koostuu Tokmannin Eettisestä toimintaohjeesta sekä sitä täydentävistä periaatteista, politiikoista ja ohjeista. Nämä luovat kehikon yritysvastuutyöllemme ja ohjaavat toimintaamme.

Arvioimme vastuullisuusriskejä osana liiketoiminnan riskienhallintaprosessia ja

pyrimme liittämään vastuullisuuden osaksi arvonluontia kaikissa toiminnoissamme.

Tavoitteena innostunut, sitoutunut ja monimuotoinen henkilöstö

Ihmisten reilu kohtelu on tärkeä vastuullisuusaiheemme. Rakennamme oikeudenmukaista ja luottamukseen perustuvaa toimintakulttuuria, jossa jokainen voi hyvin. Tavoitteenamme on huolehtia siitä, että henkilöstö on innostunut ja sitoutunut

Tavoitteenamme on monimuotoinen työyhteisö ja koko henkilöstön yhdenvertainen kohtelu rekrytoinnista lähtien.

työhönsä. Kasvumme ja uusien myymälöidemme myötä tarvitsemme jatkuvasti töihin uusia osaavia ihmisiä. Vuonna 2017 olemme avanneet ennätyselliset 13 uutta ja 2 uudelleensijoitettua myymälää nettomääräisesti laskettuna ympäri maata ja tavoittemme on avata noin 5 uutta ja uudelleen sijoitettua myymälää vuodessa. Tokmannilla onkin merkittävä työllistävä rooli Suomessa ja meidät tunnetaan varsinkin nuorten työllistäjänä. Vuonna 2017 Tokmannilla työskenteli satoja nuoria.

Tavoitteenamme on monimuotoinen työyhteisö ja koko henkilöstön yhdenvertainen kohtelu rekrytoinnista lähtien. Tokmanni kuuluu FIBS ry:n monimuotoisuusverkostoon. Kun asiakaskuntamme monimuotoistuu, on tärkeää, että työnteki-

jämme ymmärtävät heidän tarpeitaan. On myös erittäin tärkeää, että työntekijämme voivat hyvin ja kehittyvät työssään.

Kehitämme hankinnan vastuullisuutta ja varmistamme tuotteiden turvallisuuden

Vastuullinen hankinta ja tuotteet ovat olennainen osa strategiaamme. Kehitämme hankintaa muun muassa lisäämällä suoraa maahantuontia tinkimättä tuoteturvallisuudesta, laadusta tai vastuullisuudesta. Olemme jäsenenä amfori Business Social Compliance Iniativessa (BSCI), yrityksille suunnatussa kehitysohjelmassa, jonka tavoite on parantaa yrityksen toimitusketjussa olevien tehtaiden ja maatilojen työolosuhteita. Tokmannin omia tuotemerkkejä tai maahantuomia normaalivalikoiman tuotteita valmistavan tehtaan on oltava amfori BSCI:n jäsen tai liityttävä siihen kohtuullisen ajan puitteissa. Vaadimme myös brändituotteita toimittavien tehtaiden sitoutumista amfori BSCI:n vaatimusten tasoiseen tuotantoon. Amfori BSCI-auditointien lisäksi teemme omia auditointeja toimittajiemme tehtailla.

Vuoden 2017 alussa julkaisimme vuoden 2016 aikana toteuttamamme Ihmisoikeuksien arvioinnin YK:n yrityksiiä ja ihmisoi-keuksia koskeviin ohjaaviin periaatteisiin

pohjautuen. Arvioinnin tuloksena todettiin, että merkittävimmät potentiaaliset ihmisoi-keusvaikutukset liittyvät Tokmannin toiminnassa ja sen arvoketjussa terveyteen ja turvallisuuteen, rakennusten turvallisuuteen, liialliseen ylityöhön, elämiseen riittämättömään palkkaan, lapsityövoiman käyttöön sekä pakkotyövoiman käyttöön. Näiden potentiaalisten ihmisoikeusvaikutuksien seurannasta ja mittareista sovittiin selvityksen yhteydessä. Arvioinnin tulosten vahvistamiseksi on neljässä maassa tehty vuonna 2017 kolmannen osapuolen auditointeja, joissa tehtaiden työntekijöitä on haastateltu myös tehtaiden ulkopuolella. Auditointien tulokset raportoidaan myöhemmin.

Myös tuoteturvallisuus on keskeinen aihe vastuullisessa toiminnassa. Haluamme varmistua siitä, että kaikki myymämme tuotteet ovat turvallisia käyttää.

Jatkamme panostuksia energia- ja resurssitehokkuuteen

Tokmannin merkittävimmät ympäristövai-ikutukset syntyvät energian käytöstä, logis- tiikasta ja jätteistä. Viisas resurssien käyttö onkin tärkeä osa yhtiön vastuullisuustyötä. Tavoittemme on vähentää energianku- lutusta, suosia uusiutuvaa energiaa ja vähentää polttolaitoksiin menevän jätteen määrää kierrätystä parantamalla. Työ

on yhä haasteellisempaa, sillä lisäämme myyntipinta-alaa jatkuvasti, mikä kasvattaa energiankulutusta ja jättemääriä. Resurssi- tehokkuuden parantaminen vaatii jatkossa- kin yhtiöltä merkittäviä panostuksia.

Pyrimme lisäämään asteittain muun muassa aurinkovoiman käyttöä myymälöi- den sähkötuotannossa. Yhtiö tuottaa jo nyt osan joidenkin myymälöiden sähköstä kiinteistökohtaisella aurinkovoimalla. Li- säksi tutkimme vastaavia mahdollisuuksia muissa myymälöissä ja Mäntsälän logistiik- kakeskuksessa. Tokmanni ei omista myy- mäläkiinteistöjään itse, joten aurinkovoiman lisääminen vaatii pitkäjänteistä ja kiinteistö- kohtaista suunnittelu- ja neuvottelutyötä.

Useimmat Tokmannin käyttämät kulje- tuspalvelujen tarjoajat asettavat päästövä- hennystavoitteita ja siirtyvät ympäristöstä- välisempään teknologiaan. Myös jätteiden suhteen Tokmanni pyrkii muun muassa pienentämään ruokahävikkiä ja olemme jo vuonna 2016 sitoutuneet muovipussien vähentämiseen osana Ympäristöminis- teriön ja Kaupan liiton välistä Green deal -sopimusta.

Vuosi 2017 oli siirtymävuosi, vastuullisuustyö eteni

Liikevaihtomme kasvoi 2,7 prosenttia vuonna 2017 edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuoden aikana perustimme Vastuullisuuden Advisory Boardin vastuullisuustyömme tukemiseksi.

Tokmannin vertailukelpoinen liikevaihto kehittyi odotuksiamme heikommin vuoden 2017 ensimmäisellä ja toisella neljänneksellä sesonkituotteiden huonon menekin ja uuden valikoimatyökalun käyttöönottoon liittyvien hyllysaatavuusongelmien seurauksena. Koko vuoden 2017 vertailukelpoinen myyntimme jäi 1,3 prosenttia vuodesta 2016, ja vertailukelpoinen käyttökate oli 55,0 milj. euroa (62,8), 6,9 prosenttia liikevaihdosta (8,1).

Heikki Väänänen, joka toimi Tokmannin toimitusjohtajana vuodesta 2009, jätti yhtiön kesäkuussa 2017. Samalla hallituksen puheenjohtaja Harri Sivula nimitettiin vt. toimitusjohtajaksi. Väänäsen seuraajaksi nimitettiin heinäkuussa Mika Rautiainen Ruokakeskolta. Rautiainen aloittaa tehtävässään kesäkuussa 2018.

Vuoden aikana jatkoimme määrätietoista vastuullisuustyötämme muun muassa perustamalla Vastuullisuuden Advisory Boardin vastuullisuustyömme tukemiseksi. Advisory Board koostuu yhtiön ulkopuolisista asiantuntijoista, joiden tehtävänä on antaa ulkopuolinen näkemys yhtiön vastuullisuustyöstä sekä sparrata yhtiötä muun muassa vastuullisuuden trendeistä, riskeistä ja parhaista käytännöistä.

Toukokuussa järjestimme vuotuisen Vastuullisuuspäivän Tokmannin Mäntsälän

toimipisteessä. Päivän tavoitteena on lisätä henkilöstön ymmärrystä vastuullisuusasioista, sitouttaa ja kouluttaa henkilöstöä sekä tarjota syvällisempää tietoa vastuullisuudesta yhtiön tärkeiltä sidosryhmiltä.

Vuoden aikana jatkoimme Deep Green -hankkeemme implementointia Mäntsälän toimipisteessämme. Hankkeella pyritään vähentämään Tokmannin Mäntsälän toimiston ympäristövaikutuksia ja tavoitteenamme on levittää hanke soveltuvin osin myös myymälöihimme.

Mäntsälässä 16.2.2018

Markku Pirskanen

Varatoimitusjohtaja, talousjohtaja

Vuoden 2017 kohokohdat

Tammikuu
Tokmanni julkaisee Ihmis-oikeusvaikutusten arviointinsa tulokset.

Maaliskuu
High minds -ryhmä perustetaan.

Huhtikuu
Vastuullisuuden Advisory Board perustetaan.

Toukokuu
Turvallisuushavaintojen ilmoittaminen, tapaturmien tutkintaprosessin tehostaminen ja niistä oppiminen ehkäisee tapaturmien syntymistä ja parantaa terveellisen ja turvallisen työympäristön syntymistä.

Toukokuu
Tokmanni järjestää Vastuullisuuspäivän.

Toukokuu
Deep Green -ohjelma lanseerataan Mäntsälässä.

99%

Tokmannin suorista ostoista riskimaista tulee amfori BSCI-auditoiduilta tehtailta.

Kesäkuu
Joutsenmerkki-ilta järjestetään somessa.

Elokuu
Savonlinnan myymälän katolle asennetaan aurinkopaneelit.

Elokuu
Työterveyshuoltopalvelut kilpailutetaan ja Mehiläisen kanssa tehdään sopimus valtakunnallisesti. Yhdenmukaisuuden varmistaminen työkyvyntoiminnan malleissa ja sitä kautta työntekijöidemme ennakoiva työkyvyn tukeminen laajalla palvelusopimuksella, jonka avulla ehkäisemme jatkossa ennen aikaisten työkyvyttömyyseläkkeiden syntymistä.

Tokmanni on mukana Suomi100-hankeessa
lahjoittamalla vapaaehtoistyötä.

Marraskuu
Tokmanni saavuttaa toisen sijan Finnwatchin joulusuklaavertailussa ja kolmas sija Finnwatchin pääsiäissuklaavertailussa.

Best Annual Reports 2017
Report Watch by e.com

Tokmannin vuoden 2016 raportointi-kokonaisuus saavuttaa Reportwatchin Industry Ratingissa arvosanan B+.

Megatrendit, mahdollisuudet ja riskit Tokmannille

Tokmanni on tunnistanut megatrendit, jotka vaikuttavat yhtiön liiketoimintaan ja vastuullisuuteen. Tokmannille olennaiset megatrendit liittyvät demografiseen kehitykseen ja yhteiskuntaan, ilmastonmuutokseen ja resurssien niukkuuteen sekä digitalisaatioon ja teknologian kehitykseen. Megatrendit ja niiden luomat mahdollisuudet ja riskit kartoitetaan vuosittain osana strategista suunnittelua. Vastuullisuusriskejä arvioidaan osana yleistä riskienhallintaprosessia.

Demografiset muutokset vaikuttavat kulutustottumuksiin ja ostokokemusvaatimukseen

- Kaupungistuminen
- Ikääntyvä väestö ja ikäihmisten nousu merkittäväksi kuluttajaryhmäksi
- Perheeseen pienentyminen
- Kansallisuuksien ja uskontojen määrän kasvu Suomessa
- Omistamisen merkityksen väheneminen erityisesti nuoremmassa ikäluokissa

Mahdollisuus

- Verkkokauppa ja laaja myymäläverkosto, joka palvelee Suomen kaikissa suurissa kaupungeissa
- Hintatietoisien ikääntyvän väestön nousu merkittäväksi kuluttajaryhmäksi
- Asiakaskunnan monipuolistuminen
- Smart shopping -trendi

Riski

- Kaupungistumisen jatkuminen ja asukasmäärien lasku pienillä paikkakunnilla
- Pienempien perhekokojen ja väestön ikääntymisen vaikutus valikoimiin ja tuotteiden pakkauskoikiin
- Nuorten kuluttamisen väheneminen

Vastaus

- Tuotteiden ja palveluiden kehittäminen muuttuvia asiakasryhmiä ja tarpeita vastaaviksi
- Monimuotoinen työvoima ja tuotevalikoima
- Ympäriöivän asiakaskunnan ja muuttoliikkeen vaikutusten huomioiminen verkostosuunnittelussa
- Kiertotalouteen liittyvät liiketoimintamallit

Resurssien niukkuus, ilmastonmuutos ja vastuullisuus

- Resurssien niukkuus johtaa tuotteiden saatavuusongelmiin ja hintojen nousuun.
 - Ilmastonmuutos tuo vaatimuksia energian kulutuksen vähentämiseksi ja tehostamiselle sekä uusiutuvan energian käytölle.
 - Äärimmäiset sääilmiöt (esim. rankkasateet ja myrskyt) lisääntyvät, millä on vaikutusta sekä omiin operaatioihin että toimitusketjuihin kuljetuksineen.
 - Tuotteiden alkuperä ja sosiaalinen vastuullisuus koko yrityksen arvoketjussa ovat yhä tärkeämpiä valintaperusteita kuluttajille
- Valikoimien, hintojen ja tuotteiden alkuperän läpinäkyvyysvaatimukset kasvavat tuoteturvallisuuden rinnalla.

Mahdollisuus

- Tokmannin vastuullinen ja ympäristöystävällinen toiminta vahvistaa yhtiön kilpailukykyä.
- Ympäristövaikutusten vähentäminen koko arvoketjussa
- Ympäristöystävällisen tuotevalikoiman kehittäminen
- Energiatehokkaiden ja kustannustehokkaiden ratkaisujen tuominen myymäläkenttään, esimerkiksi aurinkopaneelit ja LED-valaistus
- Kiertotalouden tarjoamat mahdollisuudet (esim. palveluita tuotteiden sijaan/lisäksi)
- Huolellinen tuoteturvallisuuden hallinta, laadunvarmistus sekä vahva hinta-laatumielikuva edistävät yhtiön kilpailuetua.
- Vastuullisuusviestinnällä tuetaan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä koko arvoketjussa.

Riski

- Uusien myymälöiden aiheuttama lisääntynyt energian kulutus myös logistiikassa sekä kasvavat jätemäärät ja näihin liittyvät kustannukset
- Tuotteiden raaka-aineiden rajallisen saatavuuden vaikutus Tokmannin tuotteiden saatavuuteen ja hintaan pitkällä tähtäimellä
- Erityisesti rannikolla ja kehittyvillä markkinoilla olevien tehtaiden toiminta voi keskeytyä tulvien, myrskyjen ja muiden luonnonilmiöiden takia.
- Toimitusketjun ja yhteistyökumppanien vastuullisuuden puutteet
- Työnantajakuvan heikentyminen ja pätevän työvoiman saamisen vaikeutuminen maineen menetyksen takia
- Tuoteturvallisuuden ja laadunvalvonnan puutteet

Vastaus

- Huomion kiinnittäminen tuotteiden raaka-aineisiin, uusiutuvien raaka-aineiden käyttö, tuotteiden kierrätys ja kierrätettyjen tuotteiden myynti, tuotteiden modulaaarisuus ja huollettavuus; ympäristövaikutuksia pienentävät tuotteet (esim. aurinkopaneelit)
- Huomion kiinnittäminen pakkausmateriaaleihin ja -menetelmiin sekä pakkausten kierrätykseen
- Ekologisemmat kuljetusvaihtoehdot, esimerkiksi reittien optimointi, vaihtoehtoiset polttoaineet, kuormien optimointi
- Energian kulutuksen vähentäminen kaikissa toiminnoissa
- Tehokkaampi resurssienkäyttö, jätteen vähentäminen, uudelleenkäyttö ja kierrätys
- Toimittajavalinnat ja -vaatimukset
- Lisääntyneet vaatimukset toimitusketjun tuntemiselle ja läpinäkyvyydelle; kuluttajille tuotettava tieto tuotannon vastuullisuudesta
- Ihmisoikeusarvioinnit ja ihmisoikeusrikkomuksiin puuttumisen yleistäminen
- Sidosryhmäyhteistyön lisääntyminen

Digitalisaation vaikutus liiketoimintaprosesseihin ja arvoketjuun

- Tietoturva-vaatimukset kasvavat
- Automatisoinnin ja robotiikan kasvu tuotannossa, tekoälyn hyödyntäminen
- Internet of Things ja anturit (esim. kiinteistöissä)
- Läpinäkyvyyden vaatimuksen kasvaminen koko arvoketjussa
- Kaupan alan työvoimatarpeen väheneminen ja työn ammatillisten vaatimusten muuttuminen
- Työn muuttuminen paikasta ja ajasta riippumattomaksi

Mahdollisuus

- Automatisaation, robotiikan ja tekoälyn hyödyntäminen omassa toiminnassa (esim. toimitusketjun hallinta, varasto- ja logistiikkatoimintojen tehostaminen, tietomassojen käsittely jne.)
- RFID ja blockchain yms. mahdollistajat
- Etätyöskentely ja muut ajasta ja paikasta riippumattomat työskentelymallit

Riski

- Muutosvauhti liian nopeaa
- Epäonnistuminen tietoturva-vaatimuksissa
- Ei kyetä tarpeeksi kattavasti vastaamaan kuluttajien läpinäkyvyysvaatimuksiin.
- Työkalut ja työvoimaresurssit eivät pysy muutosvauhdissa mukana

Vastaus

- Liiketoimintaprosessien tehostaminen ja tekoälyn hyödyntäminen koko liiketoiminnassa
- Läpinäkyvyyden jatkuva lisääminen arvoketjussa
- Panostukset työvoiman koulutukseen
- Uusien kompetenssien rekrytointi ja kehittäminen

Digitalisaation vaikutukset kulutustottumuksiin ja asiakaskokemukseen

- Kuluttaja on verkossa 24/7 – hän myös ostaa 24/7
- Mobiilistamisen merkitys kasvaa
- Kilpailu kiristyy – seuraava vaihtoehto on vain yhden ”klikin” päässä
- Ostopolun muutokset
- Merkittävästi lyhyempi ostoprosessi
- Kiihtyvät palveluodotukset ja ostamisen nopeus
- Somen merkitys ja verrokkiarviointi
- Verkko- tai kivijalkakauppaa ei ole – vain yksi asiakaskokemus kanavasta riippumatta (kaikkikanavaisuus)
- Kuluttajan omalla ajalla on hinta. Maksetaan palveluista (helppoudesta) sekä palvelun tasosta (esim. toimitusajan nopeus)
- Kuluttamisen mallit muuttuvat; vastuullisen ostamisen kasvu (mm. läpinäkyvyyden vaatimus kasvaa)

Mahdollisuus

- Digitalisuuden hyödyntäminen kuluttajarajapinnassa (markkinointi, uudet tuotteet ja palvelut jne.)
- Digitalisaation valjastaminen vastuullisuuden kehittämiseen (esim. materiaalien, energian ja hävikin vähentäminen sekä läpinäkyvyyden varmistaminen hankintaketjussa)
- Uudet liiketoimintamallit, esim. jakamistalous, kiertotalous

Riski

- Digitalisaatio muuttaa merkittävästi Tokmannin toimintaa kuluttajarajapinnassa sekä läpi koko arvoketjun.
- Kilpailukenttä muuttuu entistä globaalimmaksi ja läpinäkymättömämmäksi.

Vastaus

- Digitaalisen palvelutarjoaman ja monikanavaisen Tokmannin kehittäminen
- Uusien kuluttajakommunikaatiotapojen kehittäminen
- Digitaalisen markkinoinnin kehittäminen
- Monipuoliset tilaus- ja toimitustavat ja -kanavat, toimitusketjun läpinäkyvyys
- Digitaalisen palvelutarjoaman kehittäminen ja uudet liiketoimintamallit

Strategiana kannattava kasvu

Visiomme on olla fiksuin ostosvaihtoehto asiakkaillemme. Tavoittemme on olla kannattavasti kasvava valtakunnallinen halpakauppaketju, joka tarjoaa laajan valikoiman hyvälaatuisia tuotteita. Haluamme, että asiakas voi luottaa tuotteittemme turvallisuuteen ja vastuullisuuteen.

Tokmannin strateginen tavoite on olla kannattavasti kasvava, moderni halpakauppaketju, jolla on edullinen hintamielikuva, houkutteleva valikoima, ja jonka myymälöissä on miellyttävää käydä ostoksilla. Yritysvastuu on yksi yhtiön strategisista fokusalueista. Vastuullisuustyön tavoitteena on liiketoimintariskien minimointi, mahdollisuuksien hyödyntäminen ja lisäarvon tuottaminen sidosryhmille lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Tokmannin pitkän aikavälin tavoitteena on lievä vertailukelpoisten myymälöiden liike-

Kasvua haetaan kehittämällä ajankohtaista ja mielenkiintoista tuotevalikoimaa asiakastarpeiden mukaisesti.

On ensisijaisen tärkeää, että Tokmannin myymät tuotteet ovat turvallisia käyttää, vastuullisesti hankittu ja valmistettu hyvissä tuotantolosuhteissa.

vaihdon kasvu. Kasvua haetaan kehittämällä ajankohtaista ja mielenkiintoista tuotevalikoimaa asiakastarpeiden mukaisesti, markkinoinnilla sekä asiakaskokemuksen jatkuvalla kehittämisellä kivijalassa ja verkossa. Tokmanni markkinoi tuotteitaan totuudenmukaisesti, ymmärrettävästi ja eettistä toimintaohjeistoa noudattaen. Kaikkia henkilötietoja käytetään vain tietosuojalakien määräämällä tavalla.

Tokmannin valikoimissa on yli 25 000 nimikettä. On ensisijaisen tärkeää, että Tokmannin myymät tuotteet ovat turvallisia käyttää, vastuullisesti hankittu ja valmistettu hyvissä tuotantolosuhteissa. Yhtiö huomioi tuoteturvallisuuden velvollisuudet ja varmistaa toimintansa vastuullisuuden muun muassa omavalvonnalla sekä omilla ja kolmansien osapuolten tekemillä tuotetestauksilla.

Toiseksi strategiseksi kasvutavoitteekseen yhtiö on määritellyt myymäläverkoston laajentamisen. Vuoden 2017 lopussa yhtiöllä oli 175 myymälää ympäri Suomea.

Tokmannin tavoitteena on lisätä myymäläalaa noin 12 000 m² vuodessa. Kasvu lisää energiankulutusta ja jättemääriä, joten energia- ja materiaalitehokkuuden eteen on tehtävä jatkuvia panostuksia.

Tokmanni on merkittävä työllistäjä ja myymäläverkoston laajentamisella on työllistävä vaikutus Suomessa. Tokmanni haluaa, että sillä on innostunut ja sitoutu-

nut henkilöstö, joka on yrityksen vastuullinen tuloksentekijä.

Yhtiön tavoite on parantaa kannattavuutta ja käyttöpääoman hallintaa tehostamalla hankinnan, toimitusketjun ja valikoimanhallinnan prosesseja ja työkaluja. Samalla se huolehtii, että vastuullisuus ja eettiset toimintaohjeet otetaan huomioon prosessien kaikissa vaiheissa.

Strategia pähkinänkuoressa

Pitkän aikavälin kasvua haetaan

- hyödyntämällä lisää yhdenmukaista brändimielikuvaa, parannettua myymäläkonseptia ja tuoteryhmäjohtamista sekä panostamalla yhä enemmän digitaalisuuteen ja monikanavaisuuteen
- vertailukelpoisen liikevaihdon kasvun tukemiseksi lisäämällä uutta myyntipinta-alaa noin 12 000 m² vuosittain
- parantamalla kannattavuutta ja käyttöpääoman hallintaa paremmilla prosesseilla ja työkaluilla hankintatoiminnassa, toimitusketjun hallinnassa ja tuoteryhmäjohtamisessa

Sidosryhmäyhteistyö

Tokmanni haluaa edistää vastuullisuustyötä yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa. Yrityksen tärkeimmät sidosryhmät ovat asiakkaat, henkilöstö, omistajat, sijoittajat ja tavarantoimittajat.

Tärkeimpiin sidosryhmiin pidetään yhteyttä eri kanavien kautta päivittäin, muihin tarpeen mukaan. Tokmanni on viestinyt sijoittajille muun muassa verkkosivujen, raporttien ja henkilökohtaisten tapaamisten kautta. Yhteydenpitokanavat muihin sidosryhmiin löytyvät vuoden [2015 yritysvastuuraportista](#) sivulta 24.

Aktiivisesti mukana järjestöissä ja aloitteissa

Tokmanni osallistuu aktiivisesti erilaisten valtakunnallisten järjestöjen, kuten Kaupan liiton, Päivittäistavarakauppayhdistyksen (PTY), Teknokemian yhdistyksen ja kaupakeskusyhdistyksen toimintaan. Kaupan liitossa Tokmannilla on edustajia hallituksessa (kesäkuuhun 2017 saakka), vastuullisuusryhmässä, viestintävaliokunnassa ja koulutusvaliokunnassa. PTY:ssä Tokmanni on mukana hallituksessa, vähittäiskaupparyhmässä, viestintäryhmässä, tuoteturvallisuusryhmässä ja omavalvon-

taryhmässä. Osallistumme myös Helsingin seudun kauppakamarin toimintaan koulutus- ja työvoima-asiain valiokunnassa ja ansiomerkkitoimikunnassa.

Tokmanni on mukana monissa paikallisissa yhteisöissä myymäläpaikkakunnillaan ja pääkonttoripaikkakunnalla Mäntsälässä, jossa Tokmannilla on edustaja paikallista yritystoimintaa edistävässä Mäntsälän Yrityskehitys Oy:ssä. Viranomaisyhteistyötä Tokmanni tekee erilaisten hankkeiden kehittämis- ja suunnitteluvaiheesta alkaen.

Tokmanni on mukana Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen mukaisessa Ympäristöministeriön ja Kaupan liiton välisessä Green Deal -sopimuksessa, jonka tarkoituksena on vähentää muovikassien kulutusta. Tokmannin tavoitteena on puolittaa muovisten itsepalvelupussien käyttö asiakasta kohden vuoteen 2026 mennessä ja vähentää kevyiden muovikassien myyntiä tarjoamalla asiakkaille vaihtoehtoisista materiaaleista valmistettuja

kasseja. Tokmanni on yritysvastuuverkosto FIBSin ja sen Monimuotoisuusverkoston jäsen. Vuonna 2017 Tokmanni liittyi päivittäistavarakaupan yhteiseen näkemykseen YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden noudattamisesta päivittäistavarakaupan hankintaketjuissa. Mukana näkemyksessä on kaupan alan yrityksiä, kansalaisjärjestöjä sekä TEM ja UM. Tokmanni on mukana myös YK:n Global Compactissa.

Advisory Board

Tokmanni perusti Vastuullisuuden Advisory Boardin vastuullisuustyönsä vauhdittamiseksi vuonna 2017. Advisory Board koostuu ulkopuolisista asiantuntijoista sekä muun muassa yhtiön toimitusjohtajasta ja useasta johtoryhmän jäsenestä. Boardin tavoitteena on tukea Tokmannin vastuullisuustyötä antamalla yhtiölle ulkopuolinen näkemys yhtiön vastuullisuustyöstä ja sparrata yhtiötä esimerkiksi vastuullisuus-

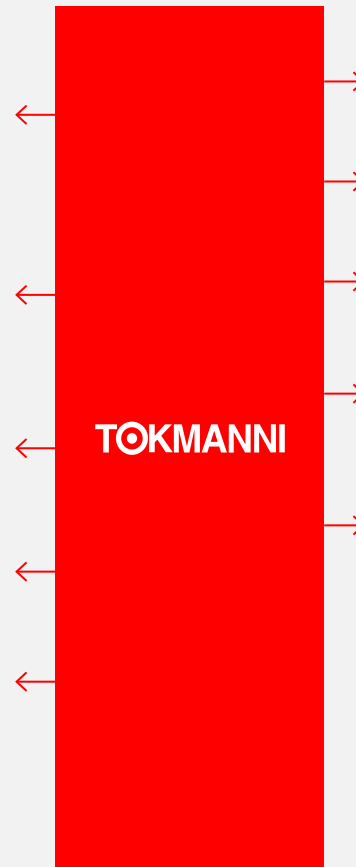
den trendeistä, riskeistä sekä parhaista käytännöistä. Advisory Board kokoontuu kaksi kertaa vuodessa ja se aloitti työnsä elokuussa 2017.

Tokmanni tukee

Tokmanni toteuttaa vastuullisuuttaan myös tukemalla yleishyödyllisiä yhteisöjä. Vuonna 2017 Tokmanni tuki muun muassa Veikko ja Lahja Hurstin Laupeudentyö ry:tä yhdessä Unileverin kanssa. Lisäksi tuimme avun tarpeessa olevia ihmisiä Brother Christmasin kautta.

Juhlitaakseen satavuotiasta Suomea, Tokmanni tarjosi työntekijöilleen mahdollisuuden tehdä 365 päivää vapaaehtoistyötä erilaisissa avustuskohteissa. Lisätietoa aiheesta löytyy muun muassa Tokmannin verkkosivuilta <https://suomi100.tokmanni.fi/>.

Tokmannin vastaus	Keskeiset huolenaiheet	Sidosryhmä
Monipuoliset ja edulliset tuotteet, laadun ja turvallisuuden varmistaminen itse ja käyttämällä ulkopuolista apua, amfori BSCI:n jäsenyys ja vaatimukset tehtaille, omat auditoinnit, viestintä	Tuotevalikoima, tuotteiden saatavuus ja hinta, tuoteturvallisuus ja -laatu, hankinnan vastuullisuus	Asiakkaat
Lakien ja määräysten noudattaminen, eettinen toimintaohjeisto, työhön liittyvät politiikat, periaatteet ja ohjeet, koulutus ja viestintä	Työelämän oikeudet, koulutukset	Henkilöstö
Visio ja strategia sekä niiden mukaan toimiminen, eettinen toimintaohjeisto, sijoittajaviestintä	Taloudellinen tulos, vastuullinen toiminta	Omistajat ja sijoittajat
Sopimukset, amfori BSCI-vaatimukset, viestintä	Ostoihin liittyvät asiat, reilu kohtelu, toimittajavaatimukset	Tavarantoimittajat
Lakien ja määräysten noudattaminen, eettinen toimintaohjeisto, viestintä	Määräysten noudattaminen	Viranomaiset

Sidosryhmä	Keskeiset huolenaiheet	Tokmannin vastaus
Päätäjät	Tiedon saaminen, vaikuttaminen	Verkkosivut, keskustelut, viestintä
Teollisuuden järjestöt	Toimintaan aktiivisesti osallistuminen, tiedon jakaminen	Tokmannilaiset eri työryhmissä, viestintä
Oppilaitokset	Yhteistyö, tiedonsaanti	Yhteiset projektit, raportointi, luennot, viestintä
Kansalaisjärjestöt	Vastuullisuus koko arvoketjussa, läpinäkyvyys, tiedon jakaminen	Eettinen toimintaohjeisto, amfori BSCI:n jäsenyys ja vaatimukset tehtaille, auditoinnit, tapaamiset, vastaukset kyselyihin, viestintä
Media	Aktiivinen tiedon tarjoaminen, kyselyihin vastaaminen nopeasti ja rehellisesti	Verkkosivut, sosiaalinen media, muu viestintä

Yhteydenpitokanavat sidosryhmiin löytyvät vuoden [2015 yritysraportista](#).

Olennaisuusanalyysi

Tokmannin vastuullisuustyön olennaiset vastuullisuusaiheet ovat rehti liiketoiminta, reilu kohtelu, vastuullinen hankinta ja tuotteet sekä viisas resurssien käyttö.

Tokmannin olennaiset vastuullisuusaiheet ovat nousseet esille Tokmannin olennaisuusanalyysissä ja niiden valinta noudattaa GRI 101 Foundation -standardissa esitettyjä raportoinnin sisällön määrittelyn periaatteita. Olennaisuusanalyysi on tehty keväällä 2015 puhelinhaastatteluilla ja verkkokyselyllä, johon saatiin 565 vastausta. Kyselyn vastaajat edustivat tavarantoimittajia, henkilöstöä, kuluttajia, viranomaisia ja päättäjiä, teollisuuden alan järjestöjä, sijoittajia ja kansalaisjärjestöjä. Suurin osa vastaajista oli henkilöstön, kuluttajien ja tavarantoimittajien edustajia. Tokmannin johto vastasi kyselyyn liiketoiminnan vaikutusten näkökulmasta.

Tuloksista keskusteltiin ja ne vahvistettiin yrityksen johtoryhmässä. Kriteereinä käytettiin taloudellisia vaikutuksia mukaan

lukien riskit ja mahdollisuudet sekä ympäristövaikutuksia ja vaikutuksia ihmisiin. Lopulliset tulokset olennaisista aiheista on esitetty seuraavalla sivulla.

Vuonna 2017 olennaisten aiheiden paikkansapitävyys tarkistettiin pienryhmäkeskusteluilla toimittajien (sekä Suomessa että

Tokmanni vaikuttaa toiminnallaan suoraan Rehtiin liiketoimintaan, Reiluun kohteluun ja Viisaseen resurssien käyttöön.

Kiinassa) sekä henkilöstön, joidenkin kansalaisjärjestöjen ja teollisuudenalan järjestöjen kanssa. Kuluttajien mielipiteitä tiedusteltiin Facebook-kyselyllä. Keskustelujen perusteella olennaisten vastuullisuusaiheiden luetteloa ei nähty tarpeelliseksi muuttaa.

Olennaisista aiheista Tokmanni vaikuttaa omalla toiminnallaan suoraan Rehtiin liiketoimintaan, Reiluun kohteluun ja Viisaseen resurssien käyttöön. Vastuullisessa hankinnassa ja tuotteissa vaikutukset ovat pääsääntöisesti välillisiä (myötävaikuttaminen, linkittyminen), ja ne kohdistuvat toimitusketjuihin, Tokmannin yhteistyökumppaneihin sekä Tokmannin myymiä tuotteita käyttäviin asiakkaisiin. Aiheista ja Tokmannin toiminnasta niiden suhteen kerrotaan enemmän kunkin aiheen alla.

Olennaiset vastuullisuusaiheet

Rehti liiketoiminta

Taloudellinen tulos
Työllistäminen
Korruption vastaisuus
Yksityisyyden suoja
Eettinen markkinointi

Reilu kohtelu

Työterveys ja -turvallisuus
Työntekijöiden kouluttaminen ja kehittäminen
Tasa-arvoisuus työssä ja palkkauksessa
Syrjimättömyys

Vastuullinen hankinta ja tuotteet

Vastuullinen hankinta
Vastuulliset tuotteet ja pakkaukset
Tuoteturvallisuus
Tuotteiden asianmukaiset merkinnät

Viisas resurssien käyttö

Materiaalien tehokas käyttö
Energiatehokkuus
Tehokas logistiikka
Jätteiden tehokas kierrätys

Olennaisten aiheiden ympärillä on käynnistetty vuonna 2017 neljä hanketta, jotka jakautuvat edelleen projekteihin:

- Hiilineutraali Tokmanni
- Kiertotaloutta tukeva Tokmanni
- Monimuotoinen Tokmanni
- Ihmisoikeuksia kunnioittava Tokmanni

Hankkeita toteutetaan vuosina 2017–2020 ja niistä raportoidaan enemmän seuraavassa raportissa.

Vastuullisuuden johtaminen

Yritysvastuu on olennainen osa Tokmannin päivittäistä liiketoimintaa. Sen tavoitteena on liiketoiminnan riskien minimointi, siihen liittyvien mahdollisuuksien hyödyntäminen ja lisäarvon tuottaminen sidosryhmille.

Tämä johtamistavan kuvaus kattaa kaikki Tokmannin olennaiset vastuullisuusaiheet. Tokmannin yritysraportissa keskitytään ainoastaan asioihin, jotka ovat täysin Tokmannin määräysvallassa, lukuun ottamatta kuljetuksia ja hankintaa. Hankinnan ja tuotevastuun osalta Shanghain toimisto on mukana raportoinnissa. Kuljetusten osalta päästöluvut koskevat kuljetuspalvelujen tarjoajia, ja lentoliikenteen luvut on saatu matkatoimistolta.

Shanghain hankintatoimisto on Tokmannin puoleksi omistama yhteisyritys norjalaisen Europris ASA:n kanssa. Vastuullista hankintaa ja tuoteturvallisuutta lukuun

ottamatta Shanghain hankintatoimiston vaikutus Tokmannin yritys vastuuasioihin on marginaalinen, sillä yhteisyrityksen henkilöstön määrä on alle prosentin Tokmannin koko henkilömäärästä, ja sen ympäristövaikutukset syntyvät ainoastaan toimiston ja matkustamisen vaikutuksista.

Lakien ja asetusten sekä hyvän hallintotavan noudattaminen ovat Tokmannin yritys vastuutyön minimivaatimus. Toiminta perustuu muun muassa YK:n ihmisoikeuksia koskeviin kansainvälisiin perusasiakirjoihin, ILO:n julistukseen työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista sekä YK:n Global Compactiin. Yritys-

vastuutyön perusta Tokmannissa ovat yrityksen arvot sekä Eettinen toimintaohje sitä täydentävine periaatteineen, politiikkoineen ja ohjeistuksineen. Tokmannin Eettinen toimintaohje sekä periaatteet ovat hallituksen hyväksymiä. Poliitikot hyväksyy johtoryhmä ja ohjeistukset osastojen johto.

Tokmannin yritys vastuuasioita vastaa viime kädessä toimitusjohtaja, joka raportoi niistä säännöllisesti hallitukselle. Hallitus käsittelee yritys vastuuasioita tarpeen mukaan ja päätöksenteon tukena toimii Tokmannin vastuullisuusasiantuntijoiden tuottamat esitykset ja tiedot. Hallitus myös hyväksyy toimintakertomukseen KiPL 3a§:n mukaan esitettävät muut kuin taloudelliset tiedot. Vastuu työn operatiivisesta johtamisesta on talous- ja hallintojohtajalla, joka on johtoryhmän jäsen ja jolle yritys vastuuasioiden vetäjä raportoi. Yritys vastuuasioiden vetäjä johtaa työryhmää, joka koostuu osastojen ja henkilöstön edustajista. Heidän tehtävänä on vastata ryhmän määrittämien yritys vastuutavoitteiden saavut-

Olennaiset aiheet on määritelty GRI 101 Foundation -standardin mukaisella olennaisuusanalyysillä.

tamisesta osastoilla. Jokaisen tokmannilaisen velvollisuutena on noudattaa yrityksen eettistä toimintaohjeistoa ja pyrkiä omassa työssään minimoimaan negatiiviset vaikutukset ympäristöön ja yhteiskuntaan.

Tokmannin vastuullisuustyössä olennaisia aiheita ovat sekä sidosryhmien päätöksenteon että liiketoiminnan kannalta merkittävät asiat, joita ovat rehti liiketoiminta, reilu kohtelu, vastuullinen hankinta ja tuotteet sekä viisas resurssien käyttö. Olennaiset aiheet on määritelty GRI 101 Foundation -standardin mukaisella olennaisuusa-

analyysillä (ks.s 16). Operatiivinen työ tehdään yrityksen eri osastoilla, joiden vastuullisuuden kannalta olennaisille asioille on asetettu vastuullisuustavoitteet, määritelty toimenpiteet niihin pääsemiseksi, ja joiden saavutuksista raportoidaan. Yritys vastuun indikaattorit raportoidaan kerran vuodessa ja operatiivisia mittareita seurataan neljännesvuosittain ohjausryh-

mien kokouksissa. Tavoitteista raportoidaan kunkin olennaisen alueen kohdalla erikseen tässä raportissa.

Hallintotavan kuvauksesta löytyy lisätietoa Tokmannin ohjausjärjestelmästä. Yritys vastuun riskien hallinta on osa yhtiön riskinhallintaprosessia. Tokmanni pyrkii noudattamaan varovaisuusperiaatetta kaikissa toimissaan.

Johtamista seurataan jatkuvasti Tokmannissa ja tavoitteita, resursseja ja toimintatapoja muokataan tarvittaessa.

Tokmannilla on kaksi kanavaa vastuuttomasta toiminnasta raportointiin. Toista kanavasta voi käyttää myös ilmoituksiin vastuuttomista tuotteista. Ilmoituskanaavaan tulleet ilmoitukset raportoidaan tässä raportissa (ks. s 23).

Olennaisten aiheiden johtaminen

Olennainen aihe	Keskeiset ohjaavat periaatteet ja politiikat	Tavoitteet ja toimenpiteet 2018
Rehti liiketoiminta		
Taloudellinen tulos: 201-1	Laskentaperiaatteet, International Financial Reporting Standards (IFRS), Hallintotavan kuvaus	Taloudelliset tavoitteet
Korruption vastaisuus: 205-2, 205-3, 206-1, 415-1	Eettinen toimintaohje, Lahjonnan vastaiset periaatteet, Hallintotavan kuvaus	Rehdin liiketoiminnan tavoitteet
Kilpailuoikeudellisten normien noudattaminen: 206-1	Eettinen toimintaohje, Kilpailuoikeusperiaatteet	Rehdin liiketoiminnan tavoitteet
Vastuullinen markkinointi: 417-3	Eettinen toimintaohje	Vastuullisten tuotteiden tavoitteet
Asiakkaan yksityisyyden suoja: 418-1	Eettinen toimintaohje, Tietosuojaperiaatteet, Ihmisoikeusperiaatteet	Rehdin liiketoiminnan tavoitteet
Reilu kohtelu		
Työllistäminen: 401-1, 401-2	Henkilöstöpolitiikka	Reilun kohtelun tavoitteet
Työterveys ja -turvallisuus: 403-1, 403-2	Eettinen toimintaohje, Henkilöstöpolitiikka, Työterveyshuoltoyhteistyön toimintasuunnitelma, Ihmisoikeusperiaatteet	Reilun kohtelun tavoitteet
Työntekijöiden kouluttaminen ja kehittäminen: 404-3	Koulutussuunnitelma	Reilun kohtelun tavoitteet
Henkilöstön ja työntekijöiden väliset suhteet: 402-1	Eettinen toimintaohje, Henkilöstösuunnitelma, Henkilöstöpolitiikka, Tasa-arvosuunnitelma, Ihmisoikeusperiaatteet	Reilun kohtelun tavoitteet
Monimuotoisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet: 405-1, 405-2	Eettinen toimintaohje, Yhdenvertaisuussuunnitelma, Ihmisoikeusperiaatteet	Reilun kohtelun tavoitteet
Syrjimättömyys: 406-1	Eettinen toimintaohje, Yhdenvertaisuussuunnitelma, Ihmisoikeusperiaatteet	Reilun kohtelun tavoitteet
Vastuullinen hankinta ja tuotteet		
Vastuullinen hankinta: 308-1, 308-2, 407-1, 408-1, 409-1, 414-1, 414-2	Eettinen toimintaohje, amfori BSC:n eettinen toimintaohje, Vastuullisen hankinnan periaatteet, Vastuullisen hankinnan toimintaohje, Ihmisoikeusperiaatteet	Vastuullisen hankinnan tavoitteet
Tuoteturvallisuus: 416-1, 416-2	Tokmannin laatu- ja pakkausohjeet, Ihmisoikeusperiaatteet	Vastuullisten tuotteiden tavoitteet
Sosiaalisten ja taloudellisten vaatimusten noudattaminen: 417-1, 419-1	Tokmannin laatu- ja pakkausohjeet	Vastuullisten tuotteiden tavoitteet
Viisas resurssien käyttö		
Materiaalien tehokas käyttö: 301-1	Eettinen toimintaohje, Ympäristöpolitiikka	Viisaan resurssien käytön tavoitteet
Energiatehokkuus ja päästöt: 302-1, 302-3, 305-1 – 305-4	Eettinen toimintaohje, Ympäristöpolitiikka	Viisaan resurssien käytön tavoitteet
Jätteiden tehokas kierrätys: 306-2	Eettinen toimintaohje, Ympäristöpolitiikka, Muovipussisitoumus	Viisaan resurssien käytön tavoitteet
Tehokas logistiikka: 305-3	Eettinen toimintaohje, Ympäristöpolitiikka	Viisaan resurssien käytön tavoitteet

Arvot vastuullisuustyön perustana

Tokmannin liiketoiminta, vastuullisuustyö ja päätöksenteko perustuvat konsernin yhteisiin arvoihin.

Asiakaslähtöisyys

Asiakaslähtöisyys taataan ammattitaitoisella henkilökunnalla, luotavuudella ja turvallisuudella sekä vastuunottamisella ja keskinäisellä kunnioittamisella.

Kunnioittaminen

Kunnioittaminen näkyy toimintakulttuurin avoimuutena, auttamisena, tukemisena ja kannustamisena, hyvänä joukkuehenkenä sekä pitkäjänteisenä yhteistyönä eri sidosryhmien kanssa.

Uudistuminen

Uudistuminen tarkoittaa rohkeutta, luovusprosesseihin kannustamista, palautteen vastavuoroisuutta ja nopeaa reagointia muutostarpeisiin.

Tuloksellisuus

Tuloksellisuuteen pyritään selkeiden tavoitteiden, tehokaiden ja taloudellisten toimintamallien ja prosessien kautta sekä avoimen ja oikea-aikaisen viestinnän avulla.

Yhteiskuntavastuu

Yhteiskuntavastuu on Tokmannissa oikeudenmukaista, tasa-arvoa kunnioittavaa ja ympäristöarvot huomioon ottavaa vastuullisuutta.

Eettinen toimintaohjeisto

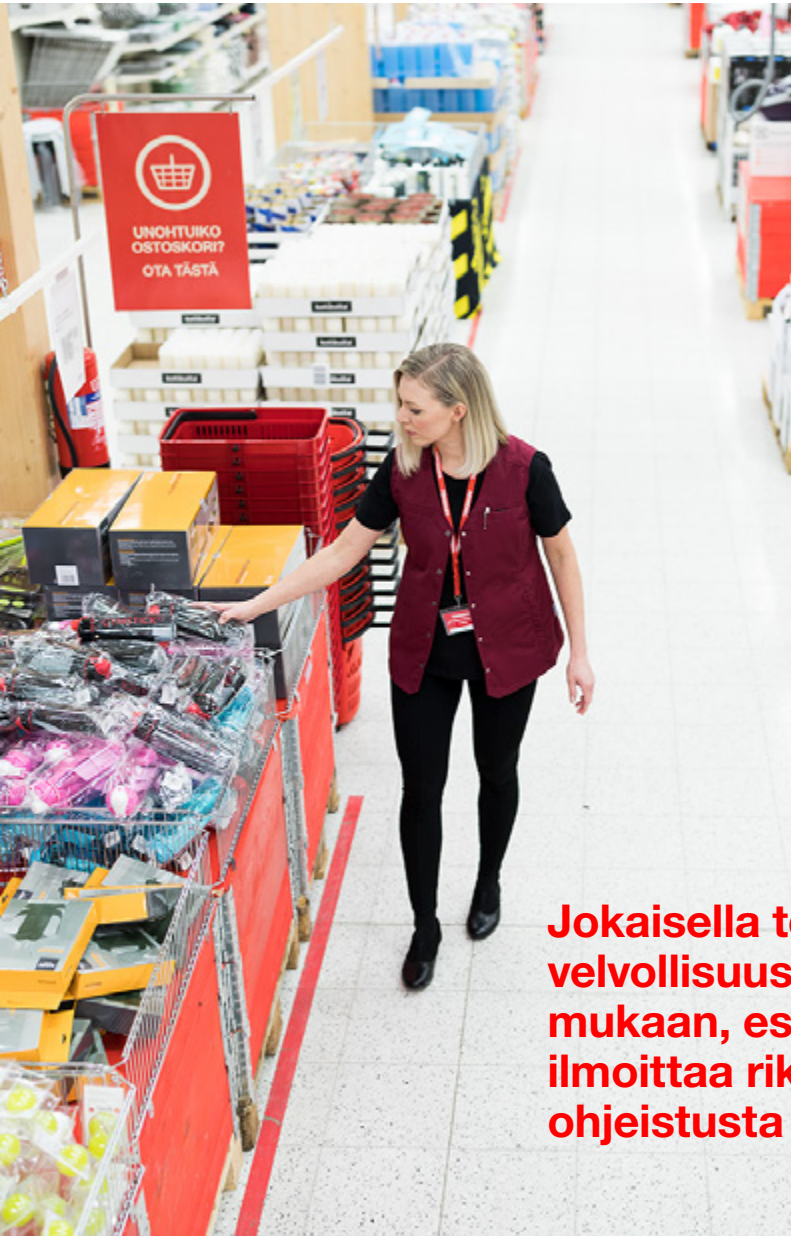
Tokmannin eettinen ohjeistus on rakennettu kolmelle tasolle. Eettinen toimintaohje ohjaa jokaista tokmannilaista päivittäisessä työssä ja päätöksenteossa. Keskeisiä kohtia ohjeistuksesta on syvennety periaatteilla, kuten esimerkiksi lahjonnan vastaisilla periaatteilla ja ihmisoikeusperiaatteilla. Lisäksi Tokmannilla on ohjeita päivittäisten asioiden hoitamiseen. Näitä toimintaohjeita on noudatettava kaikessa toiminnassa. Ohjeisto on saatavissa kokonaisuudessaan englanniksi ja suomeksi Tokmannin intranetissä. Eettinen toimintaohje on saatavissa myös ulkoisilla verkkosivuilla sekä painettuna suomenkielisenä versiona Tokmannin työntekijöille.

Tokmannin henkilöstö sekä hallituksen jäsenet ovat saaneet Tokmannin eettisen toimintaohjeiston koulutuksen ja sitoutuneet ohjeisiin. Koulutus tullaan järjestämään uudestaan kaikille tokmannilaisille vuonna 2018.

Eettinen toimintaohjeemme sisältää muun muassa seuraavat pelisäännöt:

- Kohtelemme kaikkia tasa-arvoisesti ja syrjimättä
- Minimoimme työtaturmat
- Noudatamme lakia
- Emme lahjo
- Suojaamme liikesalaisuudet ja yhtiön omaisuuden
- Kunnioitamme yksityisyyden suojaa
- Tuemme reilua kilpailua
- Minimoimme ympäristövaikutukset
- Vaadimme, että tuotteet on valmistettu eettisesti
- Viestimme läpinäkyvästi ja luotettavasti

Jokaisella tokmannilaisella on velvollisuus toimia ohjeistuksen mukaan, esittää kysymyksiä ja ilmoittaa rikkomuksista ohjeistusta vastaan.

Lisäksi johtoryhmä ja keskeiset työntekijät ovat saaneet lisäkoulutusta liittyen korruption torjuntaa, kauppapakotteisiin ja kilpailulainsäädäntöön. Myös tämä koulutus järjestetään uudestaan vuonna 2018. Uudet työntekijät ja pidemiltä vapailta palaavat työntekijät osallistuvat koulutukseen osana perehdytysohjelmaa. Jokaisella tokmannilaisella on velvollisuus toimia ohjeistuksen mukaan, esittää kysymyksiä ja ilmoittaa rikkomuksista ohjeistusta vastaan. Yhteistyökumppaneiden osalta Tokmanni tekee tarkistuksia korruption torjuntaan ja kauppapakotteiden noudattamiseen liittyen.

Jokaisella on myös velvollisuus tuoda esille hyviä käytäntöjä esimiehelleen tai Compliance-yksikölle ilmoituskanava kautta,

jonka esittely on osa ohjeiston koulutusta. Kanava on avoinna jatkuvasti myös Tokmannin ulkoisille sidosryhmille, ja siellä on mahdollisuus tehdä ilmoituksia myös anonyymisti. Kanavaan saapuneet ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti tietosuoja-lainsäädännön mukaisesti. Tokmannin sidosryhmät voivat kertoa vastuuttomasta toiminnasta tai tuotteista myös [vastuullisuusilmoitukset-kanavalla](#).

Compliance-yksikkö

Tokmannin ohjeidenmukaisuudesta vastaa Compliance-yksikkö. Compliance-yksikköä johtaa Chief Compliance Officer, joka raportoi suoraan toimitusjohtajalle sekä informoi säännöllisesti myös hallitusta. Compliance-yksikköön kuuluu Chief Compliance Officerin lisäksi kolme Compliance Officeria, joilla jokaisella on oma vastuualueensa. Compliance Officerit vastaavat omaan alueeseensa liittyviin kysymyksiin sekä huolehtivat heidän vastuulleen kuuluvien periaatteiden ja ohjeiden päivittämisestä.

Compliance-yksikkö käsittelee ilmoituskanavan tai muuta kautta tulleet ilmoitukset taloudellisista väärinkäytöksistä tai Tokmannin eettisen toimintaohjeiston vastaisesta toiminnasta ja tekee päätökset mahdollisista seuraamuksista. Compliance-yksikkö kokoontuu säännöllisesti kerran kuukaudessa, mutta kiireelliset asiat käsitellään viipymättä.

Ilmoituskanava avattiin syyskuussa 2015. Vuonna 2017 Compliance-yksikkö sai 15 ilmoitusta, jotka on käsitelty. Ilmoituksista 14 liittyi henkilöstön toimintaan ja 1 yhteistyökumppaneihin. Tokmannilla ei ollut yhtään korruptio- tai kilpailuoikeudenrikkomistapausta vuonna 2017.

Käyttäjien tyytyväisyyttä kanavaan tutkittiin vuonna 2017. Noin 55 prosenttia kanavaa käyttäneistä vastaajista oli tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä kanavan toimintaan. Tyytymättömiä tai erittäin tyytymättömiä vastaajia ei ollut ollenkaan. Kanavasta ja siihen liittyvistä periaatteista tullaan muistuttamaan vuoden 2018 eettiseen toimintaohjeen koulutuksissa.

Ihmisoikeudet vastuullisuuden lähtökohtana

Tokmannin toiminta perustuu muun muassa YK:n ihmisoikeuksia koskeviin kansainvälisiin perusasiakirjoihin, ILO:n julistukseen työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista sekä YK:n Global Compactiin.

Pyrimme kunnioittamaan ihmisoikeuksia

Ihmisoikeuksien osalta Tokmannin toimintaa ohjaavat myös YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet. Huolellisuusperiaatteen mukaisesti Tokmanni on arvoanut ja seuraa toimintansa potentiaalisia ihmisoikeusvaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin. Tokmanni viestii toimintansa potentiaalisista ihmisoikeusvaikutuksista osallisuutensa, mahdolluuksiensa ja vaikutusvaltansa mukaan. Tokmanni on julkaissut ihmisoikeusperiaatteen ja yhteenvedon vuoden

Tavoitteena on vähentää potentiaalisia negatiivisia ihmisoikeusvaikutuksia jatkuvasti.

2016 ihmisoikeusvaikutusten arvioinnista [verkkosivuillaan](#).

Arvioinnin perusteella Tokmannin merkittävimmät potentiaaliset ihmisoikeusvaikutukset liittyvät terveyteen ja

turvallisuuteen, rakennusten turvallisuuteen, liiallisiin ylittöihin, elämiseen riittävään palkkaan sekä lapsi- ja pakkotyövoiman käyttöön. Tunnistetut potentiaaliset vaikutukset voivat vaikuttaa useisiin ihmisoikeuksiin, kuten oikeus työhön, oikeus terveyteen, oikeus elämään ja oikeus perhe-elämään. Vuonna 2017 olemme teettäneet Bangladeshissa, Kiinassa, Myanmarissa ja Turkissa toimittajiemme tehtaille kolmannen osapuolen tekemiä auditointeja, joilla on pyritty varmistamaan ihmisoikeusarvoinnissa löydettyjen potentiaalisten ihmisoikeusvaikutusten oikeellisuus. Auditoinnit ovat sisältäneet myös työntekijöiden haastatteluja tehtaiden ulkopuolella. Raportoimme tuloksista myöhemmin.

Teemme töitä ihmisoikeuksien eteen

Henkilöstön työturvallisuutta ja -terveyttä on entisestään parannettu (ks. s 58), samoin matkustamisen turvallisuutta. Työn joustavuutta on parannettu muun

muassa etätyöllä ja osatyökykyisille räätälöidyillä ratkaisulla.

Vastuullisen hankinnan strategiaa ja toimenpidesuunnitelmaa on kehitetty osana Tokmannin strategiaprocessia. Muun muassa valitus- ja korvausmekanismeihin liittyviä asioita on ideoitu ihmisoikeusasioihin perehtyneen konsultin johtamissa työpajoissa muiden yritysten kanssa. Tämä työ jatkuu edelleen. Strategiaprocessin aikana on lisäksi keskusteltu toimittajien hallintajärjestelmän kehittämisestä. Toimitusketjuja on selvitetty etenkin riskiraaka-aineiden osalta (ks. s 63) vaatimalla toimittajilta tietoa heidän toimittajistaan. Myös tämä työ jatkuu edelleen.

Useisiin merkittäviin ihmisoikeusvaikutuksiin osaratkaisu riskimaissa olisi toimiva ammatillinen järjestäytyminen ja työehtosopimusneuvottelut. Ne ovat keino edistää esimerkiksi elämiseen riittävää palkkaa ja ehkäistä liiallisia ylittöitä. Tällä hetkellä ammatillisen järjestäytymisen ja työehtosopimusneuvottelujen toteutumista toimittajien tehtailta valvotaan auditoinneilla.

Myös Tokmannin yhteistyökumppaneiden odotetaan kunnioittavan ihmisoikeuksia toimittajavaatimusten mukaisesti.

Tokmanni tulee päivittämään ihmisoikeusarviotaan kerran vuodessa. Päivityksen lähteenä käytetään amfori BSCI-auditointien ja omien auditointien tuloksia sekä eri kanaviin tulleita valituksia. Tavoitteena on vähentää potentiaalisia ihmisoikeusvaikutuksia jatkuvasti.

Myös Tokmannin yhteistyökumppaneiden odotetaan kunnioittavan ihmisoikeuksia toimittajavaatimusten mukaisesti.

Keskeiset toimenpiteet potentiaalisten ihmisoikeusvaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi Tokmannin omien toimintojen osalta:

- työturvallisuuden ja -terveyden parantaminen
- työmatkustamisen turvallisuuden parantaminen
- työn joustavuuden lisääminen

Toimenpiteet Tokmannin hankinnan osalta:

- vastuullisen hankinnan strategian ja toimenpidesuunnitelman edelleen kehittäminen
- tavarantoimittajien hallintajärjestelmän edelleen kehittäminen
- valitusmekanismin ja kuntoonlaitto -prosessin kehittäminen YK:n ohjaavien periaatteiden tehokkuusperiaatteiden mukaisesti
- syvemmälle toimitusketjuihin meneminen

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Tokmanni

Tokmanni on sitoutunut edistämään toiminnassaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (Sustainable Development Goals, SDG), joiden tarkoituksena on edistää globaalisti kestävää toimintaa vuoteen 2030 asti. Olemme valinneet oman työmme ja sidosryhmiemme kannalta olennaisimmat kestävän kehityksen tavoitteet. Voit lukea niihin liittyvistä toimenpiteistämme tarkemmin osiossa Vastuullisuus-työ 2017.

Lisätietoa YK:n kestävän kehityksen tavoitteista löytyy täältä.

Tokmannin kannalta olennaisimmat tavoitteet

Muut tavoitteet

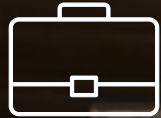

ILMIÖT

Mikään yritys ei toimi tyhjiössä. Tokmannia koskettavat erilaiset maailmanlaajuiset megatrendit ja tärkeät vastuullisuuskysymykset, jotka tulevat mullistamaan sen, miten hoidamme liiketoimintaa ja vastuullisuuttamme. Seuraavaksi esittelemme neljä kiinnostavaa ja ajankohtaista kaupan alan tulevaisuutta viitoittavaa ilmiötä.

Tässä osiossa

Rehti liiketoiminta	28
Digitalisaatio mahdollistaa vastuullisemman liiketoiminnan	29
Reilu kohtelu	34
Monimuotoisuus liiketoiminnan moottorina	35
Vastuullinen hankinta ja tuotteet	38
Elämiseen riittävä palkka ja vastuullinen hankinta	39
Viisas resurssien käyttö	43
Kiertotalous haastaa ja houkuttelee yhteistyöhön	44

Rehti liiketoiminta

Lue lisää Tokmannin
toimenpiteistä ja tuloksista osiossa

[Vastuullisuustyö 2017](#)

Digitalisaatio mahdollistaa vastuullisemman liiketoiminnan

Globaalissa maailmassa tuotteiden toimitusketjut ovat pitkiä ja monimutkaisia. Digitaalisilla ratkaisulla ja palveluilla tuotteita on mahdollista seurata entistä tarkemmin. Sähköiset ratkaisut parantavat toimitusketjujen jäljitettävyyttä ja auttavat prosessien kehittämisessä. Hävikki pienenee ja ympäristötehokkuus paranee.

Digitalisaatio vaikuttaa jo vahvasti maailmaan ja aiheuttaa merkittäviä muutoksia kaikilla toimialoilla. Harva toimiala muuttuu kuitenkaan yhtä nopeasti ja dramaattisesti kuin kaupan ala. Teknologian tuomat mahdollisuudet mullistavat ostamista, myymistä, logistiikkaa sekä kierrättämistä, ja jokainen uusi teknologinen läpimurto edesauttaa tätä kehitystä. Digitaalisuuden hyödyntäminen liiketoiminnassa on perinteisesti rinnastettu tuottavuuden parantamiseen IT-ratkaisujen avulla. Tämä on kuitenkin liian kapea

näkökulma, kun mietitään mitä mahdollisuuksia digitaalisuus tuo liiketoiminnan kehittämiseen ja toimintatapojen muutokseen vastuullisen liiketoiminnan näkökulmasta.

Kuluttajien ostokäyttäytyminen murroksessa

Digitalisaatio on muuttanut kuluttajien ostokäyttäytymistä merkittävästi viimeisen vuosikymmenen aikana. Ostopaikalla ja kellonajalla ei ole enää väliä, kun kuluttaja voi ostaa tuotteita ja palveluja 24 tuntia vuorokaudessa vuoden jokaisena päivänä kaikkialta maailmasta. Ostoprosessit syventyvät ja tietoa haetaan verkosta sekä ennen ostostapahtumaa että itse tapahtuman aikana. Kuluttaja etsii tuotteen saatavuustietoa, vertailee tuotteen hintaa eri kauppoissa, hakee verkosta muun muassa teknistä tietoa ja lukee niin sanottuja vertaisarvioiteja ja -suosituksia tuotteesta. Samalla digitalisaatio lisää merkittävästi painetta läpinäkyvyyteen ja kasvattaa tarvetta tuotteiden jäljitettävyydelle. Kuluttajat vaativat yhä tarkempaa tietoa tuotteista, ja tiedon on löydettävä helposti ja nopeasti. Myös maksaminen muuttuu ja on pitkälti jo muuttunut digitaaliseksi.

Tuoteläpinäkyvyyttä teknologian avulla

Kansainväliset kaupan alan jätit, kuten Wal-Mart ja Tesco, pyrkivät vastaamaan asiakkaiden kasvaviin läpinäkyvyysvaatimuksiin kehittämällä teknologioita, joiden avulla ne voivat tarjota läpinäkyvämpää tietoa tuotteidensa alkuperästä ja materiaaleista. Tämän tyyppiset tuotemerkinnot ovat tänä päivänä edelleen yksittäisten vähittäiskauppajättien yksinoikeus ja globaalisti harvinaisempia, mutta on vain ajan kysymys, että asiakkaat hyväksyvät tavan käytännön normiksi. Tämä ja teknologian halpeneminen pakottavat muutkin kaupan alalla toimijat ottamaan käyttöön samankaltaisia teknologioita.

Keskeiset olemassa olevat teknologiat, kuten esimerkiksi varaston hallinnasta tuttu RFID-koodi, kehittyvät ja luovat uusia mahdollisuuksia läpinäkyvyyrintamalla. Perinteisistä, paperisista tuote-etiketeistä siirrytään matkapuhelimien avulla luettavien mikroskooppisten elektronisten laitteiden ja uuden sukupolven viivakoodien avulla luettaviin tuotemerkinnotiin. Kehitetyillä teknologioilla tehtyjä tuote-

Teknologian avulla toisilleen vieraat toimijat voivat yhdessä tuottaa ja ylläpitää tietokantoja hajautetusti.

Uudet seuranta- mahdollisuudet luovat yrityksille mahdollisuuden tallentaa tuot- teen jokaisen yksityiskohdan jokaiseen tuo- tantovaiheeseen liittyen.

merkintöjä voidaan hyödyntää siten, että niihin tallennetaan tietoja suoraan, joissakin tapauksissa jopa melkein reaaliaikaisesti, kun tuote liikkuu toimitusketjun läpi. Vaihtoehtoisesti tuote voi yksinkertaisesti sisältää tunnistein, joka ohjaa kuluttajaa suureen tietomäärään verkossa. Kuluttajat voivat helposti siis päästä käsiksi tietoon, jossa alkuperätietojen kerääminen ei ole vain esimerkiksi jonkun tuoteryhmän yleisempää tietoa vaan juuri asiakkaan kädessä olevan yksittäisen tuotteen tietoa. Kehittämällä tämän tyyppisiä teknologioita yritykset voivat luoda entistä kehittyneempiä tapoja jäljittää tuotteidensa alkuperä.

Toimitusketjuissa ja tuotannossa nähdään kasvava määrä yrityksiä, jotka tuottavat ja toimittavat tuotteita tai palveluja yhdessä. Tämä saattaa asettaa haasteita tuotteiden jäljitettävyydelle. Suhteellisen uusi lohkoketjuteknologia (engl. Blockchain) luo kuitenkin parempia mahdollisuuksia jäljittää yhteisesti tuotettuja tuotteita ja tuote-ekosysteemejä. Teknologian avulla toisilleen vieraat toimijat voivat yhdessä tuottaa ja ylläpitää tietokantoja hajautetusti. Lohkoketjussa tiedot jaetaan osallistujien kesken, jolloin sen voi todentaa monesta lähteestä ja koostaa sen perusteella tietokannan. Teknologian ansiosta ketjun jäsenet voivat luottaa toisiinsa, vaikka he eivät tuntisi toisiaan. Olennaista lohkoketjuteknologiassa vastuullisuusnä-

kökulmasta on se, ettei tallennettua tietoa voi jälkepäin muuttaa, ja näin ollen se luo mahdollisuuksia toimitusketjun hajautettuun ja turvalliseen tiedon tallentamiseen, jäljittämiseen ja jakamiseen läpi koko ekosysteemin.

Teknologia kasvattaa toimittajavaatimuksia ja tehostaa prosesseja ja laadunvalvontaa

Läpinäkyvyys ei ole tärkeää ainoastaan asiakasrajapinnassa, vaan seurantateknologiat kasvattavat myös yrityksen vaatimuksia tuotantoketjun alkupään toimittajia kohtaan. Toimitusketjut alkupäästä valmiiseen tuotteeseen ovat pitkiä ja monimutkaisia. Tänä päivänä toimitusketjut ovat harvemmin suoria, vaan koostuvat valtavista haarautuvista verkoista, joita on vaikea jäljittää. Yritysten on tähän asti ollut vaikea varmentaa toimittajiaan ensimmäisen ja toisen portaan toimittajia (ns. Tier 1 ja Tier 2 -toimittajat) pidemmälle, koska se on ollut sekä taloudellisesti että logistisesti haastavaa, eikä tieto ole välttämättä ollut luotettavaa. Vaikka panostukset ensimmäisen ja toisen portaan toimittajien auditointeihin ovat yrityksissä isot, voivat ne olla riittämättömiä ja suurimmat riskit saattavat löytyä paljon syvemmillä arvoketjusta.

Tietyillä kriittisillä teollisuudenaloilla, kuten esimerkiksi lääke- tai kemianteolli-

Digitalisaatio muuttaa merkittävästi yhtiöiden toimintaa läpi koko arvoketjun

Kuluttaja

- Kulutuksen, ostopaikkojen ja -käyttäytymisen sekä maksutapojen muutokset

Tuotanto

- Automatisaation ja robotiikan kasvu
- Tekoälyn hyödyntäminen
- Asioiden internet

Logistiikka & hankinta

- Läpinäkyvyyden vaatimus
- Kuljetuksien optimointi

Työvoima

- Työvoiman tarve vähenee ja työn ammatilliset vaatimukset muuttuvat
- Koulutukset digitalisoituvat, työ muuttuu paikasta ja ajasta riippumattomaksi

suudessa, jäljitettävyyden on jo pidemmän aikaa ollut alan vakiokäytäntö kustannuksista ja monimutkaisuudesta riippumatta. Näillä teollisuuden aloilla on käytössä hienostuneita järjestelmiä, joilla varmistetaan muun muassa lääkkeiden ainesosien alkuperä, johtuen ensisijaisesti tuoteturvallisuuden ja sääntelyn vaatimuksista.

Kehittyvien teknologioiden avulla seuranta helpottuu kuitenkin myös muilla teollisuuden aloilla, minkä ansiosta yhtiöt pystyvät varmistamaan esimerkiksi sen, etteivät toimittajat korvaa hyväksytyjä materiaaleja huonommilla vaihtoehdoilla, estämään väärinnettyjen komponenttien ja materiaalien pääsyn toimitusketjuun, tai varmistamaan, että tuotteet valmistetaan toimittajan mainitsemalla tehtaalla eikä muualla. Jäljitettävyyden on myös erittäin olennaista yrityksille, jotka pyrkivät mittaamaan tuotteidensa ympäristöjalanjälkeä.

Uudet seurantamahdollisuudet luovat yrityksille mahdollisuuden tallentaa tuotteen jokaisen yksityiskohdan jokaiseen tuotantovaiheeseen liittyen. Tietoa voidaan hyödyntää prosessien tehostamiseen ja tuotteiden analysoimiseen muun muassa

Pidemmillä aikavälillä digitalisaatio mullistaa kaikkea toimintaa liikenteestä ja työnteosta asumiseen ja ruoantuotantoon.

laadun, turvallisuuden, luotettavuuden ja vastuullisuuden näkökulmasta. Digitalisaation avulla yhtiöt tulevat vaatimaan yhä enemmän jäljitettävyyttä koko arvoketjultaan. Ainoastaan ne toimittajat ja tuotteet, joiden jäljitettävyyden on kunnossa, ovat hyväksyttäviä.

Digitalisaatio pienentää myös yhtiön ympäristövaikutuksia

Digitalisoimalla ja automatisoimalla prosessejaan yritykset pystyvät tehostamaan energiatehokkuuttaan, materiaalitehokkuuttaan ja jätteiden käsittelyä. Esimerkiksi turhaa materiaalien käyttöä ja hukkaa voidaan vähentää ja kapasiteetin käyttöä voidaan tehostaa. Toimintatapoja voidaan myös muuttaa kokonaan esimerkiksi vähentämällä turhaa liikennettä etädiagnostiikan avulla. Samoin ihmisiä voidaan avustaa työssä ja arjessa tekemällä ympäristöystävällisistä valinnoista houkuttelevampia. Pidemmällä aikavälillä digitalisaatio mullistaa kaikkea toimintaa liikenteestä ja työnteosta asumiseen ja ruoantuotantoon. Näin digitalisaatio vähentää talouden materiaali- ja energiantensiivisyyttä merkittävästi. Energiankulutusta voi optimoida digitalisaation kautta monin eri tavoin. Esimerkiksi rakennusten lämmitystä ja teollisuuden prosesseja voidaan tehostaa sensoreilla ja analytiikalla.

NÄKÖKULMA

Lohkoketju- teknologian povataan mullistavan maailmaa

Lohkoketjuteknologian hyödyntäminen herättää erittäin suurta kiinnostusta eri puolilla maailmaa. Megatrendiksikin kutsutun teknologian avulla voidaan tavoitella esimerkiksi aiempaa läpinäkyvämpää hankintaa – myös kaupan alalla.

Mediassa lohkoketjuteknologiaa kuvailaan jopa internetin veroiseksi ihmisten elämää ja käytäntöjä merkittävästi muuttavaksi teknologiaksi. Lohkoketjulla tarkoitetaan verkossa olevaa hajautettua transaktioiden lokikirjaa, jossa eri osapuolet voivat säilöä, vaihtaa tai siirtää erilaista tietoa tai arvoa. Kaikki lohkoketjun tieto on hajautettu lukemattomiin tietokoneisiin, eli tieto voidaan todentaa useasta lähteestä.

Mahdollisuutta tiedon muuttamiselle tai väärentämiselle muiden tietämättä ei ole, joten pankkia, lakitoimistoa, virastoa tai muuta perinteistä välikättä ei teknologian puolestapuhujien mukaan tarvita takamaan luottamusta.

Paljon erilaisia käyttömahdollisuuksia

Lohkoketjun tunnetuin hyödyntäjä on tähän saakka ollut digitaalinen kryptovaluutta bitcoin, mutta monilla aloilla mietitään parhaillaan, miten lohkoketjuteknologiasta voitaisiin saada apua liiketoiminnan kehittämiseen. Alan asiantuntijoiden mukaan teknologia mahdollistaa digitaalisten valuuttojen ohella paljon muutakin sähköisessä muodossa olevaa, kuten äänestysjärjestelmiä, identiteetti-, omaisuus- ja muita rekistereitä sekä älykkäitä sopimuksia (engl. smart contract), eräänlaisia ohjelmointikoodille rakentuvia, itse itsensä toteuttavia tietokoneohjelmia.

Lohkoketjuteknologian hyödyntäjiä löytyy jo vaikkapa finanssialalta, jossa lohkoketjuun perustuvien palveluiden kerrotaan voivan esimerkiksi nopeuttaa rahaliikennettä ja osakekauppojen selvitystä. Muun muassa Nasdaq-pörssi onkin jo käynyt osakekauppaa lohkoketjuteknologian avulla. Maailmalla on valmisteltu myös lohkoketjuun perustuvaa maarekisteriä ja jopa maailmankansalaisuutta. Toisaalta

teknologiaa kohtaan on esitetty paljon kritiikkiä: esimerkiksi sen käyttöönottoa on pidetty hankalana ja transaktioiden aiheuttamaa sähkönkulutusta valtavana.

Lohkoketjuteknologian hyödyntäminen kaupan alalla

Monet kuluttajat peräänkuuluttavat entistä edullisempia hintoja ja laadukkaampia tuotteita ja palveluita. He ovat yhä kiinnostuneempia hankintojensa taustoista ja tietoisempia vastuullisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Samaan aikaan esimerkiksi kaupan alan yrityksissä pyritään paitsi tietysti vastaamaan asiakkaiden odotuksiin, myös muun muassa nopeuttamaan tavaravirtojen kulkua, taistelemaan tuoteväärennöksiä vastaan ja karsimaan hankintakuluissa. Menestyäkseen markkinoilla yritysten on valjastettava merkittäviä resursseja moniin toimintoihin, kuten erilaisen tarkastusten suorittamiseen, raporttien laatimiseen ja tuotteiden alkuperätodistusten hankkimiseen.

Lohkoketjuteknologian voidaan nähdä hyödyttävän myös kaupan alan yrityksiä. Teknologian avulla eri toimijat voivat paitsi tehdä sopimuksia ja nopeuttaa rahansiirtoja, myös esimerkiksi todentaa tuotteidensa alkuperän aiempaa täsmällisemmin sekä seurata tuotteiden elinkaarta raakamateriaaleista loppukäyttöön. Koska tapahtumat on mahdollista todentaa luotettavasti,

Yritykset voivat halutessaan tarjota lohko- ketjuteknologian keinoin kerättyä luotettavaa tietoa eteenpäin.

toimijat voivat tarvittaessa reagoida nopeasti vaikkapa tuotteiden mahdollisiin aitous- ja laatuongelmiin tuotannon eri vaiheissa, kuten valmistuksen tai kuljetuksen yhteydessä. Hankinnan läpinäkyvyyden lisääntymisen ansiosta tarve muun muassa tuotetarkastuksia tekeville välikäsille voisi vähentyä ja yritys voi siten säästää kustannuksissa.

Yritykset voivat halutessaan tarjota lohkoketjuteknologian keinoin kerättyä luotettavaa tietoa eteenpäin. Esimerkiksi kaupan alalla kuluttajia voidaan tarvittaessa kannustaa ostopäätöksen tekemisessä tarjoamalla merkityksellistä tietoa vaikkapa tuotteen tai palvelun alkuperästä ja valmistusmenetelmästä. Tämä voi osaltaan auttaa toimijaa saavuttamaan kilpailuetua markkinoilla.

Reilu kohtelu

Lue lisää Tokmannin toimenpiteistä ja tuloksista osiossa

[Vastuullisuustyö 2017](#)

Monimuotoisuus liiketoiminnan moottorina

Monimuotoisuuden hyödyt tunnustetaan aiempaa paremmin suomalaisissa yrityksissä. Kaupan ala on monelle portti työelämään ja yritykset voivat toimia mielipidevaikuttajina monimuotoisuuden puolesta. Tämä kuitenkin edellyttää työyhteisöltä avoimuutta ja tavoitekeskeisyyttä.

Monimuotoisuudella voidaan viitata erilaisiin ihmisten yksilöllisiin ominaisuuksiin kuten ikä, sukupuoli, etninen alkuperä tai asema organisaatiossa. Näiden helposti havaittavien ominaisuuksien lisäksi monimuotoisuutta rakentavat osaaminen, arvot, toimintatyyli ja asenne. Monimuotoisuuteen liittyvät myös monet muuttuvat asiat, kuten elämäntilanne ja terveydentila.

Työyhteisön monimuotoisuus haastaa työnantajia kehittämään valmiuksiaan kohdata erilaisuutta ja muuttamaan omia toimintatapojaan paremmin erilaisuutta huomioiviksi. Joskus monimuotoinen työyhteisö voidaan kokea rasitteena. Perehdytykseen ja työyhteisöön sopeutumiseen voi mennä enemmän aikaa, jos

Avainasemas- sa menestyvän monikulttuuri- sen yrityksen rakentamisessa ovat avoimuus ja tavoitesuun- tautuneisuus.

vaikkapa suomalainen työskulttuuri on työntekijälle vieras. Toisaalta tiimeissä voi nousta esiin ihmetteilyä esimerkiksi tilanteissa, joissa yhden työntekijän elämäntilanne vaatii työtehtävien delegoimista uudella tavalla. Tästä huolimatta entistä useampi suomalaisyritys näkee monimuotoisuuden ennen kaikkea positiivisena voimavarana, jonka hyödyt liiketoiminnalle ovat suuremmat kuin haasteet.

Kilpailu nosti esiin toimivia käytäntöjä ja uusia ajatuksia

Helsingin seudun kauppakamarin Chamber of Multicultural Enterprises (COME) -projektin puitteissa järjestettiin vuoden 2017 alussa Menestyvä monikulttuurinen yritys -kilpailu, johon myös Tokmanni osallistui yhdessä 45 muun yrityksen kanssa. Kilpailussa pyrittiin löytämään toimivia käytäntöjä monikulttuurisuuden edistämiseksi eri kokoisissa yrityksissä ja nostamaan esiin uutta ajattelua koskien henkilöstön rekrytointia. Kilpailusta vastaava projektijohtaja **Markku Lahtinen** Helsingin seudun kauppakamarilta on nähnyt, miten viimeisen kolmen vuoden

aikana yritysten ymmärrys monimuotoisuuden hyödyistä on kasvanut. Yrityksiin halutaan parhaat osaajat kansalaisuuteen katso-matta, mikä edellyttää yrityksiltä avoimuutta erilaisuutta kohtaan ja kykyä tunnistaa osaamista.

Kilpailuun osallistuneissa yrityksissä monikulttuurisen organisaation etuina nähtiin verkostoitumisen ja innovatiivisuuden parantumisen sekä asiakastytyväisyyden kasvu. Henkilöstö arvostaa yritysjohtoa, joka uskoo, että monikulttuurinen henkilöstö on vahvuus ja joka arvostaa oppimista muista kulttuureista. Monikulttuurinen yritys nähtiin myös houkuttelevana työnantajana.

Tavoitteet ratkaisevat enemmän kuin erilaiset tavat toimia

Investointien ja osaamisen houkuttelemisen on tärkeää Suomen menestykselle, joten monimuotoisuuden edistämiseksi yrityksillä on tärkeä mielipidevaikuttajan rooli.

”Avainasemassa menestyvän monikulttuurisen yrityksen rakentamisessa ovat avoimuus ja tavoitesuuntautuneisuus. Sen sijaan, että keskitytään tekemään asioita

oikein, keskitytään tekemään oikeita asioita”, Lahtinen tiivistää.

Niissä yrityksissä, joissa vaikiintuneiden toimintatapojen noudattamista pidetään tärkeänä, monimuotoisuuden hyödyt eivät pääse esiin. Tavoitesuuntautuneessa yrityskulttuurissa vapautta on enemmän ja erilaisia tapoja toimia sallitaan helpommin. Silloin innovatiivisuudelle jää enemmän

tilaa ja onnistumista mitataan tulosten perusteella.

”Monimuotoisuuden tukeminen täytyy olla osa yrityksen arvoja, mutta esimerkiksi toimivaa monikulttuurista tiimiä ei rakenneta strategisilla päätöksillä. Siihen tarvitaan arjen tekoja, esimiesten valmentamista ja tukea sekä kärsivällisyyttä, sillä monikulttuurinen työyhteisö syn-

tyy oppimisen ja erehdystenkin kautta”, Lahtinen toteaa.

Kaupan ala monikulttuurisuuden suunnannäyttäjänä?

Muualta muuttaneiden on vaikea saada jalansijaa suomalaisilla työmarkkinoilla. Osaamista ei aina tunnisteta ja työperäiseen maahanmuuttoon liittyvät palvelut ovat hajallaan. Lahtinen näkee tärkeänä, että huippu- ja ammattiosaa jille saadaan omat palvelut mieluiten yhden luokun taakse, jotta työllistymiselle ei luoda turhia esteitä. Juuri avattu International House Helsinki, joka yhdistää julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palveluita samaan paikkaan, on Lahtisen mukaan hyvä esimerkki tuoreesta ajattelutavasta ja asiakaslähtöisestä palvelusta.

Kaupan ala on yksi eniten nuoria työllistävästä aloista ja samalla monelle portti työelämään. Siten kaupan ala voi osaltaan olla Suomessa näyttämässä suuntaa monikulttuurisille työyhteisöille ja toimia muillakin tavoin monimuotoisuuden puolesta. Kesätyöt, osa-aikatyöt ja harjoittelut antavat

Avoim ja toista kunnioittava ilmapiiri välittyy nopeasti asiakkaalle ja vaikuttaa positiivisesti palvelukokemukseen.

ensimmäisen kokemuksen työyhteisöstä ja sen vaikutus asenteisiin on merkittävä.

Monikulttuurisuus tarjoaa suomalaiselle kaupalle uusia keinoja asiakkaan ymmärtämiseen, sillä asiakaskunnan kansainvälistyessä hyvän palvelun ja tuotevalikoiman rakentamiseen tarvitaan aikaisempaa enemmän monikulttuurista osaamista. Mahdollisuus asiakaspalveluun omalla äidinkielellä tai erilaisten kulttuurien juhlat huomioiva valikoima ovat liiketoimintamahdollisuuksia, joita kannattaa hyödyntää. Kaupan alalla työyhteisön jäsenet toimivat lähellä asiakasta, joten avoin ja toista kunnioittava ilmapiiri myös välittyy nopeasti asiakkaalle ja vaikuttaa positiivisesti palvelukokemukseen.

NÄKÖKULMA

Jotta työn ilo säilyisi

Kannustavaa esimiestyötä osatyökykyisten hyväksi

Monimuotoinen työyhteisö ja henkilöstön yhdenvertaisen kohtelun varmistaminen heti rekrytoinnista lähtien ovat Tokmannille tärkeitä tavoitteita. Pyrimme luomaan toimintatavat ja olosuhteet, joissa jokainen työntekijä kokee olevansa yhdenvertaisessa ja tasa-arvoisessa asemassa suhteessa työtovereihinsa riippumatta henkilön yksilöllisistä ominaisuuksista, kuten iästä, asemasta, sukupuolesta, etnisestä alkuperästä, elämäntilanteesta tai terveydentilasta.

Tokmannilla on aktiivisesti luotua malleja muun muassa henkilöstön työhyvinvoinnin tukemiseksi ja työn sopeuttamiseksi tilanteissa, joissa henkilön työkyky on alentunut.

Myymläpäällikkö **Katri Haantaus** on johtanut tiimiään onnistuneesti tällaisissa tilanteissa, joissa töitä on jouduttu jakamaan uudelleen tiimin kesken

kun työntekijä on väliaikaisesti tai pysyvästi joutunut luopumaan joistakin tehtävistä. Sitoutuneelle työntekijälle luopuminen ei ole helppoa ja tiimissäkin erilaiset työt voivat herättää ihmettelyä.

”Monimuotoisen tiimin yhteistyön tukemiseen kuuluu se, että asioista puhutaan hyvissä ajoin ja keskustelulle annetaan mahdollisuus. Silloin käytäväpuheet tai syrjintä eivät saa tilaa”, Haantaus painottaa.

Osatyökykyisten huomioinen ja joustava työ vaatii kannustamista, rehellisyyttä ja avoimuutta. Esimiehen rooliin kuuluu tiimin valmentaminen muuttuviin tilanteisiin ja yhteisen päämäärän vahvistaminen. Katri Haantaus haluaa toimia niin, että kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa työn ilo säilyy. ”Avoimuus, rehellisyys ja avoin viestintä ovat kaiken A ja O.”

Vastuullinen hankinta ja tuotteet

Lue lisää Tokmannin toimenpiteistä ja tuloksista osiossa

[Vastuullisuustyö 2017](#)

Elämiseen riittävä palkka ja vastuullinen liiketoiminta

Globalisaatio on onnistunut nostamaan ihmisten elintasoa eri puolilla maailmaa. Monissa maissa ei silti pystytä turvaamaan työntekijälle elämiseen riittävää palkkaa.

Ennen globalisaatiota valtiot suojasivat ja tukivat kotimaista tuotantoa erilaisilla veroilla ja tulleilla. Kun ulkomailla valmistettuihin tuotteisiin lisättiin tullimaksut, muuttuivat ne kalliimmiksi kuin kotimaiset tuotteet. Tullimaksujen ansiosta kotimaassa kannatti valmistaa monia sellaisiakin tuotteita, jotka olivat tuotantokustannuksiltaan kalliimpia ja mahdollisesti jopa huonompia kuin ulkomailla valmistetut. Kaupan hyllyllä ulkomainen tuote oli aina kalliimpi kuin kotimainen.

Globalisaation ansiosta tämän tyyppisistä tulleista ja veroista osittain luovuttiin. Sen seurauksena myymälöiden tuotevalikoimat ovat kasvaneet ja monien ulkomailla valmistettujen tuotteiden hinnat ovat laskeneet. Tuotteita valmistavat ne, jotka pystyvät tekemään sen tehokkaasti ja yleensä tuotteita valmistetaan

sellaisissa maissa, joissa palkka- ja tuotantokustannukset ovat selkeästi kotimaata alhaisemmat.

Globalisaation hyödyt ja haasteet

Kehittyneet maat ovat hyötynneet globalisaatiosta, mikä näkyy halpoina hintoina ja tuotevalikoimien kasvuna. Samalla monissa kehitysmaissa talouskasvu on luonut työpaikkoja ja auttanut ihmisiä tulemaan paremmin toimeen. Viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana köyhyys onkin vähentynyt maailmassa, ja esimerkiksi Kiinassa sadat miljoonat ihmiset ovat onnistuneet parantamaan elintasoaan. Maailmassa on kuitenkin vielä useita maita, joissa globalisaatio ei ole nostanut elintasoa toivotulla tavalla. Vaikka jokaisen tulisi saada oikeudenmukainen korvaus työstään, tämä ei valitettavasti globaalissa tuotannossa aina toteudu.

Valtioiden määrittelemät lain mukaiset minimipalkat tuotantomaisissa eivät aina ole elämiseen riittävällä tasolla, eikä kaikissa maissa ole määritelty minimipalkkaa. Mikäli työntekijä ei pysty palkallaan kattamaan omia ja perheensä perustarpeita, johtaa se helposti ihmisoikeusrikkomuksiin työpaikolla. Elämiseen riittämätön palkka on yhteydessä muun muassa lapsityövoiman ja pakkotyövoiman käyttöön, kohtuuttomiin ylitiöihin, ja työturvallisuuden vaarantumiseen etenkin urakatöissä.

Kohtuullisen elintason elementtejä ovat ruoka, vesi, asuminen, koulutus, terveydenhuolto, kuljetus, vaatetus ja muut välttämättömät tarpeet.

Oikeus järjestäytyä haluamaansa ammattiliittoon ja oikeus neuvotella työehtosopimuksista kollektiivisesti ovat myös osa ILO:n määrittelemiä työelämän perusoikeuksia. Toteutuessaan nämä toisivat työntekijöille paremmat edellytykset palkkatason nostamiselle. Oikeus ammatilliseen järjestäytymiseen ei kaikissa maailman maissa kuitenkaan toteudu.

Elämiseen riittävän palkan määrittely

Vuonna 1919 Kansainvälinen työjärjestö (ILO) määritteli minimipalkan perusoikeudeksi ILO:n yleissopimusten mukaisesti. Vuonna 1948 YK:n Yleinen ihmisoikeusjulistus tunnusti virallisesti työntekijöiden oikeuden saada elämiseen riittävä palkka. YK:n julistuksessa elämiseen riittävää palkkaa ei kuitenkaan määritelty.

Elämiseen riittävän palkan vaatimuksen toteutumista on hankaloittanut se, että eri valtiot, kansainväliset ja paikalliset ammattiliitot, kansalaisjärjestöt ja erilaiset tutkimuslaitokset ovat muotoilleet omat määritelmänsä ja mittausmenetelmänsä elämiseen riittävän palkan laskemiseksi. [The Global Living Wage Coalition](#) on alkanut soveltaa Richard ja Martha Ankerin kehittämää menetelmää elämiseen riittävän palkan määrittämiseen eri puolilla maailmaa.

Määritelmän mukaan elämiseen riittävän palkka on ”korvaus, joka riittää takaamaan

työntekijälle ja hänen perheelleen kohtuullisen elintason. Kohtuullisen elintason elementtejä ovat ruoka, vesi, asuminen, koulutus, terveydenhuolto, kuljetus, vaatetus ja muut välttämättömät tarpeet, mukaan lukien varautuminen odottamattomien tapahtumien varalta.” Elämiseen riittävälle palkalle löytyy myös tämän määritelmän

perusteella yksityiskohtaiset laskentamenetelmät ja mittarit.

Pitkät ja monimutkaiset toimitusketjut

Toimitusketju raaka-aineista kauppaan on yleensä hyvin pitkä. Esimerkiksi vaatetustannon tuotantoketjuun kuuluu monia eri

Yrityksillä on vastuu ja velvollisuus kunnioittaa ihmisoikeuksia.

vaiheita, joita toteuttavat eri tahot ja toimittajat. Esimerkkinä voidaan käyttää tavallista puuvilla T-paitaa. T-paidan tuotantovaiheisiin kuuluu muun muassa puuvillan kerääminen pelloilta, puuvillan kuljetus kehäämään, puuvillan kehääminen langaksi, langan kuljetus paikkaan, jossa langasta kudotaan kangas, joka lopulta pestään ja värjätään. Kankaasta ommellaan T-paita joko paikan päällä tai muualla. Sen jälkeen T-paita joko kuljetetaan myyntimaahan tai seuraavaan paikkaan, jossa siihen tehdään esimerkiksi painatus. Toimitusketjuun sisältyy siis helposti jopa kymmeniä tahoja, joiden selvittäminen voi olla yksittäiselle yritykselle hyvinkin hankalaa.

Kenen vastuulla elämiseen riittävä palkka on?

Yrityksen näkökulmasta kysymys on vaikea. Vaikka ihmisoikeuksien toteutumisen varmistaminen on valtioiden tehtävä, yrityksillä on vastuu ja velvollisuus kunnioittaa ihmisoikeuksia ja muun muassa varmistaa, että sen toimitusketjussa

toimiville työntekijöille maksetaan riittävä palkka. Asia ei kuitenkaan ole näin yksiselitteinen, eikä yrityksillä aina, hyvistä aikomuksistaan huolimatta, ole välttämättä mahdollisuuksia vaikuttaa asiaan haluumallaan tavalla.

Yksittäisen yrityksen vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset ja ongelman ratkaisuun tarvitaan eri osapuolten yhteistyötä. On tärkeää, että yritykset pystyisivät tekemään yhteistyötä keskenään varmistaakseen, että ihmisoikeudet toteutuvat hankintaketjuissa. Yritysten välisen yhteistyön lisäksi tarvitaan ratkaisujen löytämiseen esimerkiksi valtioita, kansalaisjärjestöjä ja itse työntekijöitä.

Vaikka yrityksen mahdollisuudet vaikuttaa elämiseen riittävään palkkaan voivat olla rajalliset, pystyy se vaikuttamaan asiaan muun muassa huolellisilla toimittajavalinnoilla, auditoimalla toimittajia ja tekemällä yhteistyötä toimittajiensa kanssa. Yritykset voivat vaikuttaa oikeuksien toteuttamiseen myös esimerkiksi sopimusehdoilla ja tehtaiden työntekijöitä varten perustetuilla ilmoituskanavilla. Liikesuhteiden katkaiseminen työelämän oikeuksien loukkausten seurauksena ei usein ole paras ratkaisu. Liikesuhteiden katketessa usein kärsijäksi joutuvat lopulta tehtaan työntekijät, jotka menettävät työpaikkansa. Ongelmia tulisi siis ratkoa yhteistyössä tavarantoimittajien kanssa.

NÄKÖKULMA

Palkitsemisen haasteet hankintaketjuissa

Mitkä ovat SASKin näkökulmasta suurimmat haasteet kehitysmaiden työntekijöiden elämiseen riittävän palkan suhteen?

Keskeinen ongelma on, että useat työntekijät eivät saa työstään elämiseen riittävää palkkaa. Äärimmäisessä köyhyydessä elävien työntekijöiden osuus maailman työvoimasta (yhteensä n. 3,2 miljardia työntekijää vuonna 2016) on kansainvälisen työjärjestön ILO:n mukaan vähentynyt vuoden 1991 53 prosentista noin 13 prosenttiin vuoteen 2016 mennessä. Kehitys ja sen suunta on siis ollut todella hyvää. Edelleen kuitenkin maailmassa on lähes 500 miljoonaa äärimmäisessä köyhyydessä elävää työntekijää.

Voitko kertoa jotain konkreettisia esimerkkejä?

Bangladeshin tekstiiliteollisuus on yksi esimerkki globaaleista arvoketjuista, joissa meidän käyttämiämme merkkivaatteita val-

mistetaan usein kestävämmissä olosuhteissa. Vaikka lakisääteistä minimipalkkaa on viime vuosina kansainvälisen huomion myötä nostettu merkittävästi, minimipalkat eivät edelleenkään ole elämiseen riittävällä tasolla. Kansainväliset toimijat, brändit, kauppaketjut ja ammattiliitot ovat pitäneet asiaa edelleen esillä ja auttaneet parantamaan työoloja mm. kansainvälisen Accord-sopimuksen avulla. Sopimus kattaa tällä hetkellä jo noin 60 prosenttia Bangladeshin tekstiiliteollisuuden yli kolmesta miljoonasta työntekijästä. Elämiseen riittävän palkan osalta on siis menty huimasti eteenpäin myös Bangladeshissa, mutta vielä riittää tehtävää.

Mitkä ovat teidän näkökulmastanne yritysten suurimmat haasteet?

Yrityksiä on monenlaisia, joten myös suurimmat haasteet vaihtelevat yrityksittäin. Vähittäiskaupan yritysten keskeisiä haasteita on hankintaketjujen laajuus ja siihen liittyvä tiedonhallinta. Yhden tuotteen arvoketjuun liittyy helposti jopa kymmeniä erilaisia kaupallisia toimijoita, joista osa lisäksi vaihtelee useastikin. Tämän ketjun hallinta on haastavaa kenelle tahansa, mutta erityisen haastavaksi se muuttuu kun puhutaan arvoketjusta, joissa on paljon toimijoita kehitysmaissa. Usein ainakin osa toimijoista voi lisäksi olla niin sanottuja epävirallisen talouden toimijoita. Tällaisia

Kolmannen tahon tekemät auditoinnit ovat parhaimmillaan hyvä työkalu, mutta hyvissäkin auditoinnissa jää paljon ongelmia piiloon.

toimijoita löytyy kehitysmaissa esimerkiksi maataloudesta, kuljetuksista ja vaikkapa kiinteistön huoltoon liittyvistä tehtävistä.

Mihin erityisesti yrityksiä pitäisi tästä näkökulmasta panostaa ja miten?

Omien hankintaketjujen tunteminen on kaiken a ja o. Arvoketjusta kannattaa tehdä riskiarvio ja panostaa ensiksi sinne, missä riskit ovat suurimmat. Kolmannen tahon tekemät auditoinnit ovat parhaimmillaan hyvä työkalu, mutta tutkimuksemme suomalaisen vähittäiskaupan arvoketjussa todistaa, että hyvissäkin auditoinnissa jää paljon ongelmia piiloon muun muassa siksi, että usein auditoinnista ilmoitetaan kohteelle etukäteen, jolloin on aikaa valmistautua jopa väärentämällä asiakirjoja, kuten palkka- ja työaikatietoja.

Janne Ronkainen

Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus
SASKin toiminnanjohtaja

Noin 20 vuoden kokemus johtamis- ja asiantuntija-tehtävissä kehitysyritystyöjärjestöissä. Perehtynyt yritysten hankintaketjujen eettisyyskysymyksiin mm. Reilu kauppa ry:n toiminnanjohtajan roolissa.

SASK

Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus on suomalaisten ammattiliittojen kehitysyritystyö- ja asiantuntijaorganisaatio. SASKissa on jäsenenä 37 suomalaista ammattiliittoa, joiden jäsenenä on yhteensä n. 1,7 miljoonaa suomalaista palkansaajaa.

Viisas resurssien käyttö

Lue lisää Tokmannin
toimenpiteistä ja tuloksista osiossa

[Vastuullisuustyö 2017](#)

Kiertotalous haastaa ja houkuttelee yhteistyöhön

Vielä pari sukupolvea sitten oli itsestään selvää, että vaatteet käytettiin loppuun asti ja ruuantähteistä loihdittiin uusia lounaita. Nyt näitä taitoja tuunataan kaupungeissa, kunnissa ja yrityksissä kiertotalousajattelun mukaisiksi käytännöiksi.

Ennen niukkuus tarkoitti pulaa tavaroista ja rahasta. Monien piti elää hyvin säästeliäästi, niin sanotusti suu säkkiä myöten. Tätäkin niukkuutta maailmassa on edelleen, myös Suomessa. Mutta niukkuus on saanut myös toisenlaisen merkityksen: Ihmiskunnalta alkavat loppua luonnonvarat. Sen vuoksi moni asia on ajateltava uusiksi. Meidän on syytä opetella taas korjaamaan, jakamaan ja vuokraamaan sen sijaan, että ostaisimme aina uutta.

Kiertotalous on periaatteessa varsin yksinkertainen ja järkeenkäypä konsepti: Tuotteet suunnitellaan kestäviksi ja helposti uudelleen käytettäviksi, myös osina. Raaka-aineet ja energia ovat uusiutuvia, ja teollisten prosessien sekä maatalouden sivuvirtoja ohjataan toisten

toimijoiden raaka-aineiksi. Jätteitä ei juuri synny tai niitä syntyy hyvin vähän.

Suomi sai kiertotalouden tiekartan

Mutta se, mikä periaatteessa on helppoa, ei välttämättä ole sitä käytännössä. Konseptin konkretisoimiseksi Suomelle on laadittu ensimmäisenä maana maailmassa kiertotalouden tiekartta vuosille 2016–2025.

Työtä tehtiin Sitran johdolla, ja mukana oli useita ministeriöitä, yrityksiä, tutkijoita, kansalaisjärjestöjä ja ammattiyhdistyksiä. Tiekartassa on viisi toisiinsa limittyvää painopistealuetta: kestävä ruokajärjestelmä, metsäperäiset kierrot, tekniset kierrot, liikkuminen ja logistiikka sekä yhteiset toimenpiteet.

Toimenpiteet on jaoteltu kolmeen ryhmään:

- Poliittikkatoimet, jotka vievät kohti kiertotaloutta. Näitä ovat esimerkiksi kiertotaloutta edistävät lait ja säädökset.
- Painopistealueiden avainhankkeet eli kiertotaloutta eteenpäin vievät veturihankkeet.
- Painopistealueiden pilotit eli ensimmäisen vaiheen kehityskokeilut.

Tiekartta julkaistiin syksyllä 2016, ja sen jälkeen on jo käynnistetty joitakin avainhankkeita ja kokeiluja. Esimerkiksi marraskuussa 2017 valittiin kestävän ruokajärjestelmän ensimmäiset pilottihankkeet Ahvenanmaalta, Keski-Suomesta, Järvi-Suomesta ja Lapista. Tavoitteena on luoda kullekin alueelle ruokajärjestelmä, jossa tuotanto ja kulutus

tapahtuvat luonnonvaroja säästäten sekä niitä optimaalisesti käyttäen ja kierrättäen.

Kaikille hankkeille on yhteistä kestävyysnäkökulman ulottaminen koko ruokaketjuun, tuotannosta lautaselle asti ja edelleen ravinteiden kiertoon. Ruoantuotannossa syntyy esimerkiksi erilaisia materiaalien sivuvirtoja, jotka pyritään nyt hyödyntämään kiertotalousajattelun mukaisesti.

Tarvitaan yhteistyötä yli organisaatorajojen

Kiertotalouspuhetta on maailmassa tällä hetkellä paljon, ja moni muukin maa kuin Suomi tähtää kiertotalouden mallimaaksi. Puheissa korostuu tarve systeemille muutokselle, jota ilman kiertotalous ei etene eikä vahvistu.

”Kiertotalous on todellakin malliesimerkki systeemisestä muutoksesta, koska muutosvaatimukset koskettavat lähes kaikkia toimialoja ja yhteiskunnallisia sektoreita. Tällaisia paradigmatason muutoksia ei kukaan voi toteuttaa yksin”, vahvistaa **Martin Hunt**.

Martin Hunt työskentelee brittiläisen kestävän kehityksen asiantuntijapalveluja tarjoavan Forum for the Future kiertotalouspalvelujen johtajana ja on ollut mukana selvittämässä kiertotalouden tuomia haasteita muun muassa energiateollisuudelle ja rakennussektorille.

Systeemisen muutoksen aikaansaamiseksi tarvitaan yhteistyötä yli organisaatio- ja sektorirajojen. Vaaditaan myös rohkeutta ja avoimuutta.

Kiertotalouden liiketoimintamallit

Sitra on koontanut verkkosivuilleen listan Suomen inspiroivimmista kiertotalouden yritys-esimerkeistä. Esimerkkejä on koottu kaikilta viideltä kiertotalouden mukaiselta liiketoiminta-alueelta:

Tuotteen elinkaaren pidentäminen

Näitä ovat muun muassa toimistohuonekalusteiden ja käyttökelpoisten IT-laitteiden uudelleenkäyttö sekä vaatelainaamot ja vaatteiden korjauspalvelut.

Tuote palveluna

Esimerkkejä ovat muun muassa eri liikku- mismuotojen yhdistäminen ja työvaatteiden hankinta palveluna.

Jakamislustat

Näitä ovat muun muassa mobiiliteknologiaa hyödyntävä ruokapalvelu ja ylijäämä- maa-aineoksen kierrätyspalvelu.

Uusiutuvuus

Esimerkkejä ovat muun muassa bensiinin korvaaminen eloperäisistä jätteistä valmistetulla polttoaineella ja biohajoava voiteluaine metsäteollisuuden sivuvirroista.

Resurssitehokkuus ja kierrätys

Näitä ovat muun muassa vanhojen lakanoiden kierrättäminen uusien räsy-palojen raaka-aineiksi, lähialueen raaka-aineilla kasvatettu kala Itämeren ravinnekuorman vähentämiseksi sekä vanhojen leipien käyttäminen oluen valmistukseen.

Lue lisää: www.sitra.fi/hankkeet/kiertotalouden-kiinnostavimmat/

Mikään idea ei kannata, ellei siitä kehity taloudellisesti kannattavaa liiketoimintaa.

”En usko, että suurimmat esteet ovat teknisiä, vaikka niitäkin varmasti on. Kiertotaloushan on niin järkeenkäypä ja fantasinen konsepti, että jos esteet olisivat vain teknisiä, ne olisi jo ratkaistu. Uskon, että kyse on ennen kaikkea kulttuurisesta muutostarpeesta, kyvystä ajatella asiat toisin”, Martin Hunt pohtii.

Hänen mukaansa kiertotalous edellyttää yrityksiltä ennen kokemattomia yhteistyötä, mikä voi ensi alkuun vaikuttaa pelottavalta. Forum for the Future vetämissä projekteissa on osoittautunut, että etenkin isoille yrityksille avautuminen, tiedon jakaminen ja tietynlainen ”irti päästäminen” eli luopuminen täyden kontrollin ideasta on aikamoinen haaste.

Täydellistä mallia ei ole

Kiertotalouden mukaisten toimintatapojen kehittämisessä ei ole yhtä ainoa oikeaa tapaa tai mallia. Jos olisi, sellainen olisi varmasti otettu jo käyttöön. Eri toimialoilla menestyksekkäiksi voivat osoittautua erityyppiset mallit. Muutos etenee vaiheittain, ja potentiaaliset voittajat ovat muutoksen ajureita. ”Kaikessa yhteiskunnallisessa

muutoksessa tarvitaan innovaattoreita ja edelläkävijöitä. Sitten tulevat sopeutujat ja lopuksi hidastelijat, jotka omaksuvat uusia toimintatapoja vasta pakon edessä.”

Martin Huntin mukaan kiertotalouden hidastelijat löytyvät niiden yritysten joukosta, jotka ovat tehneet isoja investointeja ”vanhan mallin” mukaisesti hankkeisiin ja joiden taloudellinen liikkumavapaus on siten hyvin rajallinen. Uusia, innostavia mahdollisuuksia löytävät todennäköisimmin ne, jotka ulottavat katseensa perinteisen arvoketjuna ulkokehälle ja hakevat yhteistyötä ennakkoluulottomasti.

Mikään idea ei kuitenkaan kannata, ellei siitä kehity taloudellisesti kannattavaa liiketoimintaa. Toistaiseksi olemme Martin Huntin mukaan nähneet paljon kiinnostavia pilotteja ja kokeiluja, mutta emme vielä riittävästi skaalautuvaa liiketoimintaa.

”Kiertotaloudessa on kyse pitkän aikavälin muutoksesta. Meidän ei pitäisi ehkä ajatella, että vain sellainen malli kelpaa, joka noudattaa kiertotalouden konseptiä sataprosenttisesti. Kiertotalouteen kannattaisi suhtautua muutosvoimana ja innovaatioiden ajurina. Kokeilut ja pilotit vievät meitä joka tapauksessa kohti nykyistä kestävämpää yhteiskuntaa. Se on mielestäni tärkeämpää kuin se, miksi tätä muutosta nimitetään. Olennaista on, että muutos tapahtuu kiertotalouden hengen mukaisesti niin, että osaisimme arvostaa ja arvottaa kestävyyttä ja jakamista.”

Fazer vähentää ruokahävikkiä yhteistyössä asiakasyritysten kanssa

Fazer Food Servicesin ravintoloissa tarjotaan 130 000 lounasateriaa päivässä. Fazer on julkaissut ravintoloille oppaan ruokahävikin vähentämiseksi ja herättelee viestinnän keinoin ruokailijoita vastuullisiin valintoihin. Haastekampanjoilla pyritään mm. siihen, että ravintola-asiakkaat ottaisivat lautaselleen ruokaa vain sen verran kuin jaksavat syödä. Kampanjoiden aikana ravintoloissa mitataan asiakkaiden lautasiltaan poisheitettävät ruoat, ja tulokset kerrotaan asiakkaille. Näin ruokailijoita herätellään näkemään, kuinka paljon he heittävät ruokaa roskikseen.

Tokmannin henkilöstöravintolassa Mäntsälässä Fazer ja Tokmanni toteuttivat keväällä 2017 ruokahävikin ehkäisyyn tähtäävän yhteistyöprojektin

Hankenin opiskelijoiden kanssa. Projektissa etsittiin syytä hävikin syntymiseen ja pyrittiin löytämään uusia toimintamalleja sen pienentämiseksi. Opiskelijoiden tehtävänä oli lisäksi pohtia, olisiko ravintolassa mahdollista toteuttaa suljetun kierron toimintamalli siten, että syntyvä biopohjainen jäte voitaisiin kierrättää ja hyödyntää paikan päällä.

Ehdotuksista eniten kannatusta saivat viestinnän tehostaminen ja idea biojätteestä muodostuvan kompostimullan hyödyntämisestä yrttiviljelyssä Tokmannin tiloissa tokmannilaisten voimin. Yhteinen tekeminen nähtiin virkistyskeinona, mutta myös mahdollisuutena konkretisoida yritysvastuutyötä ja osallistaa siihen yhtiön henkilöstöä.

NÄKÖKULMA

Kalvomuovin kierrätys laajenee Tokmannin myymälöihin

Tokmanni on aloittanut kirkkaan kalvomuovin keräyksen myymälöisään yhteistyössä Lassila & Tikanojan kanssa vuoden 2018 alussa. Tavoitteena on nostaa jätteen kierrätysastetta edelleen.

Tokmannin logistiikkakeskuksessa Mäntsälässä kalvomuovit on kerätty talteen siitä asti, kun keskus avattiin kymmenisen vuotta sitten. Vuodessa Mäntsälässä kerätään talteen noin 90 tonnia muovia. Myymälöistä keräys on haasteellisempaa, koska muovit pitää koota useista paikoista erikseen. Tokmannilla asia alkoi edetä, kun se teki L&T:n kanssa kiinteistöhuoltosopimuksen. Huolto nimittäin kiertää myymälöissä joka tapauksessa viikoittain, ja alkaa nyt kerätä kalvomuovit samalla kertaa.

Kierrätysmuovien käyttökohteet ovat miltei samat kuin tavallisella muovilla; vain elintarvikkeiden kanssa kosketuksessa olevia tuotteita niistä ei saa valmistaa.

Myymälöiden henkilökuntakunta kerää viikon aikana kertyvän muovin 400 litran säkkeihin, ja L&T:n väki hakee säkit pois.

Kiinteistöhuoltosopimus kattaa yli 80 myymälää eli lähes puolet kaikista Tokmannin myymälöistä.

”Aloitamme muovikierrätyksen muutamasta kymmenestä myymälästä, joilla on jo voimassa oleva kiinteistöhuoltosopimus meidän kanssamme. Keräys laajenee uusiin myymälöihin sitä mukaa, kun ne tulevat sopimuksen piiriin”, kertoo L&T:n asiakkuuspäällikkö **Marko Rouhiainen**.

L&T esikäsittelee eli granuloi kerätyn muovin ja myy sen eteenpäin. Suurin osa granaatista, noin 80 prosenttia, menee vientiin. Kierrätysmuovien käyttökohteet ovat miltei samat kuin tavallisellakin muovilla; vain elintarvikkeiden kanssa suorassa kosketuksessa olevia tuotteita niistä ei saa valmistaa.

VASTUULLISUUSTYÖ 2017

Seuraavilla sivuilla kerromme Tokmannin vastuullisuustyön tavoitteista, toimenpiteistä ja tuloksista jokaisen olennaiseksi määrittelemämme vastuullisuusaiheen näkökulmasta.

Tässä osiossa

Rehti liiketoiminta	49	Vastuullinen hankinta ja tuotteet	60
Yksityisyyden suoja	50	Vastuullinen hankinta	61
Vastuullinen markkinointi	50	Tuotevastuu	64
Taloudellisen lisäarvon tuottaminen	52	Viisas resurssien käyttö	66
Verojalanjälki	52	Energiatehokas liiketoiminta	67
Reilu kohtelu	53	Ympäristöystävällinen logistiikka	69
Sitoutunut henkilöstö	54	Resurssitehokkuus	70
Tasa-arvoinen työ	55		
Työntekijöiden koulutus ja kehittäminen	57		
Työterveys- ja turvallisuus	58		

Rehti liiketoiminta

SAAVUTUKSET JA TAVOITTEET

Tokmannin liiketoiminnan keskeinen periaate on vastuullisuus asiakkaita, työntekijöitä, sijoittajia sekä muita sidosryhmiä kohtaan. Kaikessa toiminnassa noudatetaan lakeja, asetuksia sekä hyvää hallinnointitapaa. Yhtiötä ohjaa myös eettinen toimintaohjeisto, joka koostuu Tokmannin Eettisestä toimintaohjeesta sekä sitä täydentävistä periaatteista, politiikoista ja ohjeista.

Keskeiset saavutukset 2017

- Tokmannilaiset on koulutettu eettiseen toimintaohjeistoon. ●
- Ilmoituskanavaan tulleet ilmoitukset käsitellään asianmukaisesti. ●
- Tokmannilla ei ole yhtään korruptiotapausta. ●
- Tokmannilla ei ole yksityisyyden suojan loukkauksia. ●
- Tokmanni ei saa huomautuksia viranomaisilta markkinointiin liittyen. ●

Tavoitteet vuodelle 2018

- Tokmannilaiset on koulutettu eettiseen toimintaohjeistoon.
- Ilmoituskanavaan tulleet ilmoitukset käsitellään asianmukaisesti.
- Tokmannilla ei ole yhtään korruptiotapausta.
- Tokmannilla ei ole yksityisyyden suojan loukkauksia.
- Tokmanni ei saa huomautuksia viranomaisilta markkinointiin liittyen.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Tokmannin toimenpiteet

- Liiketoiminnan kehittäminen
- Vastuullisuuden nivominen osaksi liiketoimintaa
- Ulkomaan kauppa
- Yhteistyö eri toimijoiden välillä vastuullisuuden parantamiseksi
- Kuluttajien vastuullisuustietämyksen lisääminen
- Rikollisuuden estäminen (esim. myymälävarkaudet)
- Mittareiden kehittäminen

Yksityisyyden suoja

Tokmannin tavoitteena on, että sen hallinnoimissa järjestelmissä ja rekistereissä ei ole yhtään tapausta, jossa yksityisyyden suoja olisi loukattu tai epäilty loukatun.

Tokmanni noudattaa yksityisyyden suojan osalta kaikkia siihen liittyviä lakeja ja määräyksiä. Jotta varmistetaan, ettei toiminnassa loukata kenenkään yksityisyyden suoja, Tokmannissa seurataan tietosuojaperiaatteiden noudattamista ja seurataan teknisten järjestelmien ajantasaisuutta myös tietoturvan näkökulmasta.

Henkilöstöä koulutetaan tietoturva-asioissa muun muassa verkkokoulutuksen keinoin. Kaikki konsernin työntekijät ovat suorittaneet tietoturvakoulutuksen, joka on tällä hetkellä osa perehdytystä kaikissa tehtävissä. Koulutukseen on vuonna 2017 valmisteltu ajankohtainen jatko-osa, jonka suorittaminen alkoi loppuvuodesta ja jatkuu vuonna 2018. Tieturvakoulutus liittyy työelämän arkipäiväisiin tilanteisiin, joissa vaaditaan tietoturvaosaamista. Tietoturva-asioista on viestitty monipuolisten case-esimerkkien kautta läpi vuoden 2017.

Tokmanni on PCI DSS -auditoitu yritys ja täyttää kansainvälisen maksukorttialan tietoturvastandardi PCI:n vaatimukset. Standardi koskee kaikkia, jotka käsittelevät luottokorttidataa. Auditoinnin tuloksena Tokmanni on

saanut vaatimuksenmukaisuutta koskevan raportin sekä vaatimuksenmukaisuustodistuksen (Report on Compliance ja Attestation of Compliance).

Euroopan Unionin laajuinen tietosuojasetus GDPR on tullut voimaan ja sitä sovelletaan toukokuusta 2018 alkaen. Vuoden 2017 aikana Tokmanni on tarkistanut prosessejaan, tietoturvakäytäntöjään ja yhteistyösopimuksiaan varmistuakseen GDPR-asetuksen vaatimusten täyttämistä.

Tokmanni ei ole saanut yhtään huomautusta yksityisyyden suojan rikkomisesta tai asiakastiedon katoamisesta vuonna 2017.

Vastuullinen markkinointi

Tokmanni pyrkii markkinoimaan eettisesti, selkeästi ja ymmärrettävästi sekä noudattaa markkinoinnissaan sitä koskevia lakeja ja säännöksiä.

Vuonna 2017 Tokmannissa pyrittiin kiinnittämään aiempaa enemmän huomiota vastuulliseen markkinointiin. Yrityksessä parannettiin esimerkiksi tuotteiden tuotetietoja siten, että ne helpottaisivat ostopäätöksen tekemistä tarjoamalla asiakkaille aiempaa kattavamman käsityksen tuotteiden käyttöominaisuuksista. Markkinointiteksteistä pyrittiin tekemään myös

aiempaa helppolukuisempia muun muassa suurentamalla hintamerkintöjä. Lisäksi esimerkiksi kampanjatuotteiden saatavuuden parantamiseen panostettiin järjestelmiä kehittämällä.

Vuoden aikana Tokmanni viesti edellisvuoden vastuullisuusraportissa esiteltävästä vastuullisuustyöstään järjestämällä tietoisuuksia esimerkiksi myymäläradiossaan ja sosiaalisen median kanavissaan. Keväällä 2017 Tokmanni järjesti Facebook-sivuillaan ympäristöillan. Tapahtuman tavoitteena oli lisätä asiakkaiden ympäristötietoutta ja tukea Tokmannin laatumielikuvaa. Ympäristöillassa Tokmannin vieraana oli Joutsenmerkin kemikaaliasiantuntija vastaamassa Tokmannin some-seuraajien Joutsenmerkkiä koskeviin kysymyksiin.

Myymlähenkilökunnan aktiivista kouluttamista vastuullisesta markkinoinnista jatkettiin. Huomiota kiinnitettiin esimerkiksi alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden hintamerkintöihin ja sijoitteluun sekä ikärajavaltavien tuotteiden myynnin valvontaan.

Toukokuussa 2017 Tokmanni järjesti toimiston henkilöstölleen vastuullisuuspäivän. Toista kertaa järjestetyn tapahtuman tavoitteena oli lisätä henkilöstön ymmärrystä vastuullisuusasioista, sitouttaa ja kouluttaa henkilöstöä sekä tarjota syvällisempää

tietoa vastuullisuudesta yhtiön tärkeiltä sidosryhmiltä.

Vuonna 2017 Tokmannin markkinointia ei edellisvuoden tavoin käsitelty Mainonnan eettisessä neuvostossa. Tokmannin myymälät saivat kuusi huomautusta viranomaisilta. Näistä yksi liittyi hintamerkintöihin, kaksi lupien esilläpitoon ja kolme vaakojen taarukseen.

Tokmanni pyrkii tekemään yhteistyötä vain vastuullisten kumppanien kanssa. Kaikki markkinoinnin yhteistyökumppanit ovat sitoutuneet Tokmannin Eettisen toimintaohjeen noudattamiseen. Sitoutumista edellytetään jatkossakin, ja ohje liitetään kaikkiin yhteistyösopimuksiin.

Tokmannin tavoitteena on välttyä saamasta huomautuksia viranomaisilta markkinointiin liittyen vuonna 2018.

Taloudellisen lisäarvon tuottaminen

Tokmanni on sitoutunut kannattavaan kasvuun ja kilpailukykyensä kehittämiseen.

Yhtiö kehittää liiketoimintaansa vastuullisesti, mikä tukee Tokmannin kykyä huolehtia henkilöstöstään, omaisuudestaan ja asiakkaidensa tarpeista vastuullisesti. Yhtiö raportoi läpinäkyvästi toiminnastaan, taloudellisesta kehityksestä sekä suorista ja epäsuorista taloudellisista vaikutuksista.

Taloudellisen lisäarvon tuottaminen, MEUR

Sidosryhmät	Taloudellinen lisäarvo	2015	2016	2017
Asiakkaat	Myynti	759	779	797
Tavarantoimittajat ja palveluntarjoajat	Osto	-498	-507	-529
	Tuotettu lisäarvo	261	272	268
Henkilöstö	Palkat ja työsuhte-edut	-92	-96	-98
Julkinen sektori	Verot	-3	-7	-6
Luottolaitokset	Rahoituskulut	-21	-15	-7
Liiketoiminnan kehitys	Liiketoiminnan kehitykseen liittyvät kulut	-132	-127	-132
	Voittovarot	15	27	26

Verojalanjälki

Ennakkopidätykset ja työnantajamaksut 39,8 MEUR

Tilitetyt ennakonpidätykset	15,0
Työnantajan eläkevakuutusmaksut	24,0
Työnantajan sosiaaliturvamaksu	0,8

Tulo- ja varallisuusverot 8,1 MEUR

Yhteisöjen tuloverot	6,9
Kiinteistöverot	1,2

Väilliset verot 47,9 MEUR

Arvonlisävero	39,3
Valmisteverot	2,3
Maahantuonnin tullit	4,3
Sähkövero	1,9
Vakuutusmaksuvero	0,1

Reilu kohtelu

SAAVUTUKSET JA TAVOITTEET

Tokmanni kasvattaa yritysarvoaan vastuullisella toiminnalla, monimuotoisella henkilöstöllä ja osaamisen kehittämisellä. Avoin ja henkilöstöä kunnioittava yrityskulttuuri on avain menestyvään ja kestäväan liiketoimintaan. Reilun henkilöstöjohtamisen avulla Tokmanni pystyy vähentämään liiketoimintansa riskejä ja tuottamaan lisäarvoa sidosryhmilleen. Yhtiössä seurataan jatkuvasti hyvän esimiestyön, työilmapiirin ja tasa-arvoisuuden kehittymistä.

Keskeiset saavutukset 2017

Tokmannilla seurataan monimuotoisen työyhteisön kehittymistä yhdenvertaisuus- ja monimuotoisuusohjelmalla, joka ottaa huomioon henkilökunnan yhdenvertaisen ja arvostavan kohtelun koko työsuhteen ajan.

Kaikki työntekijät saavat asianmukaisen perehdytyksen työhönsä ja kaikille taataan tehtävän edellyttämä valmennus tai koulutus.

Tokmanni huolehtii henkilöstönsä työhyvinvoinnista valmentavan esimiestyön ja yhteisiin toimintatapoihin pohjautuvan työkykyjohtamisen avulla. Tavoitteena on, että työt tehdään turvallisesti ja henkilöstö pääsee terveenä vanhuuseläkkeelle.

Tavoitteet vuodelle 2018

Turvallisuushavaintoja tehdään ja raportoidaan aktiivisemmin ja työympäristö kehittyi turvallisemmaksi ja terveellisemmäksi.

Henkilöstön osallistaminen kehittämiseen jatkuu. Uudet arvot ja johtamisperiaatteet on luotu ja jalkautettu koko henkilöstölle.

Henkilöstöön liittyvät toiminnan mittarit uudistetaan ja tiedolla johtaminen paranee.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Tokmannin toimenpiteet

- Liikuntasetelien ja alennusten tarjoaminen liikuntapalveluihin henkilöstölle
- Syrjinnän kieltö
- Naisten määrän lisääminen johdossa
- Naisten etenemisen edistäminen yrityksessä
- Työntekijöiden jatkuva koulutus ja kehittäminen
- Ihmisoikeusperiaatteiden julkistaminen
- Mittareiden kehittäminen

- Työllistäminen
- Nuorten ja vajaatyökykyisten työllistäminen
- Työterveys ja -turvallisuusvaatimukset ja niiden toteuttamisen valvonta koko arvoketjussa, huomio erityisesti naisiin

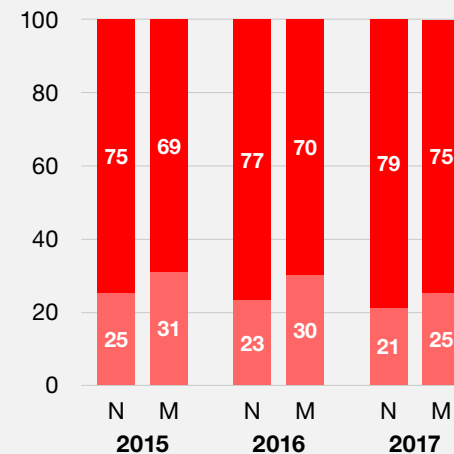
Sitoutunut henkilöstö

Innostuneet ja sitoutuneet tokmannilaiset ovat yrityksen menestyksen perusta.

Vuoden 2017 lopussa Tokmannin palveluksessa oli 3 255 henkilöä, joka on 31 työntekijää enemmän kuin vuoden 2016

lopussa. Uusien myymälöiden perustaminen oli pääasiallinen syy henkilöstön määrän kasvuun. Keskimääräinen henkilömäärä Tokmannilla vuonna 2017 oli 3 232 henkilöä. Raportoivissa henkilömäärissä ovat mukana myös poissaolojaksolla olevat

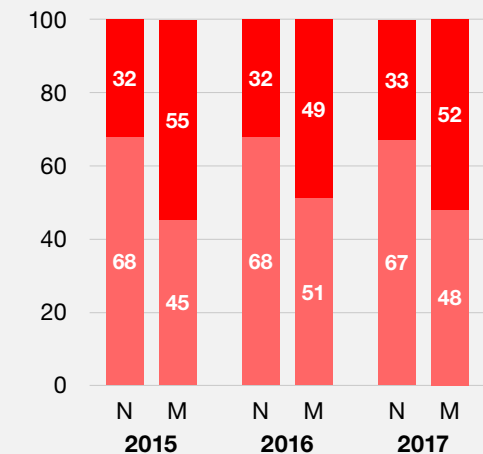
Vakituiset ja määräaikaiset työsuhteet, %

- Vakituiset työsuhteet
- Määräaikaiset työsuhteet

Laskennassa mukana kaikki vuoden lopussa voimassa olleet työsuhteet.

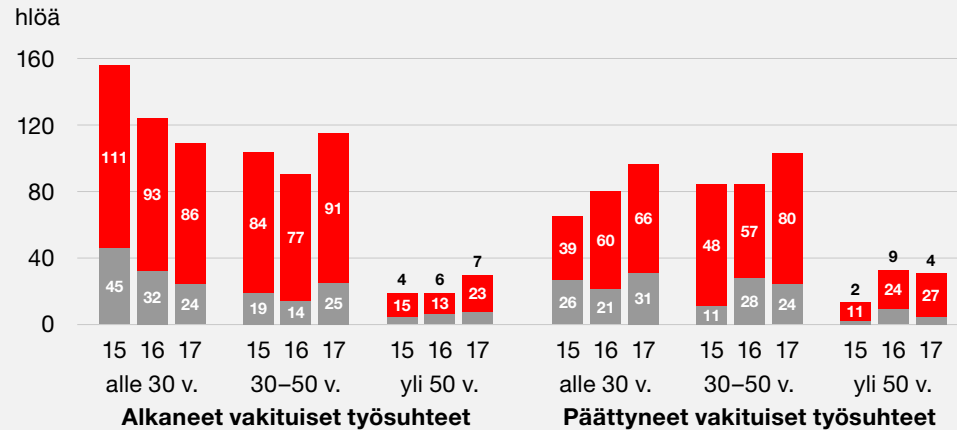
Kokoaikaiset ja osa-aikaiset työsuhteet, %

- Kokoaikaiset työsuhteet
- Osa-aikaiset työsuhteet

Laskennassa mukana kaikki vuoden lopussa voimassa olleet työsuhteet.

Alkaneet ja päättyneet vakituiset työsuhteet ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan

- Naiset
- Miehet

Alkaneet vakituiset työsuhteet 256 henkilöä ja päättyneet vakituiset työsuhteet yhteensä 232 henkilöä. Laskennassa eivät ole mukana eläkkeelle siirtyneet. Prosenttiosuudet on laskettu aloittaneiden vakituisten henkilöiden määrästä.

(esim. äitiys-, isyys-, vanhempain-, hoito-, opinto- ja vuorotteluvapaalla olevat). Keskimäärin poissaolojaksolla oli samanaikaisesti 183 henkilöä.

Paljon vakituisia työsuhteita

Tokmannin kokonaishenkilömäärästä 78 prosenttia työskenteli vuoden 2017 lopussa vakituisessa työsuhteessa ja 22 prosenttia määräaikaisessa työsuhteessa.

Kokoaikaisten työntekijöiden osuus oli 36,5 prosenttia ja osa-aikaisten 63,5 prosenttia. Vähittäiskaupan alalla vilkkaat sesongit vaikuttavat henkilöstötarpeeseen ja suurin osa osa-aikaisista työntekijöistä oli kassamyyjä.

Vuoden 2017 aikana alkaneiden vakituisten työsuhteiden määrä oli 256, ja vastavasti päättyneiden vakituisten työsuhteiden määrä oli 232. Vakituisten henkilöstön tulo-

vaihtuvuus raportointikauden aikana oli 7,8 prosenttia ja lähtövaihtuvuus 7,1 prosenttia. Vaihtuvuusluvussa ei ole huomioitu eläkkeelle siirtymistä. Tokmannilla on sitoutunut henkilöstö. Vuoden 2017 ansiomerkki-juhlassa 189 henkilöä palkittiin 10-, 20- tai 30-vuotisesta palveluksesta Tokmannilla. Vuoden lopussa vakituisessa työsuhteessa olevien henkilöiden keskimääräinen palvelusaika oli 9,2 vuotta ja yli 10 vuotta palvelleiden osuus oli 38,3 prosenttia.

Vähän vuokratyövoimaa

Vuokratyövoiman käyttö Tokmannilla on vähäistä. Lakisääteisen veloitteen mukaisesti Tokmanni tarjoaa lisätyötä aina ensisijaisesti omalle osa-aikaiselle henkilöstölle. Lisäksi Tokmanni työllistää vuosittain noin 1 000 määräaikaista kausiapulaista painotuen myymäläverkoston tarpeisiin kesä- ja joulukaupassa. Vuonna 2017 Tokmanni jatkoi yhteistyötä Barona Logistiikkaratkaisut Oy:n kanssa ja osa logistiikkaorganisaation työntekijöistä työskentelee Baronan palveluksessa.

Työehtosopimusten piirissä

Tokmannilla noudatetaan kaikkia yhteistoimintalain (laki yhteistoiminnasta yrityksissä) sekä kollektiivisessa työehtosopimuksessa (kaupan alan työehtosopimus)

määriteltyjä säännöksiä, mukaan lukien uudelleenjärjestelytilanteisiin liittyvät lainsäädännökset ja ilmoitusajat. Kaikki muut henkilöstöryhmät paitsi johto ja ylemmät toimihenkilöt ovat kollektiivisesti neuvotellun kaupan alan työehtosopimuksen piirissä. Johdon ja ylempien toimihenkilöiden osuus koko henkilöstöstä vuoden 2017 lopussa oli 1,7 prosenttia. Myös näissä henkilöstöryhmissä noudatetaan pääsääntöisesti kaupan alan työehtosopimusta.

Tasa-arvoinen työ

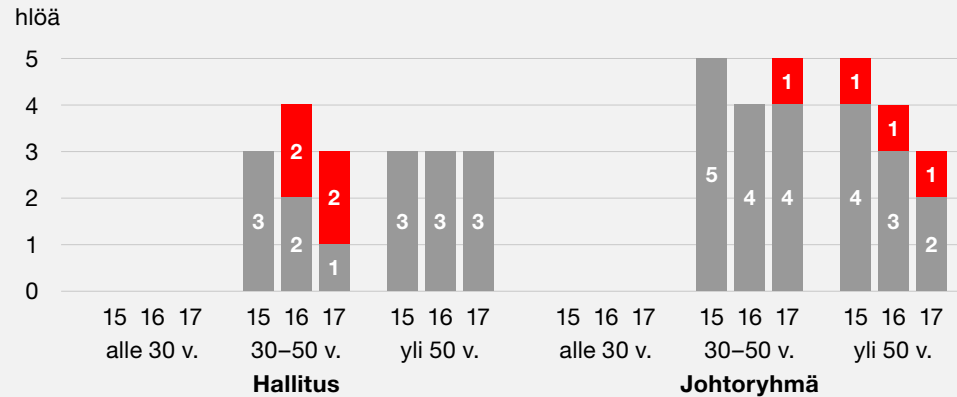
Tokmanni haluaa varmistaa tasa-arvoisuuden kaikissa työtehtävissä ja palkkauksessa sekä taata syrjimättömyyden kaikilla yhtiössä.

Tasapuoliset etuudet

Tokmannin henkilöstöllä on laajat henkilöstöetuudet, ja samat etuudet muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ovat voimassa työsuhteen laadusta ja sopimustunneista huolimatta sekä vakituisella että määräaikaisella henkilöstöllä. Johtoryhmä määrittelee henkilöstöedut vuosittain.

Lakisääteisten etujen lisäksi muita etuja ovat muun muassa monipuoliset ostoedut, pikkujoulu- ja virkistysrahat sekä työnantajan osittain kustantamat liikunta- ja kulttuurisetelit.

Ikä- ja sukupuolijakauma, hallitus ja johtoryhmä

Lisäksi Tokmanni muistaa henkilöstöään joululahjoilla ja merkkipäivälahjoilla (50- ja 60-vuotiaat), palkitsee pitkiä työntekijöitä (10-, 20- ja 30-vuotinen palvelus) sekä muistaa eläkkeelle lähtijöitä. Myös työterveyshuolto on toteutettu lakisääteistä laajempaan yleislääkäritasoisena palveluna.

Kannusteita työhön

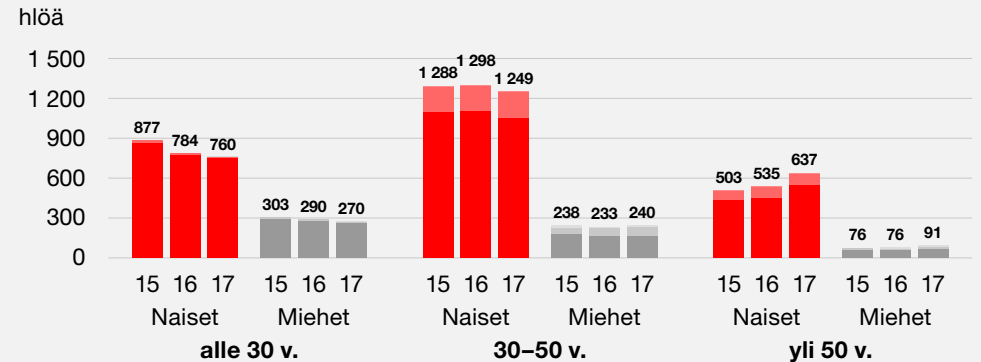
Tokmannilla on koko henkilöstöä koskeva kannustepalkkiojärjestelmä lukuun ottamatta varastohenkilökuntaa, jolla on oma tuotantolisäjärjestelmä.

Kannustepalkkion perusteena on Tokmannin käyttökateen parantuminen. Palkkiot määräytyvät saavutetun tuloksen ja asetettujen organisaatio- tai henkilökoh- taisten mittareiden perusteella. Tarkastelu tapahtuu kvartaaleittain. Avainhenkilöillä on yhtiön menestykseen pohjaava kannuste- järjestelmä, jossa rahapalkitsemisen lisänä on osakepohjainen palkitseminen.

Vuodesta 2017 kannustepalkkioita ja tuotantolisää maksettiin 379 536,60 euroa.

Muutamilla johdon jäsenillä ja ylemmillä toimihenkilöillä on työnantajan kustantamia

Ikä- ja sukupuolijakauma, muut

Laskennassa ovat mukana vuoden lopussa voimassa olleet työsuhteet.

vapaaehtoisia vakuutuksia, jotka ovat pää- osin siirtyneet Tokmannille yritysosojen kautta.

Monimuotoisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet

Tokmannin tavoitteena on luoda sellaiset toimintatavat ja olosuhteet, joissa jokainen työntekijä kokee olevansa yhdenvertaises- sa ja tasa-arvoisessa asemassa suhteessa muihin työtovereihin.

Tokmannin henkilöstöryhmät ovat:

- Johto: johtoryhmän jäsenet

- Ylemmät toimihenkilöt: erikseen nimetyt asiantuntijat
- Toimihenkilöt: konttorihenkilöstö ja myymäläpäälliköt
- Työntekijät: myymälä- ja varastohenkilöstö

Henkilöstön keski-ikä vuoden 2017 lopussa oli 38 vuotta. Vuoden 2017 lopussa hallituksessa oli kuusi henkilöä, joista kaksi oli naisia. Vuoden 2017 aikana Tokmannin johto- ryhmään tuli kolme uutta jäsentä. Raportointi- kauden lopussa johtoryhmän jäsenmäärä oli kahdeksan, joista naisia oli kaksi.

Tokmanni ei raportoi vähemmistöryhmiä eikä muita monimuotoisuuden tekijöitä (esimerkiksi syntyperä, etninen tausta, uskonto).

Suurin osa, noin 85 prosenttia, Tokmannin henkilöstöstä on suoraan kaupan työehtosopimuksen palkkataulukon piirissä, mikä käsittää tasavertaiset palkkataulukot. Johdon ja toimihenkilöiden peruspalkka ja palkitseminen määräytyvät tehtävän ja työn vaativuuden lisäksi kokemuksen, osaamisen ja tulosten perusteella. Tokmannilla palkat määräytyvät Hay Groupin vaativuusluokittelua apuna käyttäen tehtävien vaativuuden perusteella. Myymälöissä päällikkötehtävien palkkoihin vaikuttaa erityisesti myymälöiden koko ja liikevaihdon määrä.

Työtyytyväisyyttä kehittämässä

Tokmannilla seurataan henkilöstön työtyytyväisyyttä. Seurannan kohteena ovat muun muassa tasa-arvoisuuden, työilmapiirin, esimiestyön ja oikeudenmukaisen johtamisen kehittyminen. Organisaatioitain valitaan vuosittaiset kehityskohteet, joita seurataan säännöllisesti ja vuonna 2017 tavoitteiden toteutumista seurattiin myös muutaman kysymyksen sisältäneellä pikakyselyllä. Seuraava kysely tehdään vuoden 2018 aikana.

Syrjinnän kieltö

Tokmannin tavoitteena on monimuotoinen työyhteisö ja yhdenvertaisen kohtelun varmistaminen koko henkilöstölle heti rekrytoinnista lähtien. Tokmannilla on menettelyohjeet epäasiallisen kohtelun käsittelemiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi. Ohjeistuksen mukaan epäasialliseen kohteluun pitää puuttua välittömästi.

Mikäli Tokmanni työntekijällä on epäselvyyttä Tokmannin eettisen ohjeistuksen tulkinnassa tai henkilöstöasioissa, hän voi ottaa yhteyttä yhtiön Compliance-yksikköön.

Tokmanni on osa FIBSin monimuotoisuusverkostoa ja monimuotoisuus nähdään Tokmannilla kilpailutekijänä. Osallistamalla ja valmentavaa johtamistapaa kehittämällä halutaan rohkaista kehitysehdotusten esille nostamista ja lisätä henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia.

Työntekijöiden koulutus ja kehittäminen

Tokmannin tavoitteena on innostunut ja sitoutunut henkilöstö, joka arvostaa asiakasta, omaa työtään sekä työnantajaansa ja on yrityksensä vastuullinen tuloksentekeijä.

Henkilöstön osaamisen kehittämiseksi varmistetaan Tokmannin strategisten tavoitteiden saavuttaminen. Jatkuva edustaminen on tärkeää, sillä maailma muuttuu ympärillä kovaa vauhtia ja oman ammattitaidon kehittäminen varmistaa pysymisen muutoksen mukana. Henkilöstöllä itsellään on iso vastuu oman ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä, mutta myös Tokmanni tukee henkilöstön kehitystä ja varmistaa näin tavoitteiden saavuttamisen.

Tokmannin henkilöstölle tarjotaan erilaisia koulutus- ja kehittymismahdollisuuksia. Ammatillista osaamista kehitetään kaikissa tehtävissä lyhyempien ja pidempien lähi- ja verkkokoulutusten sekä työssäoppimisen kautta. Koulutukseen ja henkilöstön osaamisen kehitystyöhön osallistuvat talon omat asiantuntijat yhdessä ulkopuolisten koulutuskumppaneiden kanssa.

Viime vuosina on kehitetty valmentavan esimiestyön taitoja. Kaikki esimiehet koulutetaan pitkäjänteisellä valmennusohjelmalla, joka sisältää työvälineitä ja käytäntöjä ihmisten oikeudenmukaiseen johtamiseen.

Johtamismalli korostaa esimiehen roolia tuloksen tekijänä, yhteistyön rakentajana ja muutoksen johtajana. Vuoden 2018 aikana pilotoidaan jatko-osa tälle palautteidenkin mukaan toimivalle ja ajatuksia herättävälle valmennusohjelmalle. Esimiesten osaaminen työsuhdeasioissa varmistetaan tarjoamalla heille säännöllisesti työlainsäädäntöä ja työehtosopimusta koskevaa koulutusta. Vuoden 2017 aikana esimiehiä on valmennettu myös työhyvinvointiin ja työkykyyn liittyvissä asioissa, joilla on suuri merkitys henkilöstön innostumiseen ja sitoutumiseen. Esimiehet saivat valmennusta myös puheeksiottamisesta. Myös yrityksen johtoryhmää valmennettiin vuoden 2017 aikana.

Esimiestyön kokonaisuutta arvioitiin Tokmannilla vuoden 2017 alussa toteutetussa henkilöstökyselyssä. Sen mukaan henkilöstö antaa esimiestyölle yleisarvosanan 4/5. Pulssi-henkilöstötutkimuksessa erityisen hyviä tuloksia saaneita esimiehiä palkittiin vuonna 2017 yhteensä 38.

Ammatillisen osaamisen kehittäminen oppisopimus-koulutuksin

Tutkintoon johtava ammatillinen koulutus Tokmannilla on suosittu tapa kehittää osaamista kaupan ja logistiikan aloilla. Ammatillista osaamisen kehittämistä tuetaan

Tokmannilla jatkuvasti erilaisten oppisopimuskoulutusten avulla. Liiketalouden perustutkinnon, myynnin, logistiikan, lähiesimiestyön, kaupan esimiehen, johtamisen tai jonkin muun ammatillisen tutkinnon suorittajia on Tokmannilla vuosittain useita kymmeniä.

Turvallisuuskoulutus sekä Tokmannin eettisen ohjeistuksen verkkokurssi ovat pakollisia kaikille yrityksen työntekijöille ja jokainen tokmannilainen suorittaa ne jo perehdytyksen yhteydessä.

Tokmanni järjesti vuoden 2017 aikana kvartaaleittain konttorihenkilöstölle mahdollisuuden oppia lisää ajankohtaisista aiheista omalla työpaikalla. Tätä tapaa jatketaan myös vuonna 2018. Vuoden 2017 aikana jokaisella konttorin henkilökunnan jäsenellä oli mahdollisuus kuulla puheenvuoroja esimerkiksi arvostavasta johtamisesta ja kohtamisesta sekä omasta hyvinvoinnista. Loka-kuun alussa Nordic Business Forum tuotiin videon välityksellä Tokmannille ja tarjottiin siten mahdollisuus kuunnella työpaikalla maailman vaikutusvaltaisimpia puhujia.

Kehityskeskustelut ja suorituksen arvioinnit

Kehityskeskustelujen piiriin kuuluvat kaikki työntekijät. Kehityskeskusteluissa arvioidaan menneen kauden työsuoritus ja asetetaan tavoitteet tulevalle kaudelle. Kehityskeskuste-

luun kuuluu myös henkilön oman osaamisen kehittämisen suunnittelu sekä esimiestyön, ilmapiirin ja tiimin toiminnan arviointi.

Keskustelut käydään kerran vuodessa. Alle vuoden kestävässä määräaikaissa työsuhteessa kehityskeskustelua ei aina ehditä käydä ja silloin voidaan hyödyntää perehdytykseen liittyvää palautekeskustelua.

Vuonna 2017 kehityskeskustelun esimiehensä kanssa on käynyt noin 80 prosenttia henkilöstöstä.

Osallistumalla vaikuttamista

Vuonna 2017 tokmannilaiset pääsivät keskustelemaan strategiasta ja esittämään tarkentavia kysymyksiä yrityksen johdolle henkilöstölle järjestetyissä keskustelutalouksissa. Tavoitteena oli viestinnän ja avoimuuden lisääminen sekä strategian vahvistaminen arjen työssä.

Tokmannin konttorin henkilökunta jalkautui jouluapuriksi myymälöihin 17.11, mikä tarjosi henkilökunnalle mahdollisuuden oppia uutta yhteistyön kautta. Päivän aikana työntekijät tutustuivat toisen henkilön työhön ja kävivät keskenään rakentavaa vuoropuhelua. Keskusteluissa nousi esiin monia toimivia asioita, mutta myös kehityskohteita. Ajatukset ja ideat toimitettiin tiimeille kehitystyön avuksi.

Työterveys ja -turvallisuus

Kohti parempaa terveyttä ja työtyytyväisyyttä

Tokmanni menestyy, kun terve ja tyytyväinen henkilöstö tekee töitä turvallisesti. Henkilöstön terveydestä, työtytyvyydestä ja turvallisuudesta huolehditaan työkykyjohtamisella.

Tokmannin työkykyjohtamisen tavoitteena on henkilöstön työterveysriskien ennakointi, työtyytyväisyyden parantaminen ja työurien pidentäminen. Tokmannin keski-ikä on 38 vuotta, ja eläkkeelle jäädään noin 63 vuotiaana.

Työsuojelutoiminta on Tokmannissa järjestetty lainsäädäntöä noudattaen. Tokmannilla kaikki henkilöstöryhmät ovat edustettuina työhyvinvointiryhmässä. Vuonna 2017 Tokmannin työkykyjohtamiselle rakennettiin uusia toimintamalleja sisäisen riski- ja tarvekartoituksen pohjalta ja käynnistettiin ohjausryhmätoiminta tukemaan työkykyjohtamiskäytäntöjen kehittämistä ja tiedolla johtamista yhdessä henkilöstön ja työterveyshuolto- ja vakuutusumppaneiden kanssa. Työterveyshuoltopalvelut kilpailutettiin ja valittiin yksi koko Suomea palveleva työterveyshuoltokumppani 1.8.2017 alkaen.

Osatyökykyisille joustavaa työtä

Tokmannin työterveyshuolto ja määritteli yhteistyöllä vakuutusyhtiöiden kanssa selkeät toimintatavat, tavoitteet ja tarkennetut mittarit sairauspoissaolo- ja eläkemenokustannusten hillitsemiseksi. Yhteistyön tavoite on ohjata osatyökykyiset tokmannilaiset entistä varhaisemmassa vaiheessa kuntoutukseen ja sitä kautta takaisin työelämään. Näin vältetään ennenaikaisia työkyvyttömyyseläkkeitä.

Osatyökykyisten työelämään paluuta kehitettiin myös konsernin sisäisesti. Syksyllä 2016 alkanut uuden Joustavan työn toimintamallin kehitys jatkui vuonna 2017. Mallissa helpotetaan osatyökykyisten työssä pysymistä ja määritellään osatyökykyisille soveltuvat työtehtävät eri organisaatioissa. Niistä voidaan yhdessä työterveyshuollon kanssa luoda osatyökykyisille väliaikaisia työkokonaisuuksia. Yrityksemme perusti myös Taitomanni-nimisen tytäryhtiön tukemaan osatyökykyisten tokmannilaisten työkyvyn nopeampaa palautumista.

Esimiesten työkykyjohtamista vahvistetaan valmennuksen avulla

Vuoden 2017 aikana on vahvistettu esimiesten työkykyjohtamistaitoja. Tokmannilla on käytössä työterveyshuollon ja myymäläpäälliköiden alueelliset pienryhmätapaamiset, joissa nostetaan myymäläpäälliköiden työkyky-

johtamisen tasoa, lisätään työterveyshuollon ja esimiesten yhteistyötä sekä vahvistetaan vertaistuellla esimiesten jaksamista.

Vuonna 2017 toiminta yhdenmukaistettiin koskemaan Tokmannin työkykyjohtamisen tavoitteita ja teemoja, joita ovat osatyökykyisten työn tukeminen, työergonomia, rekrytointi ja perehdytys, esimiesten oma hyvinvointi sekä työturvallisuuskulttuurin muuttaminen ennaltaehkäiseväksi toiminnaksi.

Esimiesten koulutustarjottimelle tuli myös puheeksiottovalmennus tukemaan ja kannustamaan esimiehiä ottamaan keskusteluun asioita, joilla voimme vaikuttaa työhyvinvointiin. Työkykyjohtamisen valmennus ja puheeksiottovalmennus tulevat olemaan jatkuvaa toimintaa vuosittaisessa koulutuskalenterissa esimiehille.

Tavoitteena parempi työergonomia ja -turvallisuus

Suurin osa tokmannilaisten pitkittyneistä sairauspoissaoloista ja ennenaikaisista työkyvyttömyyseläkkeistä johtuu tuki- ja liikuntaelinoireilusta. Siksi vuonna 2017 Tokmanni kehitti yhteistyössä työterveyshuollon kanssa esimiesten osaamista hyvän ergonomian vaikutuksesta työkykyyn ja jaksamiseen. Julkaisimme myös uudet myymälä- ja varastotyötä koskevat ergonomiaoppaat.

Lisäksi kartoitettiin ja kehitettiin apuvälineitä työergonomian parantamiseksi. Vuoden 2016 sisäinen työkykyjohtamisen riskikartoitus osoitti, että Tokmannilla on vielä opittavaa ja kehitettävää työtaturmien ja läheltä piti -tilanteiden ennaltaehkäisyssä ja käsittelyssä. Huomion kohdistaminen työturvallisuuteen on tärkeää. Vuonna 2017 Tokmannin työsuojeluorganisaatio siirtyi henkilöstöhallintoon. Tavoite on nostaa erityisesti turvallisuushavainnot koko henkilöstön tietoisuuteen ja oppia yhdessä vaaratilanteista. Kaikki tapaturmat tutkitaan ja käydään läpi joukkuepalaverissa ja työhyvinvointiryhmässä, jonka avulla pyrimme jatkossa estämään tapaturmien syntymistä.

Vuoden 2017 aikana koko logistiikka-toimintojen henkilöstö koulutettiin uuteen työturvallisuuskulttuurijattelumalliin. Myymäläkentällä ja hallinnossa koulutus tarjottiin esimiehille. Tämä turvallisuuskulttuuria edistävä koulutus jatkuu, jotta työympäristön turvallisuus kehittyy ja kaikki terveyteen liittyvät riskit voidaan minimoida.

Digilääkäri ja muita uusia toimintamalleja

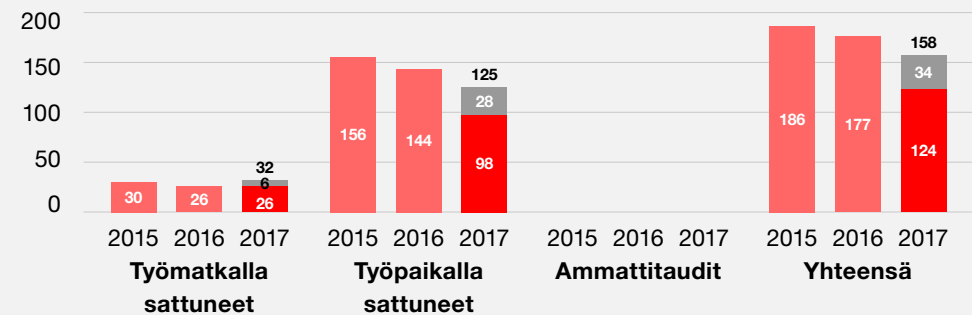
Vuonna 2017 Tokmanni nykyaikaisti sairauspoissaolokäytäntöjä vahvistamalla omailmoituskäytäntöä, ottamalla käyttöön

työterveyshuollon ohjaavan ajanvarausjärjestelmän ja digilääkärivastaanoton. Uusilla palvelumuodoilla tavoitellaan käyttäjystävällisempää terveydenhoitoa ja kustannussäästöä. Vuonna 2017 hankittiin konserniin sähköinen työkykyjohtamisen järjestelmä Kompassi, joka antaa paremman kokonaisnäkömän sairauspoissaoloihin ja työkykyriskien hallintaan ja raportointiin.

Näin parannettiin yksittäisten työkyvyttömyysriskien tunnistamista, oikea-aikaisen hoidon ja kuntoutustoimenpiteiden suunnittelua sekä työhön paluun seuranta.

Henkilöstöhallinnon työhyvinvointitien resursseja myös vahvistettiin yhdellä henkilöllä, mikä mahdollistaa aikaisempaa yksilöllisemmän työkykyjohtamisen ja esimiesten valmentamisen.

Tapaturmatyypit

● Naiset ● Miehet
● Yhteensä, edelliset vuodet

Työmatkatapaturmiksi tilastoidaan ainoastaan tapaturmavakuutukseen kuuluvat työmatkat eli yleisimmin kodin ja työpaikan väliset matkat.

	2015	2016	2017
Tapaturmataajuus (IR)	42	38	35
Ammattitautitaajuus (ODR)	0	0	0
Poissaoloprosentti (AR)	5,6%	6%	5,4%
Kuolemantapaukset	0	0	1

Vastuullinen hankinta ja tuotteet

SAAVUTUKSET JA TAVOITTEET

Vastuullisella hankinnalla pyritään varmistamaan työntekijöiden perusoikeuksien toteutuminen toimitusketjussa. Nämä perusoikeudet pohjautuvat muun muassa YK:n ihmisoikeuksia koskeviin kansainvälisiin perusasiakirjoihin sekä lapsen oikeuksien sopimukseen, ILO:n julistukseen työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista sekä YK:n Global Compactiin.

Keskeiset saavutukset 2017

Yli 95 prosenttia suorista riskimaaostoista tulee amfori BSCI:ssä olevilta tehtailta.

Vakavia ihmisoikeusloukkauksia ei ole havaittu Tokmannin toimitusketjussa.

Yhtään vakavaa tuoteturvallisuusvirhettä ei ole havaittu Tokmannin myymissä tuotteissa, eivätkä ne ole aiheuttaneet onnettomuuksia.

Tavoitteet vuodelle 2018

Tokmanni on pilotoinut palautekanavaa toimitusketjun ihmisoikeusrikkomuksien ilmoittamista varten (grievance mechanism).

Tokmanni on varmistanut omalla tehdasvierailullaan amfori BSCI -auditoinnin tuloksen yli 25 prosentissa vuonna 2018 aktiivisista riskimaatehtaista.

Yhtään vakavaa tuoteturvallisuusvirhettä ei ole havaittu Tokmannin myymissä tuotteissa, eivätkä ne ole aiheuttaneet onnettomuuksia.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Tokmannin toimenpiteet

- Työllistäminen
- Vastuullinen hankinta
- Luotettavat ja ennakoitavat ostosopimukset

- Pakkotyövoiman ja lapsityövoiman käytön kieltö
- Modernin orjuuden kieltö
- Työterveys- ja turvallisuusvaatimukset ja niiden valvonta koko arvoketjussa, huomio erityisesti naisiin
- Ammattiyhdistyötoiminnan varmistaminen omien merkkien toimitusketjuissa
- Pyrkimys elämiseen riittävän palkan maksamiseen koko toimitusketjussa
- Syrjinnän kieltäminen koko arvoketjussa
- Riskiryhmien suojelu omien merkkien toimitusketjuissa
- Ympäristövaatimukset ja niiden valvonta toimitusketjussa
- Pakkaustehokkuuden parantaminen
- Korruption estäminen koko arvoketjussa
- Tuotteiden jäljitettävyyden parantaminen ja toimitusketjun vastuullisuuden varmistaminen
- Riskituotteiden erityisvaatimukset
- Standardien ja sertifiointien käyttö
- Edullisten tuotteiden tarjoaminen asiakkaille
- Turvallisten tuotteiden tarjoaminen asiakkaille
- Terveellisten ja turvallisten elintarvikkeiden tarjoaminen asiakkaille
- Omien työntekijöiden kouluttaminen
- Toimittajien koulutus ja kehittäminen
- Ihmisoikeusperiaatteiden julkistaminen
- Mittareiden kehittäminen

Vastuullinen hankinta

Vastuullisuus on keskeinen osa Tokmannin ostoprosessia. Prosessia tukevat periaatteet ja toimintaohjeet. Amfori BSCI:n (Business Social Compliance Initiativen) jäsenenä Tokmanni on sitoutunut noudattamaan sen eettisiä periaatteita. Tokmanni edellyttää samalla myös tavarantoimittajiltaan ja heidän omilta tavarantoimittajiltaan ja tuottajiltaan sitoutumista amfori BSCI:n eettisten periaatteiden mukaiseen toimintaa.

Vastuullisuustyö keskittyy riskimaihin

Tokmannin hankinnan vastuullisuuden valvonnassa keskitytään erityisesti riskimaihin, joissa Maailmanpankin riskimaalukituksen perusteella on suurin vaara työ- ja ihmisoikeuksien loukkauksiin. Ensisijainen huomio on Tokmannin lähimässä vaikutuspiirissä olevissa eli omien tuotemerkkien ja yksinoikeustuotteiden tavarantoimittajissa. Tokmanni vaatii, että näitä tuotteita valmistavan, riskimaassa sijaitsevan tehtaan on oltava amfori BSCI-tai SA8000-auditoitu. Myös brändituotteita myyvien tavarantoimittajien tehtailta vaaditaan ostosopimuksessa sitoumus amfori BSCI:n vaatimusten tasoiseen tuotantoon. Vastuullisuuden arviointi alkaa jo tavarantoimittajien kilpailutuksessa, jossa huomioidaan vastuullisuuskysymykset.

99 prosenttia riskimaaostoista auditoiduilta tehtailta

Tokmannin tavoitteena on ohjata kaikki suorat riskimaaostot amfori BSCI- tai SA8000-auditoiduja tehtaita käyttäville tavarantoimittajille. Vuoden 2017 suorista riskimaaostoista 99 prosenttia (95) tehtiin auditoiduilta tehtailta. Lukua voidaan pitää erittäin hyvänä, sillä raportointiteknisistä syistä amfori BSCI- tai SA8000-ostojen osuus riskimaaostoista ei todennäköisesti tule koskaan saavuttamaan raportoinnissa 100 prosenttia. Tokmanni jaa jatkuvasti tavarantoimittajiensa tehtaille tietoa amfori BSCI:n periaatteista, koulutuksista ja auditoinneista saadakseen tehtaat uusimaan auditointinsa ja ymmärtämään vastuullisuuden hyödyt yrityksen ja työntekijöiden näkökulmasta.

Tavoitteena lisätä hankintaketjun läpinäkyvyyttä

Osana vastuullisen hankinnan kehittämistä Tokmannin käytäntöjä on muutettu niin, että tuotteiden alkuperämaatiedot ovat pakollisia tuoteperustannassa. Tämä mahdollistaa vastuullisen hankinnan valvonnan paremman kohdentamisen niihin tuotteisiin ja tavarantoimittajiin, joiden tuotannossa on suurempi riski ihmisoikeusrikkomuksiin. Tämän myötä myös alkuperämaan merkitsemisen tuotepakkauksiin on mahdollista ja vuoden 2018 alusta Tokmanni ryhtyy omien tuotemerkkien tuotteidensa valmistus-/alkuperämaan merkitsemisen tuotepakkauksiinsa.

Seuraamme hankinnan vastuullisuutta auditoinneilla

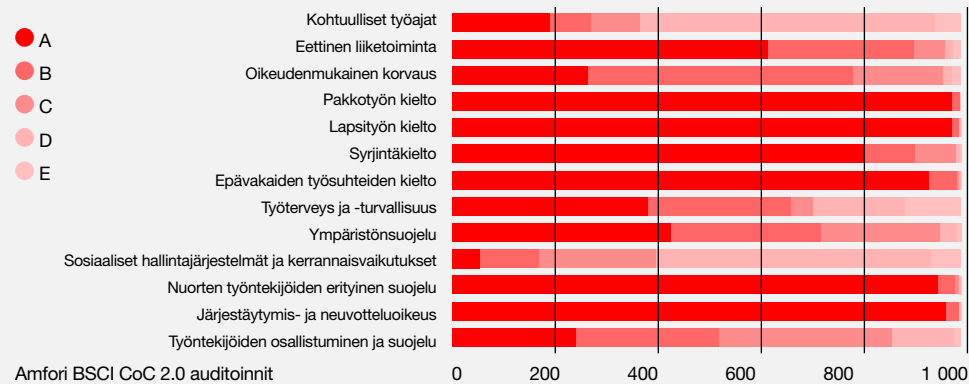
Tokmannin hankinnan vastuullisuutta seurataan ja kehitetään amfori BSCI-auditointien sekä Tokmannin omien auditointien avulla. Lisäksi Tokmanni hyväksyy SA8000-auditoinnin.

Amfori BSCI:n hyväksymä auditointiyri-tytys laatii riskimaissa sijaitsevista tehtaista raportin, jota Tokmannin osto-organisaation vastuullisuushenkilö analysoi. Amfori BSCI:n auditointitulokset arvioidaan viisiportaisen arviointiasteikon mukaan arvosanoilla A, B, C, D tai E. Mikäli tulos on C, D tai E, Tokmanni lähettää ongelmalöydöt korjauspyyntöineen tavarantoimittajalle. SA8000-auditoidut tehtaat saavat amfori BSCI-järjestelmässä automaattisesti arvo-

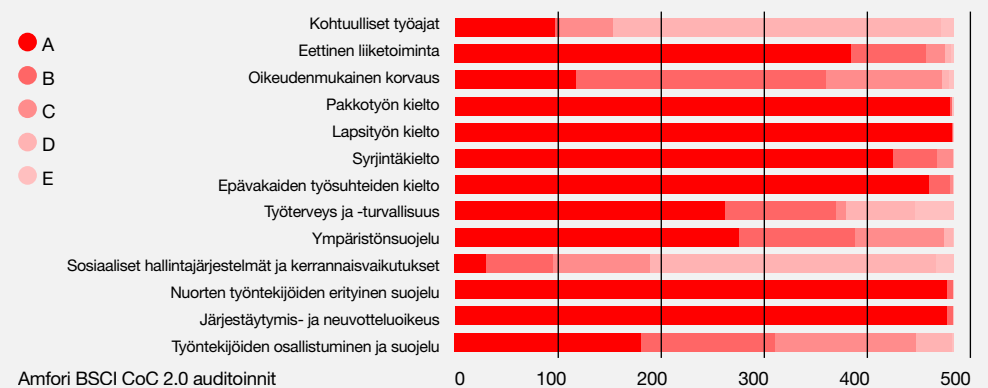
sanana Good. Amfori BSCI -järjestelmässä osa tuottajista on Tokmannin vastuulla (Tokmanni on niin kutsuttu RSP-vastuu yritystuottajalle). Jos näiltä tuottajilta löytyy ongelmia, vaatii Tokmanni heiltä myös konkreettisen korjaussuunnitelman aikatauluineen havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Lisäksi korjaussuunnitelmaa pyydetään tehtailta, joilta löytyy merkittäviä puutteita, vaikka Tokmanni ei olisikaan niiden vastuuyritys.

Vuonna 2017 Tokmannin tuotteita valmistaville tehtaille tehtiin 604 (459) amfori BSCI-auditointeja. Suurin osa tehtaista sai arvosanan C (acceptable). Auditointin voimassaoloaika ja uusinta-aikataulu riippuvat tehtaasta saamasta arvosanasta, joten luvuissa ovat mukana ainoastaan ne

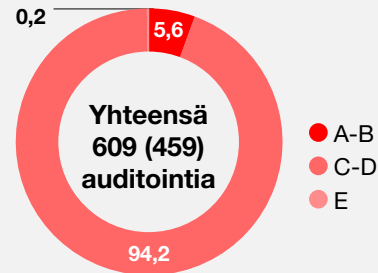
Amfori BSCI -auditointien tulokset 15.5.2015–4.1.2018

Amfori BSCI -seuranta-auditointien tulokset 15.5.2015–4.1.2018

Amfori BSCI- ja SA8000-auditoinnit 2017, %

tehtaat, joiden auditointi on uusittu vuoden 2017 aikana. Lisäksi viidelle (7) tehtaalle tehtiin SA8000-auditointi. Eniten ongelmia amfori BSCI-auditoinneissa löytyi johtamisjärjestelmien, työaikojen sekä työntekijöiden osallistumismahdollisuuksien ja tietoisuuden lisäämisen osa-alueilta.

Tokmanni tekee tehtaalle sekä riskimaissa että muissa valmistusmaissa myös omia auditointeja. Tokmannin omia auditointeja tehdään erityisesti potentiaalisten uusien tavarantoimittajien tehtaisiin, sekä sellaisiin tehtaisiin, joissa on löytynyt amfori BSCI-auditoinneissa merkittäviä puutteita. Auditoinneissa keskitytään amfori BSCI-raporttien ongelmakohtiin ja tarkistetaan, onko korjauksia tehty. Lisäksi huomiota kiinnitetään erityisesti työturvallisuuteen ja laadunvarmistukseen. Vuonna 2017 Tokmanni teki 102 (113) omaa auditointia Bangladeshissa, Bulgariassa, Italiassa,

Iso-Britanniassa, Kambodzassa, Kiinassa, Puolassa, Suomessa, Vietnamin ja Virossa.

Tavarantoimittajien tulee vaatia Tokmannin eettisten periaatteiden noudattamista myös mahdollisilta alihankkijoiltaan. Tokmanni pidättääkin itselleen ostosopimuksissa oikeuden tutkia tarvittaessa koko toimittajan käyttämän alihankintaketjun.

Kehitämme hankinnan vastuullisuutta jatkuvasti

Tokmannin oston vastuullisuudesta vastaavat työntekijät osallistuvat jatkuvasti amfori BSCI:n ja muiden yhteistyötahojen, kuten FIBSin ja TMA:n vastuullisuustyöryhmän koulutuksiin ja tilaisuuksiin, jotta Tokmannin hankinnan vastuullisuutta voidaan kehittää yhä paremmaksi.

Keskeiset riskiraaka-aineet ja tuotteiden sertifiointi

Tokmanni on määritellyt yhtiön keskeisiksi riskiraaka-aineiksi erityisesti palmuöljyn, puun, kalan ja puuvillan. Toimittajia edellytetään ilmoittamaan riskiraaka-aineiden alkuperämaa ja tuotteiden mahdolliset vastuullisuussertifioinnit sekä antamaan tarvittaessa lisätietoja raaka-aineiden alkuperästä. Raaka-aineiden alkuperän ja vastuullisen tuotannon varmistamiseksi Tokmanni pyrkii lisäämään sertifioitujen tuotteiden määrää. Vastuullisuusmerkintöjä tulisi käyttää erityisesti Tokmannin omissa

tuotemerkeissä. Vastuullisuusmerkeissä painotetaan erityisesti seuraavia järjestelmiä: FSC, Joutsenmerkki, Luomu, MSC, Reilu kauppa, UTZ ja Öko-Tex.

Eläinten hyvinvointi toimitusketjuissa

Tokmanni pitää erittäin tärkeänä ja on sitoutunut edistämään eläinten hyvinvointia toimitusketjuissaan. Edellytämme, että kaikki Tokmannilla myynnissä olevat eläinperäisiä raaka-aineita sisältävät tuotteet ja niiden tuotanto noudattavat lakeja ja määräyksiä läpi koko toimitusketjun. Tokmannin Eläinten hyvinvointi -periaatteet perustuvat kansainvälisesti hyväksytyille Iso-Britannian Ympäristö-, elintarvike- ja maaseutuosaston (Defra) Viidelle vapaudelle: vapaus nälästä ja janosta; vapaus epämukavuudesta; vapaus kivuista, vammoista ja sairauksista; vapaus normaaliin käyttäytymiseen sekä vapaus pelosta ja ahdingosta.

Edellytämme, että eläinperäiset tuotteemme tulevat eläimistä, joita on kasvatettu elintarviketuotantoon tai ovat kala- tai nilviäisperäisiä (mm. kosmetiikan raaka-aineet). Eläimiä ei saa ensisijaisesti teurastaa niiden nahan, turkin, sarvien, höyhenien tai muiden osien myyntiä varten.

Eläinten hyvinvointipolitiikan noudattamista valvotaan hankintaa tehdessä dokumenttitarkastuksin ja sopimuksin. Tällaisia

ovat mm. villan alkuperään koskevien dokumenttien tarkastaminen tai mulesing-toimenpiteen kieltävän sopimuksen tekeminen. Lisäksi osassa tuotteita politiikan noudattamista voidaan todentaa mm. annetuilla sertifikaateilla. Esimerkki tällaisesta on Responsible Down Standard, jonka mukaista untuvaa käytetään Tokmannin oman merkin untuvatakkien materiaali-

Vastuullisen hankinnan periaatteet

- Ei lapsityövoimaa
- Ei pakkotyövoimaa
- Ei syrjintää
- Ei lahjontaa
- Asianmukainen palkka ja korvaus työstä
- Asianmukaiset työntekijät
- Turvallinen ja terveellinen työympäristö
- Nuorten työntekijöiden suojeleminen
- Lakien ja työehtosopimusten noudattaminen
- Yhdistymisvapaus ja neuvottelu-oikeus
- Eettiset liiketoimintatavat
- Ympäristönsuojeleminen

na. Kosmetiikassa eläinkoetestien kieltä koskee myös kosmetiikan raaka-aineita (Kosmetiikka-asetus 2009). Käytämme omilla tuotemerkeissämme ainoastaan Eurooppalaisia valmistajia, joiden tulee noudattaa EU:n lainsäädäntöä omassa toiminnassaan.

Tuotevastuu

Tuoteturvallisuus on yksi keskeisimmistä vastuullisuuden osa-alueista. Tokmanni haluaa varmistua siitä, että kaikki sen myymät tuotteet ovat turvallisia käyttää. Valvomme

tuoteturvallisuuden, vastuullisuuden ja huolellisuusveloitteen toteutumista omavonnalla, tavarantoimittajavierailuilla sekä omilla ja kolmannen osapuolen tekemillä tuotetesteillä.

Tokmanni vastaa myymiensä tuotteiden turvallisuudesta ja laadusta

Tuoteturvallisuuden näkökulmasta Tokmanni toimii myymiensä tuotteiden jakelijana, maahantuojana tai valmistajana. Tokmanni toimii valmistajana omilla tavaramerkeillään

markkinoille tuomilleen tuotteille, vaikka tuotteet olisivat valmistaneet toinen yritys. Tokmanni on vastuussa omalla tuotemerkeillään markkinoille tuomiensa tuotteiden tuoteturvallisuudesta sisältäen tuotteiden vaatimuksenmukaisuuden sekä asiakirjojen ja merkintöjen oikeellisuuden. Tuoteturvallisuus varmistetaan tarkastamalla dokumentaatiota, valvomalla laatua valmistuksen aikana ja tekemällä tavaraerätarkistuksia ennen tuotteiden toimittamista sekä kolmannen osapuolen tekemillä tuotetesteillä ja omavaltatarkastuksilla Suomessa.

Maahantuojan vastuu

Omien tuotemerkkien tuotteiden lisäksi Tokmanni tuo EU-alueen ulkopuolelta useita muiden valmistajien tavaroita ja tavaramerkillä varustettuja tuotteita. Näissä tuotteissa Tokmannilla on maahantuojan vastuu, mikä pitää sisällään paljon valmistajan velvollisuuksiin verrattavia vaatimuksia. Tokmanni edellyttää korkeaa tuoteturvallisuuden tasoa, tuotetyypin mukaisia turvallisuusasiakirjoja ja Suomen lainsäädännön mukaisia tuotemerkintöjä kaikilta maahantuomiltaan tuotteilta. Tokmanni

Tuotantoeläimet

- Tokmanni ei hyväksy tuotteita tiloilta, joiden toimitusketjussa (mukaan lukien koko ketju, myös kuljetus ja teurastus) ei kunnioiteta Viittä vapautta

Eläinten karva

- Tokmanni hyväksyy karvan ainoastaan elävistä kotitalouseläimistä
- Tokmanni ei hyväksy tuotteissaan kanin karvaa (sisältäen angorkanin karvan), häkkieläinten karvaa eikä uhanalaisten eläinten karvaa
- Tokmanni edellyttää karvan alkuperän jäljittämisen maatilalle asti

Villa

- Tokmanni ei hyväksy mulesing-toimenpidettä; Australiasta tulevalle villalle Tokmanni vaatii vakuutusta siitä, ettei villa ole mulesing-villaa National Wool Declarationin mukaisesti
- Tokmanni edellyttää villan alkuperän jäljittämisen maatilalle asti ja hyväksyy ainoastaan Viittä vapautta noudattavilta tiloilta tulevan villan

Turkikset

- Tokmanni ei hyväksy aitoja turkiksia

Untuva ja höyhenet

- Tokmanni ei hyväksy untuvaa tai höyheniä, jotka on nypitty elävistä linnuista tai maatiloilta, jossa tätä tehdään
- Tokmanni ei hyväksy untuvaa tai höyheniä tiloilta, joissa eläimiä pakkosyötetään
- Tokmanni hyväksyy untuvaa tai höyheniä ainoastaan lihaksi kasvatetuista teurastetuista linnuista (ei kuitenkaan hanhenmaksatuotanto)
- Tokmanni ei hyväksy uhanalaisten eläinten untuvaa tai höyheniä
- Kaikki Tokmannin käyttöön tuleva untuva ja höyhenet on sterilisoitava

Nahka

- Tokmanni hyväksyy ainoastaan nahkan, joka on valmistettu lehmästä, lampaasta, buffalosta, vuohesta, kalasta tai siasta, joita on käytetty ruoantuotantoon
- Tokmanni ei salli lehmän, vasikan tai härän nahkaa Intiasta
- Tokmanni ei hyväksy nahkaa Bangladeshista nahkatehtaiden huonojen olojen vuoksi
- Tokmanni ei hyväksy abortoitujen eläinten nahkaa (esim. karkul tai persianlammas)

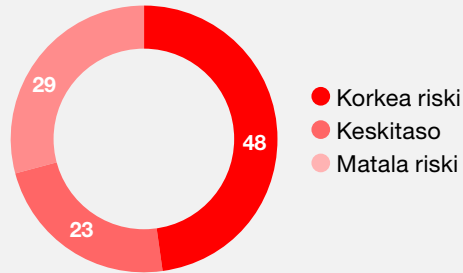
Eksoottiset nahat

- Tokmanni ei hyväksy aitoja eksoottisten eläinten nahkoja (esim. käärmeet, liskot tai alligaattori)

Eläinkokeet

- Tokmanni ei hyväksy missään tuotannonvaiheessa eläintestattuja (tuotannossa tai lopullisissa tuotteissa) kosmeettisia tuotteita
- Tokmanni ei hyväksy eläimillä testattuja kosmeettisia ainesosia tuotteissaan oman maahantuonnin tai oman kosmetiikan tuotteissa

Ostot riskiluokittain (2017 vastaanotetut ostot), %

Omavalvonnan riskiluokitus on muodostettu tuotteen tai tuotetyypin riskinarvioinnin perusteella siten, kuinka paljon tähän kohdistuu mm. erillislainsäädäntöä yleisen tuoteturvallisuuslainsäädännön lisäksi, tuotetyyppiä erillisvaatimuksia, tuotetyyppi- tai tuoterhy-mäkohtaisia turvallisuusstandardeja, tuoterhy-mäkohtaisia merkintävaatimuksia sekä onko tuoterhyhmässä noussut esiin tuoteturvallisuuspoikkeamia kansallisissa tai kansainvälisissä markkinavalvontarekistereissä.

varmistaa maahantuojan vastuun täyttämisen muun muassa sopimushallinnalla sekä tuote- ja asiakirjatarkistuksilla.

Jakelijan vastuu

Valmistajan ja maahantuojan lisäksi Tokmanni toimii pelkästään jakelijan ominaisuudessa isolle määrälle myymiään tuotteita, kuten EU-alueelta myyntiin tulevat muut kuin omien tuotemerkkien käyttötava-

rat. Myös näissä tuotteissa Tokmannin on noudatettava tuoteturvallisuuslainsäädännön edellyttämää huolellisuusvelvoitetta ja pystyttävä tunnistamaan eri tuoteryhmien vaatimukset esimerkiksi tuotemerkintöjen ja vaatimustenmukaisuuden osalta. Tokmanni edellyttää tavarantoimittajiltaan hyvän tuoteturvallisuustason noudattamista ja varmistaa velvollisuutensa täyttämisen muun muassa sopimushallinnalla sekä satunnaisin omavalvontatarkastuksin.

Tavoitteena tuoteturvallisuus

Vuoden 2017 tavoitteena on ollut lisätä erityisesti Tokmannin omien tuotemerkkien, sen lisensoimien tuotemerkkien ja yrityksen maahantuomien tuotteiden tuoteturvallisuutta sekä tuote- ja käyttölaatua. Mittarina tuoteturvallisuuden ja käyttölaadun arvioimisessa on käytetty edellä mainittujen tuotetyyppien vaatimustenvastaisuuksien lukumäärää.

Vaatimustenvastaisuuksia havaittiin vuonna 2017 yhteensä 15 (27) kappaletta, joista suurin osa johtui tuotteen käyttölaadun poikkeamasta suhteessa tuotespesifikaatioon.

Tarkastettuja, valvottuja ja turvallisia tuotteita

Tokmanni tekee omavalvontaa omille tuotemerkeilleen ja maahantuomilleen tuotteille riskiperusteisesti. Valvontaa toteutetaan

tuotteiden lähtömaassa, keskusvarastolla ja myymälöissä. Tuotteille tehdään teknisiä tuotetarkastuksia, tavaraerätarkastuksia sekä riskiperusteisia omavalvontatarkastuksia. Kaikki poikkeamat tuoteturvallisuudessa ja käyttölaadussa pyritään ennaltaehkäisemään ennen uuden Tokmannin maahantuoman tai omalla merkillä myytävän tuotteen saattamista markkinoille. Poikkeamia ehkäistään tuotelaadun ja dokumentaation tarkastuksilla, joissa varmistetaan lainsäädännön mukaisuus sekä sopivuus Suomen markkinoille.

Tuotteiden myyntikiellot, omavalvonta ja tuotetestaukset

Vuonna 2017 Tokmanni asetti yhden markkinoille saattamansa lisenssituotteen tuotteen myyntikieltoon tuoteturvallisuuden varmistamisen perusteella. Myyntikielto kohdistui kulmahiomakoneeseen, jossa tuotteen rakenne ei täyttänyt kaikkia tuotteen kohdistuvia standardin vaatimuksia. Lisäksi vuonna 2017 Tokmanni veti yhden omalla tuotemerkillä myymänsä tuotteen takaisin markkinoilta. Takaisin veto kohdistui LED-valonheittimeen, jossa Tokmanni oli omassa laadunvalvonnassaan havainnut tuotteessa turvallisuuspuutteen ja mahdollisen sähköiskun vaaran. Lisäksi vuonna 2017 Tokmanni asetti, suomalaisena jälleenmyyjänä, yhden tuotteen myyntikieltoon. Tuote oli LED-spinneri, jossa osassa

tuotteista patterikotelo irtosi tuotteesta liian helposti.

Tokmannilla tarkastettiin tai uusittiin vuoden 2017 aikana 1 675 (1 394) omien tuotemerkkien merkintää. Vuonna 2017 Tokmannin omavalvonnassa tarkastettiin 282 (922) tuotetta ja kolmannen osapuolen tuotetestauksia tehtiin 758 (95) lähetykselle. Vuonna 2017 Tokmannilla tehtiin yhteensä 109 tuotteelle/tuoteperheelle takaisin veto tai asetettiin se myyntikieltoon.

Tokmanni ei saanut sakkoja vuoden 2017 aikana tuotteisiin ja palveluihin liittyvän lainsäädännön ja säädösten rikkomuksista.

Lainsäädännön muutokset parantavat tuoteturvallisuutta

Tokmanni seuraa jatkuvasti muuttuvaa lainsäädäntöä tuoteturvallisuuden varmistamiseksi.

Vuonna 2017 suurimmat lainsäädännölliset muutokset, joilla oli merkitys Tokmannin tavaravirtaan, olivat kemikaalien vanhan merkintäasetuksen siirtymäajan päättymisen 31.5.2017 ja uuden kansallisen tupakkalain siirtymäajan päättymisen 20.5.2017.

Molemmat siirtymäajat aiheuttivat ylimääräistä työtä niin myymälöissä kuin varastolla. Muutoksella ei ollut vaikutusta Tokmannin omien merkien tuotteisiin, sillä tuotteiden merkinnät olivat muutettu jo siirtymäaikojen alussa.

Viisas resurssien käyttö

SAAVUTUKSET JA TAVOITTEET

Tokmanni tähtää resurssitehokkaampaan liiketoimintaan monilla toimenpiteillä. Yhtiö selvittää jatkuvasti uusia mahdollisuuksia hyödyntää vaihtoehtoisia energiamuotoja ja energiaa säästäviä laitteita sekä pyrkii ympäristöystävällisempään logistiikkaan. Tokmanni seuraa varastossaan ja myymälöissään syntyvien jätteiden määrää ja parantaa aktiivisesti jätteiden kierrätystä.

Keskeiset saavutukset 2017

Kiinteistöjen sijaintiperusteisten hiilidioksidipäästöjen (Scope 1 ja 2) vähentäminen kahdeksalla prosentilla. ●

Kuljetusten osalta kasvihuonekaasut vuoden 2015 tasolla liikevaihtoon suhteutettuna. ●

Jätteiden hyötykäyttöasteen nostaminen 100 prosenttiin. ●

Tavoitteet vuodelle 2018

Kiinteistöjen sijaintiperusteisten hiilidioksidipäästöjen (Scope 1 ja 2) vähentäminen 5 prosentilla.

Kuljetusten osalta kasvihuonekaasut vuoden 2015 tasolla liikevaihtoon suhteutettuna.

Jätteiden kierrätysasteen pitäminen 34 prosentissa ja uudelleen käytön nostaminen 62 prosenttiin.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Tokmannin toimenpiteet

- Uusiutuvan energian sertifikaattien hankinta
- Tuotteiden energia- ja materiaalihokkuus
- Pakkaustehokkuuden parantaminen
- Jätteen vähentäminen, uudelleen käyttö ja kierrätys
- Lopullisen hävikki-ruoan käyttäminen energiantuotantoon
- Muovikassien tarjoamisen vähentäminen kuluttajille
- Ilmastonmuutoksen riskien vähentäminen toimitusketjuissa
- Ympäristövaatimukset ja niiden valvonta toimitusketjussa
- Mittareiden kehittäminen
- Liiketoiminnan kasvun ja materiaalien ja energiankulutuksen sekä ympäristön pilaantumisen riippuvuuden poistaminen
- Energiankulutuksen vähentäminen
- Energiatehokkuuden parantaminen
- Uusiutuvan energian käyttäminen omissa toiminnoissa
- Uusiutuvan energian käytön suosittelu logistiikkapalvelujen tarjoajille

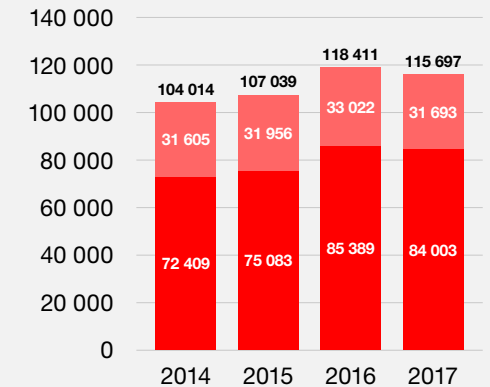
Energiatehokas liiketoiminta

Ilmastovaikutusten vähentäminen on yksi tärkeimpiä yritysvastuun alueita Tokmannilla. Tokmannin ilmastostrategian pääpaino on kiinteistöjen energiankulutuksen ja hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä.

Energiankulutuksen ja hiilidioksidipäästöjen vähentäminen tukevat Tokmannin liiketoimintastrategian tavoitteita ja parantavat kannattavuutta, sillä pienempi energiankulutus laskee myös kustannuksia. Uusiutuvan energian käyttö voi lisäksi vaikuttaa Tokmannin maineeseen myönteisesti ja parantaa energiaomavaraisuutta. Ilmastoasioihin liittyy myös liiketoimintariskejä, kuten säiden aiheuttamat toiminnan keskeytykset ja maineriskit, joita pyritään minimoimaan.

Suurin osa Tokmannin tuotteiden elinkaaren aikaisista ilmastovaikutuksista syntyy tuotteiden valmistuksessa ja niiden käytön aikana. Näihin molempiin yrityksen vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset ja mittaaminen haasteellista. Sama koskee osin kuljetuksia. Tokmannin ilmastostrategiassa seuraavan vuoden aikana pääpaino onkin kiinteistöjen energiankulutuksen ja hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Tokmannin tavoitteena on olla hiilineutraali kiinteistöjen, lentomatokustamisen sekä leasingautojen päästöjen osalta vuoteen 2030 mennessä. Tavoite saavutetaan

Kokonaisenergiankulutus, MWh

● Lämmitys
● Sähkö
Luvuissa mukana mitattu ja arvioitu energian kulutus.

- Pientämällä energiankulutusta ja parantamalla energiatehokkuutta
- Käyttämällä uusiutuvaa energiaa
- Hankkimalla uusiutuvan energian sertifikaatteja
- Kompensoimalla lentomatkojen päästöt.

Seuranta ja etäohjaus vähentävät sähkönkulutusta

Tokmannin suurimmat ilmastoon vaikuttavat tekijät ovat sähkönkulutus ja lämmitys. Siksi Tokmannin toimenpiteet energiankulutuksen hillitsemiseksi kohdistuvat ensisi-

jaisesti kiinteistöihin, joiden energiaratkaisuja yritys kontrolloi. Tokmanni kontrolloi Mäntsälän logistiikkakeskuksen energiaratkaisuja, minkä lisäksi yhtiön kontrollissa on noin 47 (43) prosenttia myymäläkiinteistöjen määrästä ja noin 67 (69) prosenttia koko konsernin energiankulutuksesta. Muut myymälät ovat liike- tai kauppakeskuksis-

sa, eikä Tokmanni voi suoraan vaikuttaa niiden energiaratkaisuihin.

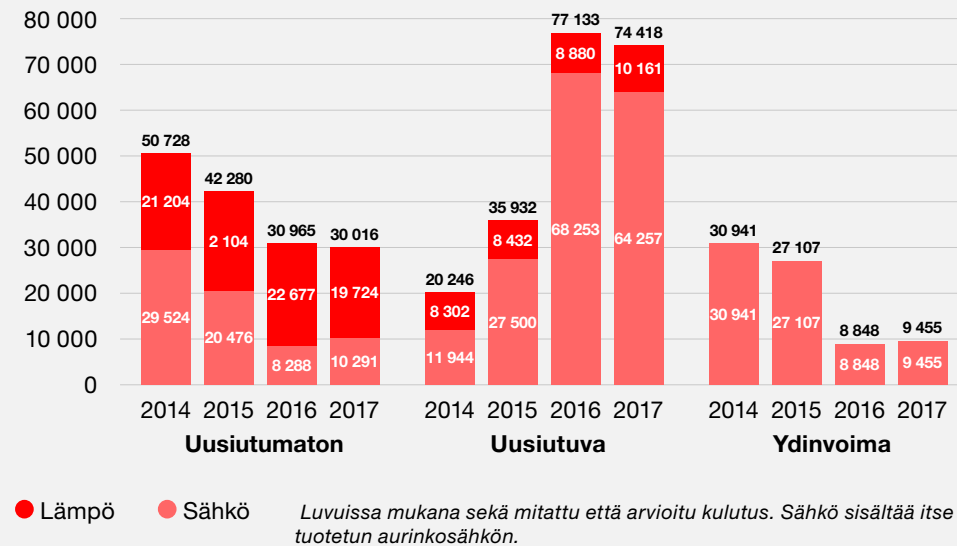
Kiinteistöjen suurimpia sähkönkulutuksen lähteitä ovat valaistus, ilmanvaihto ja jäädytys. Energiankulutuksen ja sen aiheuttamien päästöjen vähentämiseen pyritään erityisesti rakennusautomaation etäohjauksella, optimaalisen käytön

ohjauksella ja seurannalla. Yhtiössä on toimintasuunnitelma LED-valaistuksen laajentamiselle myymäläverkostossa, ja muiden uusien tekniikoiden kustannus- ja energiatehokkuuden kehitystä seurataan. Pitkällä tähtäimellä LED-valaistus ja uudet teknologiat vähentävät merkittävästi sähkönkulutusta. Myös etäohjauksen päivi-

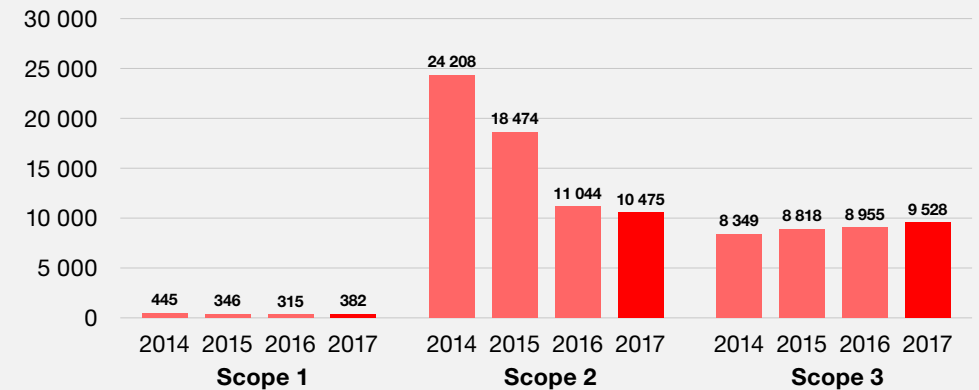
tykset, optimaalisen käytön ohjaus sekä koulutus pienentävät energiankulutusta jatkossa, joskin niiden osalta isoimmat säästöt on jo tehty.

Tokmannissa käynnistettiin vuonna 2016 Deep Green -hanke, jolla pyritään vähentämään Tokmannin Mäntsälän toimiston ympäristövaikutuksia energiankulutus

Ostoenergian kulutus, MWh

Hiilijalanjälki, ton CO₂

Scope 1: Suorat kasvihuonekaasujen päästöt

Scope 2: Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt

Scope 3: Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt

Scope 2:ssa mukana hankintaperusteiset kasvihuonekaasupäästöt.

Scope 3:ssa mukana tavarankuljetukset kotimaassa ja ulkomailla, postin kuljetukset sekä lentomatkat.

mukaan lukien. Toimenpiteisiin kuuluu muun muassa henkilöstön opastaminen energiansäästöön toimistossa ja kannustaminen autojen yhteiskäyttöön työmatkoilla. Hankkeen laajentaminen myymälöihin soveltuvilta osin suunniteltiin vuonna 2017 ja se on tarkoitus toteuttaa vuonna 2018.

Uusiutuvan energian ratkaisuja

Energiankulutuksen vähentämisen lisäksi hiilidioksidipäästöjä vähennetään uusiutuvan energian käytöllä. Vuonna 2017 Savonlinnan myymälään asennettiin aurinkopaneelit. Aurinkovoimalan arvioidaan tuottavan energiaa noin 75–80 MWh vuodessa, mikä vastaa noin 10–15 prosenttia myymälän vuosittaisesta kokonaissähkönkulutuksesta. Tokmannissa on toimintasuunnitelma aurinkoenergian käytön laajentamiseksi myymälöissä ympäri Suomea ja Mäntsälän logistiikkakeskuksessa.

Hiilidioksidipäästöjä katettiin myös uusiutuvan energian sertifikaateilla. Vuonna 2017 uusiutuvan energian sertifikaatteja Tokmannissa käytettiin 62 190 MWh (66 065), joka on 74 (77) prosenttia kokonaissähkön kulutuksesta. Mäntsälän logistiikkakeskuksen sähkönkulutus ja oman sähkönhankinnan piirissä olevien myymälöiden sähkönkulutus katettiin sertifikaateilla kokonaan.

Lentomatkamisen päästöt on kompensoitu vuoden 2017 osalta investoimalla uusiutuvan energian projekteihin valitun yhteistyökumppanin kautta. Vuonna 2017 päästöjä kompensoitiin Bangladeshissa ja Vietnamin tehdyillä Gold Standard -projekteilla.

Uusia vaihtoehtoja päästöjen vähentämiseen

Kasvihuonekaasupäästöihin liittyen maailmalla on menossa useita isoja kehityshankkeita, kuten kiertotalouden kasvattaminen ja ekotuotteiden kehittäminen sekä uudet teknologiat logistiikassa, hallinnossa, markkinoinnissa ja myymälöissä. Näillä tulee olemaan vaikutus Tokmannin toimenpiteisiin tulevina vuosina ja ne antavat mahdollisuuden laajentaa päästöjen vähennyksiä uusille osa-alueille.

Ympäristöystävällinen logistiikka

Tokmanni pyrkii kasvusta ja myymäläverkoston laajentumisesta huolimatta pitämään kuljetusten kasvihuonepäästöt vuoden 2015 tasolla liikevaihtoon suhteutettuna.

Tokmanni pyrkii keskittämään kuljetukset pitkäaikaisille sopimuskumppaneille, joiden kanssa etsitään yhdessä keinoja hiilidioksidipäästöjen sekä kuljetusten muiden ympäris-

töhaittojen vähentämiseksi. Yhteistyökumppaneiden kuljetuskalusto on ajanmukaista ja sitä uusitaan jatkuvasti ympäristötehokkaamaksi. Yli puolella yhteistyökumppaneista on käytössään sertifioitu ympäristöjärjestelmä. Lisäksi kuljettajia koulutetaan ympäristötietoiseen ja taloudelliseen ajotapaan.

Keskittäminen antaa paremmat mahdollisuudet lähetysten yhdistelemiseen, kuljetusyksiköiden täyttöasteen parantamiseen ja kuljetusreittien optimointiin. Nämä myös alentavat ympäristön kohdistuvia haittavaikutuksia. JOT (juuri oikeaan tarpeeseen) -ajattelu on asettanut haasteita kuljetusyksiköiden maksimaalisen täyttöasteen saavuttamiselle. Yhteistyökumppaneiden kanssa tehdäänkin jatkuvasti työtä tyhjen kilometrien välttämiseksi.

Tavoitteena rautatie- ja konttikuljetusten lisääminen

Tuontikuljetukset Euroopasta noudetaan kuorma-autoilla sekä konteilla, jotka voivat kulkea osan matkaa junalla. Tavoitteena on lisätä rautatie- ja konttikuljetuksia päästöjen vähentämiseksi. Päästö määrä konttia kohden on suuressa konttilaivassa huomattavasti pienempi kuin päästöt traileria kohden niin kutsutussa ro-ro-aluksessa. Varustamat uusivat aluksia kaiken aikaa. Uudet laivat ovat suurempia ja tehokkaam-

pia, mikä pienentää päästöjä kuljetusyksikköä kohden.

Tokmanni on ottanut käyttöön myös junakuljetukset Kiinasta. Kontit tai kappaleetavarat kuljetetaan junalla Kazakstanin, Venäjän ja Valko-Venäjän kautta Puolaan, josta ne toimitetaan Suomeen auto- tai konttikuljetuksina. Tämä on vaihtoehto Kiinasta tapahtuville lentokuljetuksille. Hiilijalanjälki on junakuljetuksissa huomattavasti pienempi kuin lentokuljetuksissa.

Toimitusrytmin tiivistys pienentää hiilidioksidipäästöjä

Vuonna 2016 Tokmanni loi toimituspiikkeihin perustuvan vuosikellon, joka säätelee toimituspäivien määrää ajankohdan mukaan myymäläkohtaisesti. Vuosikello kasvatti toimitusten kuormakokoja keskimäärin kuusi prosenttia edellisvuoteen verrattuna, mikä säästi noin 10 000 ajokilometriä viikossa. Vuoden 2017 aikana emme pystyneet toteuttamaan toimituspäivien optimoinnin vuosikelloa, mikä näkyy valitavasti myös kuljetuksen päästölukuissa.

Vuoteen 2020 mennessä Tokmannin tavoitteena on edelleen tiivistää toimitusrytmiä, myös muun kuin hiljaisimman ajan toimitusten osalta. Tällä pyritään kompensoimaan myymälämäärän lisääntymisestä aiheutuvaa hiilidioksidipäästöjen kasvua.

Resurssitehokkuus

Tokmanni pyrkii minimoimaan polttolaitoksiin kuljetettavan jätteen määrää vähentämällä jätteen syntymistä sekä käyttämällä uudelleen ja kierrättämällä jätettä. Jätteiden hyötykäytössä on saatu aikaan erinomaisia tuloksia

Tokmanni uudelleenkäytti jätteestään 47 prosenttia ja kierrätti 34 prosenttia vuonna 2017. Loput jätteestä ohjattiin hyötykäyttöön, muun muassa energiaksi. Tavoitteena on nostaa uudelleenkäyttöä 62 prosenttiin ja pitää kierrätysaste samana vuonna 2018.

Jätteen kierrätystä voidaan edelleen tehostaa lajittelemalla jäte huolellisesti myymälöissä ja logistiikkakeskuksessa sekä toimistoissa, seuraamalla jättejakeiden käyttöä ja ohjeistamalla henkilöstöä. Myymälöiden ruokahävikkiä vähennetään erityisesti toimintaohjeilla ja seurannalla, kaupan alan kampanjoilla sekä lahjoittamalla vanhaksi menevää ruokaa hyväntekeväisyyteen.

Vuonna 2016 Tokmanni sitoutui ympäristöministeriön ja Kaupan liiton Green Deal -sopimukseen ja vähentää muovisten itsepalvelupussien (ns. hedelmäpussien) käyttöä 50 prosenttia asiakasta kohden vuoteen 2026 mennessä. Muovikassien vähentäminen etenee suunnitelman mukaisesti. Esimerkiksi kevyiden muovipussien

tarjoaminen kassoilla on lopetettu ja muovipussit on kiloruuvien myynnin yhteydessä korvattu paperipusseilla. Samalla muovikassien myyntiä on vähennetty tarjoamalla asiakkaille vaihtoehtoisista materiaaleista valmistettuja kasseja.

Pakkausmateriaalit kierrätetään

Koska Tokmanni ei valmista itse tuotteitaan, ei tuotteiden materiaalien raportointi ole mahdollista. Tokmannin jätteistä suurin osa on pakkausmateriaaleja. Tokmanni pyrkii vähentämään pakkausmateriaalien määrää, seuraa aktiivisesti varastossaan ja myymälöissään syntyvien jätteiden määriä ja parantaa jatkuvasti jätteiden kierrätystä.

Tokmanni on vastuussa markkinoille tuomiensa laitteiden ja pakkausten kierrätyksestä sekä muusta jätehuollosta. Tokmanni hoitaa tuottajavastuunsa eri tuottajayhteisöiden kautta ja kehittää aktiivisesti yhteistyössä toimia kestävän kehityksen varmistamiseksi. Tokmanni tekee yhteistyötä muun muassa Suomen pakkauskierrätys RINKI Oy:n kanssa pakkausten hyötykäytön lisäämiseksi. Tokmanni tekee Suomen pakkauskierrätys RINKI Oy:lle ilmoituksen, jossa kerrotaan maahantuotujen pakkausten materiaalien kokonaismäärät. Materiaaleina ovat paperikuidut, muovi, lasi, metallit ja puu. Näistä uusiutumattomia

ovat muovi, lasi ja metallit, joita voi kierrättää hyvin. Suunnitelmissa on aloittaa pakkausmateriaalien raportointi vuoden 2018 yritysraportissa.

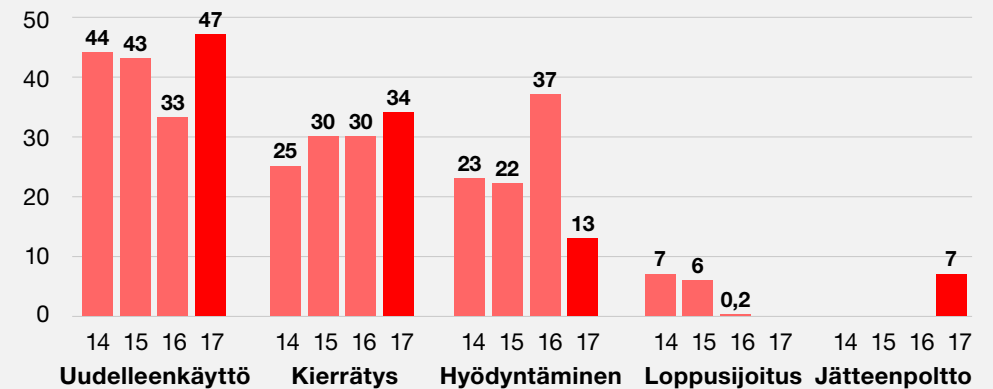
Tokmanni huolehtii sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kierrätyksestä SELT ry:n ja Stena Oy:n kautta. Paristoista ja akuista Tokmanni on tehnyt sopimukset Recser Oy:n ja Akkukierrätys Pb Oy:n kanssa. Recser ylläpitää valtakunnallista keräysverkostoa kannettaville paristoille ja akuille,

ja Akkukierrätys on lyijypohjaisten akkujen kierrätykseen erikoistunut tuottajayhteisö. Renkaiden keräyksestä ja hyötykäytöstä Tokmannilla on yhteistyösopimus Suomen Rengaskierrätys Oy:n kanssa.

Aiempaa vahvempi panostus digitaalisuuteen

Tokmanni pyrkii tavoittamaan asiakkaitaan yhä vahvemmin digitaalisin keinoin. Yhtenä Tokmannin tavoitteena on paperisen suo-

Jätteet käsittelytavoittain, %

Yhteensä 2014: 13 708 tn
 Yhteensä 2015: 13 572 tn
 Yhteensä 2016: 12 924 tn
 Yhteensä 2017: 14 379 tn

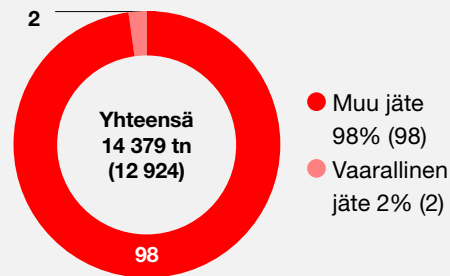
Uudelleenkäyttö pitää sisällään logistiikkakeskuksen uudelleenkäytetyt kuormalavat. Tiedot on saatu palveluntarjoajilta. Palveluntarjoaja on vaihtunut 2017.

Jätelajien erittelyt käsittelytavoittain löytyvät sivulta 79.

ramarkkinoinnin vähentäminen lisäämällä digitaalista mainontaa.

Vuoden 2017 aikana Tokmanni lisäsi viestintää digitaalisissa kanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ja verkkosivuilla. Markkinointia Tokmanni teki vuoden aikana myös esimerkiksi televisiossa ja radiossa. Vuonna 2017 Tokmannin suorajakelumainosten painosmäärä kasvoi noin 304 000 kappaleella viikossa. Kasvu johtui mm. myymäläverkoston laajenemisesta ja siitä, että tuore-elintarvikemainokset jaettiin erillään Tarjoussanomien-suurajakelumainoksesta.

Jätteet jätelajeittain, %

Tiedot on saatu palveluntarjoajilta ja ne kattavat myymälät sekä logistiikkakeskuksen.

Jätelajien erittelyt käsittelevät tavoitain löytyvät sivulta 79.

Vuonna 2017 Tarjoussanomien-suurajakelumainoksia jaettiin noin 2 236 200 kappaletta viikossa, mikä on viikkotasolla noin 27 600 kappaletta eli noin 1,3 prosenttia edellisvuotta enemmän. Kuitenkin myymälää kohden laskettuna Tarjoussanomien-suurajakelumainoksen painosmäärää vähennettiin 11 prosentilla. Tokmannin kesä- ja joulun lelukuvastoa ei jaettu suoramarkkinointina, vaan kuvat julkaistiin digitaalisina ja niistä otettiin ainoastaan pieni painos myymäläjakoon. Vuoden 2016 kaltaista joulukuvastoa ei toteutettu lainkaan, vaan tuotteita esiteltiin painetun kuvaston sijaan sähköisissä välineissä. Lisäksi mainontaa sanomalehdissä vähennettiin merkittävästi. Myymälöissä esillä olevia julisteita muokattiin siten, että niissä tarvitaan aiempaa huomattavasti vähemmän mustetta.

Muovipussien vähentäminen aloitettiin Tokmannilla vuoden 2017 alussa, jolloin pienet itsepalvelupussit poistuivat myymälöiden kassoilta. Muualla myymälöissä itsepalvelupussien tarjoamista vähennettiin kevään 2017 aikana. Vaihtoehtona muovipusseille kassoilla tarjotaan paperikasseja ja kestokasseja. Myös Tokmannin henkilöstö on koulutettu asiassa.

Vuonna 2018 Tokmannin tavoitteena on vähentää painettua materiaalia liikevai-

heen suhteutettuna muun muassa suorajakelumainosten jakelua optimoimalla ja digitaalisen viestinnän kehittämisellä.

Ruokahävikkiä ehkäistään tehokkaasti

Koko elintarvikeketjussa, kotitaloudet mukaan laskettuna, ruokahävikin määrä on vuosittain noin 400 miljoonaa kiloa, mikä on 10–15 prosenttia kaikesta syömäkel-poisesta ruuasta. Päiväyshävikki aiheuttaa kaupalle aina tappiota. Vastuullisena toimijana Tokmannin tavoitteena on pienentää elintarvikkeista syntyvää päiväyshävikkiä 15 prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Hävikki on nostettu myynnin organisaatiossa yhdeksi keskeiseksi mittariksi vuoden 2015 alusta, ja sitä on aktiivisesti pyritty pienentämään. Työkaluina ovat olleet uusi johtamisjärjestelmä ja hävikin seuraaminen jokaisessa myymälässä aiempaa tarkemmalla tasolla. Tärkein keino elintarvikkeiden päiväyshävikin pienentämiseen on myymälän perustoimintojen varmistaminen.

Elintarvikkeiden toimiva valikoima, oikeat tilaus- ja toimitusmäärät ja toimitusajat, myymäläkohtaisen menekin seuraaminen sekä hintojen alentaminen hetkeä ennen viimeistä myyntipäivää ovat toimivia keinoja ehkäistä ruokahävikkiä myymälässä. Kai-

ssa myymälöissä on tehty toimenpiteitä hävikin ehkäisemiseksi. Lisäksi 30 myymälää, joilla on eniten haasteita päiväyshävikin suhteen, on otettu hävikintorjuntaprojektin puitteissa erityiseen seurantaan. Näitä myymälöitä varten on tehty yhdessä prosessineuvojien ja organisaation kanssa myymäläkohtainen toimintasuunnitelma, ja heidän hävikkinsä on viikkotasoisessa seurannassa alueorganisaatiossa. Aktiivinen hävikin seuranta ja ehkäiseminen ovat myyntiorganisaation toimintasuunnitelmassa edelleen vuodelle 2018.

Myymälöissä jää aina väistämättä jonkin verran käyttökelpoisia tuotteita hävikkiin. Tokmanni on aloittanut vuoden 2015 lokakuussa luovuttamaan hyväntekeväisyystarkoituksiin elintarvikkeita, joissa parasta ennen -päiväys on umpeutunut. Toiminnasta tehdään aina sopimus myymälän ja paikallisen hyväntekeväisyysjärjestön kanssa. Sopimukseen kirjataan elintarvikkeiden käyttötarkoitus ja käsittely, jotta varmistetaan tuotteiden käyttö hyväntekeväisyyteen ja turvallisuus loppukäyttäjille. Jo 92 myymälää on jakanut ruokaa hyväntekeväisyyteen. Tarkoitus on, että jatkossa Tokmanni pystyy luovuttamaan kaiken myymälöiden hävikkiin jääneet elintarvikkeet hyötykäyttöön paikallisille toimijoille.

GRI

Raportoimme Tokmannin vastuullisuudesta Global Reporting Initiativen (GRI) standardien mukaisesti. Tästä osiosta löydät tarkempaa tietoa raportointimme kattavuudesta ja periaatteista sekä yhteenvedon GRI:n mukaisista indikaattoreista.

Tässä osiossa

Raportointiperiaatteet	73
Laskennan lähtötiedot	74
Data	76
GRI-sisältöindeksi	81

Raportointiperiaatteet

Lukuun ottamatta kuljetuksia ja hankintaa, Tokmannin yritysraportissa keskitytään ainoastaan asioihin, jotka ovat täysin Tokmannin määräysvallassa. Hankinnan ja tuotevastuun osalta Shanghain toimisto on mukana raportoinnissa, kuljetusten osalta päästöluvut ovat kuljetuspalvelujen tarjoajia koskevia ja lentoliikenteen luvut on saatu matkatoimistolta.

Shanghain hankintatoimisto on Tokmannin puoliksi omistama yhteisyritys norjalaisen Europris ASA:n kanssa. Sen vaikutus Tokmannin vastuullisuuden näkökohtiin on marginaalinen, lukuun ottamatta vastuullista hankintaa ja tuoteturvallisuutta, sillä yhteisyrityksen henkilöstön määrä on alle prosentin Tokmannin koko henkilömäärästä ja sen ympäristövaikutukset syntyvät ainoastaan toimiston ja matkustamisen vaikutuksista.

Raportin tiedot on kerätty vuodelta 2017, ja joidenkin indikaattorien osalta esitetään myös historiatietoa silloin, kun sitä on saatavissa. Tokmanni julkaisee jatkossa yritysraportteja vuosittain joko erillisessä yritysraportissa tai osana vuosik-

kertomusta. Edellinen yritysraportti julkaistiin helmikuussa 2017. Raporttia ei ole varmennettu.

Raportointi noudattaa GRI-standardien supeaa tasoa, eli jokaisesta olennaisesta aiheesta on raportoitu vähintään yksi indikaattori. Indikaattorit on valittu siten, että ne muodostaisivat mahdollisimman kattavan kuvan Tokmannin yritysraportista.

Lisätietoja

ir.tokmanni.fi/fi/responsibility

Yhteystiedot

Outi Mikkonen

Head of Corporate Responsibility
corporateresponsibility@tokmanni.fi
outi.mikkonen@tokmanni.fi

Laskennan lähtötiedot

Sähkön ympäristöprofiilin laskennassa on käytetty seuraavia lähtötietoja:

- Hankittu sähkö on pörssisähköä. Omassa kontrollissa olevien myymälöiden ja Mäntsälän logistiikkakeskuksen hankkima sähkö on katettu uusiutuvan energian sertifikaateilla. Näissä kohteissa hankintaperusteinen (market-based) ominaispäästökerroin on 0 g CO₂/kWh.
- Tokmannin oman kontrollin ulkopuoliselle sähkölle on käytetty Energiaviraston julkaisemaa jäännösjakaumalaskennan ympäristöprofiilia vuodelle 2016¹.
- Vuoden 2016 jäännösjakaumassa uusiutumattomien energialähteiden osuus on 47,36 prosenttia, uusiutuvien energialähteiden 9,13 prosenttia ja ydinvoiman 43,51 prosenttia. Sähköntuotannon kes-

kimääräiset hiilidioksidin ominaispäästöt ovat 287,81 g/kWh ja käytetyn ydinpoltoaineen määrä 1,23 mg/kWh

- Primäärienergiakertoimia laskelmissa on käytetty: Uusiutuvat polttoaineet 1, uusiutumattomat polttoaineet 1,75 ja ydinvoima 3,03²
- Sijaintiperusteisena (location-based) päästökertoimena on käytetty Motivan julkaisemaa, Suomen keskimääräistä sähkönhankinnan CO₂-päästökerointa laskettuna viiden vuoden liukuvana keskiarvona, joka on 181 g CO₂/kWh.³

Lämmön ympäristöprofiilin laskennassa on käytetty seuraavia lähtötietoja:

- Kaukolämmön hankintaperusteisena CO₂-päästökertoimena on käytetty

Tokmannin kohteille laskettua arvoa 156 g CO₂/kWh.⁴

- Sijaintiperusteisena päästökertoimena on puolestaan käytetty Suomen kaukolämmön yhteistuotantoalueiden hyödynjakomenetelmällä laskettua keskimääräistä CO₂-kerrointa 176 g CO₂/kWh⁴.
- Tiedot kaukolämmön jakautumisesta uusiutuviin ja uusiutumattomiin polttoaineisiin on Energiategollisuuden kaukolämpötilastosta⁵.
- Primäärienergiakertoimena laskelmassa on käytetty: 0,9⁶
- Kaasun ja öljyn päästökertoimena on käytetty Tilastokeskuksen ilmoittamia polttoaineiden päästökertoimia⁷.

Kotimaan kuljetusten laskennassa on huomioitu asiakkaan lähetysten kappale-

määrästä ja painosta laskettu keskiarvoisen lähetyseräkoko, lähetysten kuljetusmatkat (laskutuskilometrit, ei siis todelliset kilometrit, jotka lähetys on kuormatilassa ollut) sekä liikennöitsijöiltä kerättyjen kulutus- ja päästöarvojen keskiarvot ajoneuvotyyppittäin. Vertailuvuotena käytetään vuotta 2015.

Tokmanni on kerännyt tiedot ulkomaan kuljetusten päästöistä eri toimijoilta. Päästölaskelmien perusteita ja kuljetusten energiankulutuksia ei ole tiedossa. Vertailuvuotena käytetään vuotta 2015. Tokmanni hoitaa itse omilla sopimuksilla ostojen kuljetuksesta 35 prosenttia (34). Tokmanni raportoi omilla sopimuksilla kuljetetuista tuontikuljetuksista 99,99 prosenttia (99,99). Varastolta myymälöihin lähtevistä kuljetuksista raportoidaan 100 prosenttia. Kaikki

¹ Energiavirasto. 2017. Jäännösjakauma vuodelta 2016.

^{2 ja 6} Matias Keto. Energiamuotojen kerroin. Yleiset perusteet ja toteutuneen sähkön- ja lämmöntuotannon kertoimet, Raportti Ympäristöministeriölle.

^{3 ja 4} Motiva. 2017. CO₂-päästökertoimet.

⁵ Energiategollisuus. 2017. Kaukolämpötilasto 2016.

⁷ Tilastokeskus, Polttoaineluokitus 2017.

Postin palvelut Suomessa ovat hiilineutraaleja Posti Green -palveluja, joista ei aiheudu asiakkaille päästöjä. Postilta käytettyjen palveluiden päästöt vuonna 2017 olivat ennen offsettausta 22,022 tonnia CO₂.^{8 ja 9}

Lentomat kustamisen päästöraportti on saatu matkatoimistolta. Energiankulutusta ei ole tiedossa. Vertailuvuotena käytetään vuotta 2015. Tokmanni on kompensoinut lentomatkojen päästöt vuodelta 2017.

Laskentaperusteista sekä tiedon tarkkuudesta

Tokmannin logistiikkakeskuksen ja myymälöiden sähkön- ja lämmönkulutusten osalta käytetään ensisijaisesti kulutus seurannasta saatavaa mitattua kulutustietoa. Kaikkien myymälöiden osalta mitattua tietoa ei kuitenkaan ole saatavilla. Tästä syystä seurannan ulkopuolisten aktiivisten myymälöiden kulutus on arvioitu kulutus seurannassa olevien myymälöiden kulutusten perusteella. Toisin sanoen, kulutus seurannassa oleville myymälöille on laskettu ominaiskulutukset (kWh/kokonaispinta-ala m²). Näin saadun ominaiskulutuksen on oletettu vastaavan myymälöiden keskimääräistä kulustasoa

ja tällä ominaiskulutuksella on laskettu kokonaiskulutus seurannan ulkopuoliselle myymäläkannalle. Vertailuvuotena kulutusten ja päästöjen laskennassa käytetään vuotta 2015.

Mikäli kiinteistön lämmitystapa ei ole ollut tiedossa, se on oletettu kaukolämmöksi. Tämä siitä syystä, että suurin osa kohteista, joiden lämmönkulutusta ei ole mitattu, sijaitsevat kauppakeskuksissa, ja näistä suurin osa on paikallisten kaukolämpöverkkojen piirissä.

GHG Protocol -standardin päivitys vuodelta 2015 ohjeistaa raportoimaan ostosähkön ja -lämmön päästöt sekä hankintaperusteisen että sijaintiperusteisen kertoimen mukaan. Hankintaperusteiset kertoimet ovat energiayhtiökohtaisia ja niissä on huomioitu uusiutuvan energian sertifikaatit. Sijaintiperusteiset kertoimet ovat kansallisia keskiarvokertoimia, joissa ei oteta huomioon uusiutuvan energian sertifikaatteja. Raportissa päästöistä on raportoitu vain CO₂-päästöt. Kiinteistöjen osalta muiden päästökomponenttien (CH₄, N₂O) CO₂-ekv-vaikutus olisi arviolta noin 4 prosenttia kokonaispäästöistä.

Kaukolämmön hankintaperusteisia ympäristövaikutuksia laskiessa on huomioitu seuraavat seikat: Niille kohteille, joiden kaukolämmön kulutukset on mitattu, on käytetty Motivan raportoimaa, kyseessä olevan paikkakunnan lämmöntuotannon (yhteis- tai erillistuotanto) päästökerrointa. Näiden tietojen avulla on laskettu päästökerrointen painotettu keskiarvo, joka kuvaa Tokmannin kohteiden keskimääräistä CO₂-kerrointa.

Kohteiden, joiden kaukolämmön kulutus ja toimittaja eivät ole tiedossa, hankintaperusteinen päästökerroin on 176 g CO₂/kW. Se kuvaa Suomen kaukolämmön yhteistuotantoalueiden hyödynjakomenetelmällä laskettua keskimääräistä CO₂-kerrointa.

Laskennassa on käytetty viimeisintä saatavilla olevaa tietoa. Energiaviraston, Motivan ja Energiategollisuuden tiedot päivittyvät vuosittain, eikä vuoden 2017 tietoja ollut laskentaa tehtäessä vielä saatavilla. Aiempien vuosien ympäristöluville ei ole tehty uudelleenlaskentaa.

Oman lämmöntuotannon kokonaiskasvihuonekaasupäästöt on arvioitu Tilastokeskuksen julkaisemien polttoaineiden päästökerrointen perusteella. Kaasun päästökerroin on 200,88 g CO₂/kWh ja öljyn päästökerroin on 264,6 g CO₂/kWh⁷.

Jätteiden määrät, käsittelytavat sekä määrittely jätteen vaarallisuudesta on saatu

Lassila & Tikanoja Oyj:n koostamista tilastoista, lukuun ottamatta SER-tietoja, jotka on saatu Stena Oy:n keräämistä tilastoista.

Energiankulutuksen lähtötiedoista

Vuoden 2017 lopussa Tokmannilla oli 175 (162) aktiivista myymälää sekä yksi logistiikkakeskus. Aktiivisella myymälällä tarkoitetaan myymälää, joka on normaalikäytössä. Aktiivisiin myymälöihin ei lueta uusia myymälöitä, jotka eivät vielä ole toiminnassa, eikä myymälöitä jotka ovat kyseiseen kuukauteen mennessä poistuneet myymäläkäytöstä. Vuoden aikana on avattu 13 uutta myymälää ja kaksi uudelleen sijoitettua myymälää.

Aktiivisista myymälöistä sähkön kulutus seurannan piirissä vuoden 2017 lopussa oli 78 prosenttia (76) myymälöiden kokonaispintaalasta, ja lämmön (kaukolämpö, kaasua ja öljyä) kulutus seurannassa 50 prosenttia (41) kokonaispinta-alasta. Kun huomioidaan myös logistiikkakeskus, kulutus seurannassa on sähkön osalta 81 prosenttia (79) ja lämmön osalta 57 prosenttia (49) kokonaispinta-alasta. Seurannasta puuttuvien kiinteistöjen kulutus on arvioitu perustuen seurannassa olevien kiinteistöjen ominaiskulutukseen.

Vuoden 2016 energiaintensiteetti taulukkoon on päivitetty edellisestä raportoinnista mitattujen kohteiden pinta-ala ja sitä vastaava kulutus.

^{8 ja 9} <http://annualreport2016.posti.com/vastuullisuus/ymparisto/vihrea-logistiikka-ja-posti-green>

Data

302-1 Organisaation oma energiankulutus

a. Sähkön ja lämmityksen kokonaiskulutukset, MWh

	2014	2015	2016	2017	Muutos, %
Sähkö, kokonais	72 409	75 083	85 389	84 003	-1,6
Kaukolämpö, kokonais	29 506	30 236	31 557	29 885	-5,3
Kaasu	1 637	1 623	1 104	1 484	34,3
Öljy	461	96	360	324	-9,9
Lämmitys, kokonais	31 605	31 956	33 022	31 693	-4,0
Kokonaisenergian kulutus	104 013	107 038	118 411	115 697	-2,3

Aktiivisista myymälöistä sähkön kulutusseurannan piirissä vuodenvaihteessa 2017 oli 72 prosenttia (76) myymälöiden kokonaispinta-alasta ja lämmön kulutusseurannassa 41 prosenttia (41) kokonaispinta-alasta. Kun huomioidaan myös logistiikkakeskus, kulutusseurannassa on sähkön osalta 76 prosenttia (79) kokonaispinta-alasta ja lämmön osalta 54 prosenttia (49) kokonaispinta-alasta. Seurannasta puuttuvien kiinteistöjen sähkönkulutus on arvioitu perustuen seurannassa olevien kiinteistöjen ominaiskulutukseen. Oma aurinkosähkön tuotantoa kokonaiskulutuksesta oli 83.1 MWh.

b. Organisaation ostoenergian kulutus, MWh

	Yksikkö	2014			2015			2016			2017			Muutos, %		
		Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä
Ostettu energia	MWh	72 409	29 506	101 915	75 083	30 236	105 319	85 389	31 557	116 946	84 003	29 885	113 889	-1,6	-5,3	-2,6
Uusiutumaton	MWh	29 524	21 204	50 728	20 476	21 804	42 280	8 288	22 677	30 965	10 292	19 724	30 016	24,2	-13,0	-3,1
Uusiutuva	MWh	11 944	8 302	20 246	27 500	8 432	35 932	68 253	8 880	77 133	64 257	10 161	74 418	-5,9	14,4	-3,5
Ydinvoima	MWh	30 941	0	30 941	27 107	0	27 107	8 848	0	8 848	9 455	0	9 455	6,9	0	6,9

c. Organisaation oman energiantuotannon kulutus, MWh

	2014	2015	2016	2017	Muutos, %
Uusiutumaton (öljy)	461	96	360	324	-9,9
Uusiutumaton (kaasu)	1 637	1 623	1 104	1 484	34,4

Tokmannin GRI-raportissa energiankulutus on esitetty käyttökelpoisena sekundäärienergiana sähkön ja kaukolämmön osalta, oman organisaation energiantuotannon kulutus on esitetty primäärienergiana. Primäärienergia tarkoittaa energialähteiden sisältämää energiaa niiden neutraalisissa muodossa ennen muunnosprosessia käyttökelpoiseksi sekundäärienergiaksi. Primäärienergian avulla kuvataan eri energialähteistä saatavissa olevaa energiaa sekä energianlähteinä käytettävien luonnonvarojen määrää, käyttöä ja kulumista. Energian muuttaminen muodosta toiseen aiheuttaa aina hävikkiä, ja tästä syystä primäärienergian määrä on aina sekundäärienergiaa suurempi. Kaasun kulutusseurantaan tullut uusi uusi kohde vuoden 2016 jälkeen.

302-3 Energiaintensiteetti

Energiaintensiteetti energiatyypeittäin

Myymlät	2014			2015			2016			2017			Intensiteetin muutos, %	Kulutuksen muutos, %
	Kulutus MWh	Kokonais-ala m ²	KWh/m ²	Kulutus MWh	Kokonais-ala m ²	KWh/m ²	Kulutus MWh	Kokonais-ala m ²	KWh/m ²	Kulutus MWh	Kokonais-ala m ²	KWh/m ²		
Sähkö	58 538	432 967	135	59 525	444 287	134	66 065	457 928	144	77 693	520 409	149	3,5	17,6
Kaukolämpö	11 191	214 354	52	10 613	214 283	50	10 688	201 656	53	12 322	220 342	56	5,5	15,3
Kaasu	1 637	18 927	87	1 623	18 927	86	1 104	17 880	62	1 484	22 565	66	6,4	34,3
Öljy	461	5 807	79	96	1 551	62	360	4 034	89	324	4 034	80	-9,9	-9,9

Ominaiskulutus on laskettu vertailukelpoisista kohteista. Sähkö: kokonaispinta-ala. Kaukolämpö: mitattujen kohteiden pinta-ala. Kaasun seurantaan tullut yksi kohde lisää vuodesta 2016. Energiankulutuksen kasvu johtuu myymälöiden määrän lisääntymisestä.

305-1 Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 1)

Organisaation oman energiantuotannon kulutus ja CO₂-päästöt

	Yksikkö	2014	2015	2016	2017	Muutos, %
Uusiutumaton (öljy)	MWh	461	96	359,8	324	-9,9
Uusiutumaton (kaasu)	MWh	1 637	1 623	1 104,4	1 484	34,4
Kasvihuonekaasupäästöt	ton CO ₂	445	346	315	382	21,1

Suorat kasvihuonekaasujen päästöt muodostuvat oman lämmöntuotannon päästöistä ja Tokmannin tapauksessa ne sisältävät kaasulla ja öljyllä tuotetun energian päästöt.

305-2 Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 2)

Ostoenergian kulutus ja CO₂-päästöt

	Yksikkö	2014			2015			2016			2017			Muutos, %		
		Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä	Sähkö	Lämpö	Yhteensä
Ostettu energia (302-1, Ostot)	MWh	72 409	29 506	101 915	75 083	30 236	105 319	85 389	31 557	116 946	84 003	29 885	113 889	-1,6	-5,3	-2,6
Uusiutumaton	MWh	29 524	21 204	50 728	20 476	21 804	42 280	8 288	22 677	30 965	10 292	19 724	30 016	24,2	-13,0	-3,1
Uusiutuva	MWh	11 944	8 302	20 246	27 500	8 432	35 932	68 253	8 880	77 133	64 257	10 161	74 418	-5,9	14,4	-3,5
Ydinvoima	MWh	30 941	0	30 941	27 107	0	27 107	8 848	0	8 848	9 455	0	9 455	6,9	0	6,9
Ympäristövaikutukset																
Kasvihuonekaasupäästöt (hankintaperusteiset)	ton CO ₂	19 101	5 107	24 209	13 309	5 165	18 474	5 368	5 676	11 044	5 802	4 673	10 475	8,1	-17,7	-5,2
Kasvihuonekaasupäästöt (sijaintiperusteiset)	ton CO ₂	20 719	5 488	26 207	17 553	5 553	23 105	17 846	5 775	23 621	15 205	5 260	20 464	-14,8	-8,9	-13,4
Radioaktiivinen jäte	tonnia	0,1	0	0,1	0,1	0	0,1	0,1	0	0,1	0,02	0	0,02	-50,4	0	-50,4

Epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt muodostuvat ostosähkön ja -lämmön kulutuksesta.

305-3 Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 3)

Kuljetusten ja lentomatkustamisen CO₂-päästöt, ton CO₂

	2014	2015	2016	2017	Muutos, %
Kuljetukset	8 177	8 702	8 760	9 269	5,8
Posti				22	100
Lentomatkustaminen	172	116	195	237	21,6
Kasvihuonekaasupäästöt	8 349	8 818	8 955	9 528	6,4

Tunnusluvussa 305-3 huomioidaan tavarankuljetukset kotimaassa ja ulkomailla, postin kuljetukset sekä lentomatkustaminen. Tiedot on saatu suoraan toimittajilta. Ulkomaan kuljetusten osalta tiedot on vuonna 2017 saatu 99,9 prosentilta (99,9) toimittajista suhteutettuna maksettujen rahtien arvoon. Posti on kompensoinut kaikki asiakkaidensa kuljetusten päästöt.

305-4 Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti

Päästöintensiteetti liikevaihtoon ja henkilöstöön suhteutettuna

	Yksikkö	2014	2015	2016	2017	Muutos, %
Päästöt (Scope 1 ja 2)	ton CO ₂	24 654	18 820	11 359	10 857	-4,4
Liikevaihto	milj. €	734	755	776	796,6	2,7
Päästöintensiteetti	ton CO ₂ /milj. €	34	25	14,64	13,3	-9,0
Henkilöstö	lkm	3 119	3 293	3 224	3 255	1,0
Päästöintensiteetti	ton CO ₂ /hlö	8	6	3,52	3,3	-7,4

Päästöintensiteetti on laskettu suhteuttamalla Scope 1 ja 2 päästöt (hankintaperusteiset) Tokmannin liikevaihtoon ja henkilöstön määrään. Sijaintiperusteiset Scope 1 ja 2 päästöt vähenivät 2016–2017 -12,9 prosenttia.

306-2 Jätteiden kokonaismäärä jaoteltuna jätelajeittain

a. Vaarallisen jätteen kokonaispaino (tn), jaoteltuna käsittelytavoittain

Käsittelytavat	2017	2017, %
Uudelleenkäyttö	0	0
Kierrätys	292	94,1
Hyödyntäminen	5	1,5
Jätteenpoltto	14	4,4
Loppusijoitus	0	0
Kaikki yhteensä	310	100

b. Muun jätteen kokonaispaino (tn), jaoteltuna käsittelytavoittain

Käsittelytavat	2017	2017, %
Uudelleenkäyttö	6 722	47,8
Kierrätys	4 578	32,5
Hyödyntäminen	1 804	12,8
Jätteenpoltto	965	6,9
Loppusijoitus	0	0
Kaikki yhteensä	14 069	100

Jätteet käsittelytavoittain, tn

Käsittelytavat	2014	2015	2016	2017	2017, %	Muutos, %
Uudelleenkäyttö	6 072	5 766	4 236	6 722	46,8	58,7
Kierrätys	3 467	4 015	3 850	4 870	33,9	26,5
Hyödyntäminen	3 146	2 958	4 818	1 808	12,6	-62,5
Jätteenpoltto				979	6,8	6,8
Loppusijoitus	1 023	833	21	0	0	0
Kaikki yhteensä	13 708	13 572	12 924	14 379	100	11,3

Jaotellut jätteen käsittelytavoista on saatu jätehuollosta vastaavalta alihankkijalta. Jätehuollosta vastaava yritys on vaihtunut vuonna 2017. Uudelleenkäyttö pitää sisällään logistiikkakeskuksen uudelleenkäytetyt kuormalavat. Uudelleen käytetyt lavat koostuvat korjatuista, toimittajille palautetuista, lavoitukseen jääneistä ja kierrätyspalvelun tarjoajan ostamista lavoista, sekä palautetuista vuokralavoista.

401-1 Uuden palkatun henkilöstön kokonaismäärä ja osuus sekä henkilöstön vaihtuvuus

a. Alkaneet vakituiset työsuhteet v. 2017

	Alle 30 v.		30–50 v.		yli 50 v.		Yhteensä	
	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%
Naiset	86	78,2	91	78,4	23	76,7	200	78,1
Miehet	24	21,8	25	21,6	7	23,3	56	21,9
Yhteensä	110	100	116	100	30	100	256	100

b. Päättyneet vakituiset työsuhteet v. 2017

	Alle 30 v.		30–50 v.		yli 50 v.		Yhteensä	
	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%
Naiset	66	68,0	80	76,9	27	87,1	173	74,6
Miehet	31	32,0	24	23,1	4	12,9	59	25,4
Yhteensä	97	100	104	100	31	100	232	100

405-1 Hallintoelinten ja henkilöstön monimuotoisuus

Ikä- ja sukupuolijakauma henkilöstöryhmittäin

	Alle 30 v.		30–50 v.		yli 50 v.		Yhteensä	
	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%
Johto, naiset	0	0	1	0,1	1	0,1	2	0
Johto, miehet	0	0	4	0,3	2	0,3	6	0
Ylemmät toimihenkilöt, naiset	0	0	9	0,6	10	1,4	19	1
Ylemmät toimihenkilöt, miehet	0	0	16	1,1	11	1,5	27	1
Toimihenkilöt, naiset	15	1,5	188	12,6	82	11,2	285	9
Toimihenkilöt, miehet	7	0,7	61	4,1	19	2,6	87	3
Työntekijät, naiset	745	72,3	1 052	70,4	545	74,6	2 342	72
Työntekijät, miehet	262	25,5	163	10,9	61	8,3	487	15
Yhteensä	1 030	31,6	1 494	45,9	731	22,5	3 255	100

GRI-sisältöindeksi

		Sijainti, kommentit, raportoimatta jätetyt kohdat perusteluineen	YK:n Global Compact	Kestävän kehityksen tavoitteet (SDG)
GRI 100 Yleiset standardit				
GRI 102: Yleinen perussisältö				
Organisaation taustakuvaus				
102-1	Raportoivan organisaation nimi	4		
102-2	Tärkeimmät toiminnot, tavaramerkit, tuotteet ja palvelut	4, 13		
102-3	Yhtiön pääkonttorin sijainti	4		
102-4	Toimintojen sijainti	4		
102-5	Omistusrakenne ja yhtiömuoto	4		
102-6	Markkina-alueet	4		
102-7	Organisaation koko	4, Tilinpäätös 2017		
102-8	Tiedot henkilöstöstä ja työntekijöistä	4, 55	Periaate 6	8
102-9	Toimitusketju	4, 61		
102-10	Merkittävät muutokset organisaatiossa ja toimitusketjussa	4, Tilinpäätös 2017 , Merkittäviä muutoksia organisaatiossa ja toimitusketjussa ei ole tapahtunut.		
102-11	Varovaisuuden periaatteen soveltaminen	19		
102-12	Ulkopuoliset aloitteet	14		
102-13	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	14		
Strategia				
102-14	Toimitusjohtajan katsaus	5	Sitoutuminen YK:n Global Compactiin	
102-15	Keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	9, Tilinpäätös 2017		

Liiketoiminnan eettisyys				
102-16	Arvot ja liiketoimintaperiaatteet	5, 21, Eettinen toimintaohjeisto	Periaatteet 1, 4, 5, 10	16
102-17	Toiminnan eettisyyteen liittyvä neuvonanto ja väärinkäytösten ilmoittaminen	23, Eettinen toimintaohjeisto	Periaatteet 1, 4, 5, 10	16
Hallinnointi				
102-18	Kuvaus hallintorakenteesta sekä yritysvastuun johtamisesta	19, Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2017		
Sidosryhmävuorovaikutus				
102-40	Luettelo sidosryhmistä	15		
102-41	Työehtosopimukset	55	Periaate 3	8
102-42	Sidosryhmien tunnistaminen ja valinta	14		
102-43	Sidosryhmätoiminta	14		
102-44	Sidosryhmien esille nostamat tärkeimmät asiat ja huolenaiheet	15		
Raportointiperiaatteet				
102-45	Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yksiköt	4, Tilinpäätös 2017		
102-46	Raportin sisällön ja aiheiden laskentarakojen määrittely	16		
102-47	Luettelo olennaisista aiheista	17		
102-48	Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa	73		
102-49	Muutokset raportoinnissa	73		
102-50	Raportointikausi	73		
102-51	Edellisen raportin päiväys	73		
102-52	Raportointijakso	73		
102-53	Yhteystiedot lisätiedoille	73		
102-54	GRI-standardien mukaisuus	73 , Tämä raportti on laadittu GRI-standardien mukaisesti: Core-vaihtoehto.		
102-55	GRI-sisältövertailu	81		
102-56	Ulkoinen varmennus	73 , Raporttia ei ole ulkoisesti varmennettu.		
GRI 103: Johtamiskäytäntö				
103-1	Olennaiset aiheet ja niiden laskentarakajat	16		
103-2	Johtamistavan ja sen osa-alueiden kuvaus	18		5, 8, 12, 13, 14, 15, 16
103-3	Johtamistavan tehokkuuden arviointi	18		

GRI 200 Taloudellisen vastuun standardit				
GRI 201: Taloudelliset tulokset				
201-1	Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	<u>52</u>		5, 7, 8, 9
GRI 205: Lahjonnan ja korruption vastaisuus				
205-2	Lahjonnan ja korruption vastainen koulutus	<u>18, 22, Eettinen toimintaohjeisto</u>	Periaate 10	16
205-3	Lahjonta- ja korruptiotapaukset ja tehdyt toimenpiteet	<u>49, amfori BSCI, SA8000, muut kolmannen osapuolen ja Tokmannin auditoinnit</u>	Periaate 10	16
GRI 206: Kilpailun vastainen toiminta				
206-1	Oikeustoimet kilpailun vastaisesta toiminnasta	<u>23, Tokmannilla ei oikeustoimia kilpailun vastaisesta toiminnasta vuonna 2017.</u>		16
GRI 300 Ympäristövastuun standardit				
GRI 301: Materiaalit				
301-1	Materiaalien käyttö painon tai määrän mukaan	<u>18, Tietoa ei saatavissa. Raportointia kehitetään parhaillaan. Tokmanni pyrkii raportoimaan pakkausten materiaalit vuoden 2018 raportissa.</u>	Periaatteet 7, 8	8, 12
GRI 302: Energia				
302-1	Organisaation oma energian kulutus	<u>18, 67, 76</u>	Periaatteet 7, 8, 9	7, 8, 12, 13
302-3	Energiaintensiiteetti	<u>77</u>	Periaate 8	7, 8, 12, 13
GRI 305: Päästöt				
305-1	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 1)	<u>18, 68, 77</u>	Periaatteet 7, 8, 9	3, 12, 13, 14, 15
305-2	Epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 2)	<u>68, 78</u>	Periaatteet 7, 8, 9	3, 12, 13, 14, 15
305-3	Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 3)	<u>68, 78</u>	Periaatteet 7, 8, 9	3, 12, 13, 14, 15
305-4	Kasvihuonekaasujen päästäöntensiteetti	<u>78</u>	Periaate 8	13, 14, 15
305-5	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	<u>67, 68</u>	Periaatteet 8, 9	13, 14, 15
GRI 306: Jätevedet ja jätteet				
306-2	Jätteiden kokonaismäärä	<u>18, 70, 79</u>	Periaate 8	3, 6, 12, 13, 14, 15
GRI 308: Toimittajien ympäristöarvioinnit				
308-1	Ympäristökriteerein arvioitujen uusien toimittajien %-osuus	<u>18, 61, amfori BSCI, SA8000, muut kolmannen osapuolen ja Tokmannin auditoinnit</u>	Periaate 8	
308-2	Toimitusketjun nykyiset ja potentiaaliset haitalliset ympäristövaikutukset ja toimenpiteet niiden torjumiseksi	<u>62, amfori BSCI, SA8000, muut kolmannen osapuolen ja Tokmannin auditoinnit</u>	Periaate 8	

GRI 400 Sosiaalisen vastuun standardit				
GRI 401: Työllistäminen				
401-1	Uuden palkatun henkilöstön kokonaismäärä ja osuus sekä henkilöstön vaihtuvuus	<u>18, 55, 80</u>	Periaate 6	5, 8
401-2	Kokoaikaisen henkilöstön henkilöstöetuudet	<u>55</u>		8
GRI 402: Työntekijöiden ja työnantajan väliset suhteet				
402-1	Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatettava vähimmäisilmoitusaika	<u>18, 55</u>	Periaate 3	8
GRI 403: Työterveys ja -turvallisuus				
403-1	Työterveys- ja turvallisuustoimikunnat	<u>18, 58</u>		8
403-2	Työtaturmat, ammattitaudit, sairauspoissaolot ja kuolemantapaukset	<u>59</u>		3, 8
GRI 404: Koulutus				
404-3	Suorituksen arviointi- ja kehityskeskusteluprosessien kattavuus	<u>18, 58</u>	Periaate 6	5, 8
GRI 405: Monimuotoisuus ja tasa-arvo				
405-1	Hallintoelinten ja henkilöstöryhmien monimuotoisuus	<u>18, 56, 80, Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2017</u>	Periaate 6	5, 8
405-2	Naisten ja miesten tasa-arvoinen palkitseminen	<u>55</u>	Periaate 6	5, 8, 10
GRI 406: Syrjimättömyys				
406-1	Syrjintätapausten lukumäärä ja niihin liittyvät korjaavat toimenpiteet.	<u>18</u> , Tokmannilla oli vuonna 2017 yksi syrjintätapaus. Asia on käsitelty loppuun.	Periaate 6	5, 8, 16
GRI 407: Yhdistymisen vapaus ja oikeus kollektiivisiin työehtosopimuksiin				
407-1	Toiminnot ja toimittajat, joiden osalta yhdistymisen vapautta ja oikeutta kollektiivisesti neuvoteltuihin työehtosopimuksiin on rikottu tai sen on tunnistettu olevan vaarassa olla toteutumatta, ja näiden oikeuksien tukemiseksi toteutetut toimenpiteet	<u>18, 61, 62</u> , amfori BSCI, SA8000, muut kolmannen osapuolen ja Tokmannin auditoinnit	Periaatteet 2, 3	8
GRI 408: Lapsityövoima				
408-1	Toiminnot ja toimittaja joiden osalta on tunnistettu merkittävä lapsityövoiman käytön riski, ja lapsityövoiman käytön estämiseksi toteutetut toimenpiteet	<u>18, 61, 62</u> , amfori BSCI, SA8000, muut kolmannen osapuolen ja Tokmannin auditoinnit	Periaatteet 2, 5	8, 16
GRI 409: Pakko- ja rangaistustyövoima				
409-1	Toiminnot ja toimittajat, joiden osalta on tunnistettu merkittävä pakko- ja rangaistustyövoiman käytön riski, ja pakko- ja rangaistustyövoiman käytön estämiseksi toteutetut toimenpiteet	<u>18, 61, 62</u> , amfori BSCI, SA8000, muut kolmannen osapuolen ja Tokmannin auditoinnit	Periaatteet 2, 4	8

GRI 412: Ihmisoikeusarviointit				
412-1	Lukumäärä ja prosenttiosuus toiminnoista, joissa on toteutettu ihmisoikeuksien läpikäynti tai vaikutusarviointi	18, 24, amfori BSCI, SA8000, muut kolmannen osapuolen ja Tokmannin auditoinnit	Periaate 2	
412-2	Ihmisoikeuskoulutus henkilöstölle	22, 49, Eettinen toimintaohjeisto	Periaate 1	
GRI 414: Toimittajien sosiaalisen vastuun arviointi				
414-1	Sosiaalisen vastuun kriteerein arvioitujen uusien toimittajien %-osuus	18, 61, amfori BSCI, SA8000, muut kolmannen osapuolen ja Tokmannin auditoinnit	Periaate 2	5, 8, 16
414-2	Toimitusketjun nykyiset ja potentiaaliset haitalliset sosiaaliset vaikutukset ja toimenpiteet niiden torjumiseksi	62, amfori BSCI, SA8000, muut kolmannen osapuolen ja Tokmannin auditoinnit	Periaate 2	5, 8, 16
GRI 415: Poliittinen vaikuttaminen				
415-1	Poliittiset tuet	18, 22, Eettinen toimintaohjeisto, Tokmanni ei tue rahallisesti poliittisia puolueita, ryhmiä tai yksittäisiä poliitikkoja, eikä tee niiltä taide- tai muita hankintoja.	Periaate 10	16
GRI 416: Asiakkaiden terveys ja turvallisuus				
416-1	Prosenttiosuus merkittävistä tuotteista ja palveluista, joiden terveys- ja turvallisuusvaikutusten parantaminen on arvioitu	18, 64		
416-2	Tuotteiden elinkaarenaikaisiin terveys- ja turvallisuusvaikutuksiin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomusten lukumäärä	65		16
GRI 417: Markkinointi ja tuotemerkinnät				
417-1	Organisaation tuotteiden ja palvelujen pakollisen tuoteinformaation ja -merkintöjen tyypit sekä prosenttiosuus tärkeimmistä tuotteista ja palveluista, joita nämä vaatimukset koskevat	18, 64		12, 16
417-2	Tuote- ja palveluinformaation ja -merkintöihin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomusten lukumäärä	65		
417-3	Markkinointiviestintään, mainontaan ja sponsorointiin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomusten lukumäärä	51		16
GRI 418: Asiakkaiden yksityisyyden suoja				
418-1	Asiakkaiden yksityisyyden suojan rikkomiseen ja asiakastietojen häviämiseen liittyvien vahvistettujen valitusten lukumäärä	18, 50		16